

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-167-18

Druk nr 3023
Warszawa, 9 listopada 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny
i systemie pieczy zastępczej oraz
niektórych innych ustaw.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076 i 1544) wprowadza się następujące zmiany:

1) preambuła otrzymuje brzmienie:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny, w szczególności rodziny wychowującej dzieci i przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami – uchwała się, co następuje:”;

2) w art. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zasady i formy wspierania rodziny wychowującej dzieci, w szczególności przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;”;

3) w art. 2 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wspieranie rodziny wychowującej dzieci, w szczególności przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to zespół planowych

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 24 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

działań mających na celu wspomaganie rodziny lub przywrócenie jej zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.”;

4) w art. 3 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obowiązek wspierania rodziny wychowującej dzieci, w szczególności przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.”;

5) w art. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Podmioty stosujące ustawę są obowiązane działać z poszanowaniem prywatności dziecka i rodziny, w tym rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinny dom dziecka, w szczególności mając na względzie ich podmiotowość oraz prawo dziecka do:”;

6) w art. 5 w ust. 1 w pkt 4:

a) lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1, w art. 186 ust. 1 pkt 1, 2, 3 lub 4 lub w art. 187 pkt 6 lub 7 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094),”;

b) dodaje się lit. c i d w brzmieniu:

„c) zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
d) zgody na pobyt tolerowany;”;

7) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. Rodziną wspierającą, kandydatem do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziną zastępczą, kandydatem do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, rodziną pomocową, rodziną zaprzyjaźnioną, kandydatem do przysposobienia dziecka, osobą podejmującą się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96, kierownikiem, dyrektorem, osobą zatrudnioną, osobą świadczącą usługi lub wolontariuszem w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka nie może być osoba, która figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

2. Informację o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdza i potwierdza, w odniesieniu do:

- 1) rodzin wspierających i wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego – wójt;
 - 2) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i wolontariuszy w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – organizator rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 3) rodzin zaprzyjaźnionych – dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
 - 4) kandydatów do przysposobienia dziecka – ośrodek adopcyjny;
 - 5) kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – pracodawca;
 - 6) osób świadczących usługi w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – zleceniodawca;
 - 7) osób podejmujących się wspierania działań wychowawczych, o których mowa w art. 96, i wolontariuszy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – dyrektor odpowiednio placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.”;
- 8) w art. 8:
- a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Rodzinie wychowującej dzieci, w szczególności przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:”;
 - b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) pracy z rodziną realizowanej na podstawie planu pracy z rodziną i dzieckiem;”;
- 9) w art. 11:
- a) ust. 1 i 1a otrzymują brzmienie:
„1. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie wychowującej dzieci wymagającej wsparcia, w szczególności o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tej rodziny.

1a. W przypadku gdy rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela temu rodzicowi asystenta rodziny.”,

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. W przypadku rodziny, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela tej rodzinie asystenta rodziny, chyba że rodzinie tej asystent rodziny został już przydzielony.”,

c) uchyla się ust. 2,

d) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Jeżeli z analizy, o której mowa w ust. 1, nie wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny we współpracy z członkami rodziny i specjalistami z instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną i dzieckiem.”,

e) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli z analizy, o której mowa w ust. 1, wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.”;

10) w art. 12 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

11) w art. 15:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną i dzieckiem we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1, kierownikiem placówki wsparcia dziennego, o ile dziecko z niej korzysta, oraz w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej we współpracy odpowiednio z koordynatorem rodzinnej pieczy

zastępczej, osobami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą, wychowawcą kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w placówce opiekuńczo-wychowawczej, wychowawcą kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub wychowawcą kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym oraz z dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorem regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub dyrektorem interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego;”

- uchyla się pkt 2,
- pkt 12 otrzymuje brzmienie:
„12) podejmowanie działań zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;”
- pkt 15 i 16 otrzymują brzmienie:
„15) dokonywanie we współpracy z osobami, o których mowa w pkt 1, oceny realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
16) monitorowanie, przez okres nie krótszy niż 3 lata, funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;”

b) uchyla się ust. 3,

c) w ust. 4 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Do liczby rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, nie wlicza się rodzin monitorowanych przez asystenta rodziny po zakończeniu z nimi pracy.”;

12) po art. 15 dodaje się art. 15a w brzmieniu:

„Art. 15a. 1. Plan pracy z rodziną i dzieckiem obejmuje w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji rodziny i dziecka, w tym analizę:
 - a) zasobów rodzinnych i pozarodzinnych oraz kompetencji i potrzeb rodziny objętej wsparciem,
 - b) warunków socjalno-bytowych,
 - c) stabilności emocjonalnej i bezpieczeństwa rodziny,

- d) wpływu wychowawczego członków rodziny na sytuację opiekuńczo-wychowawczą dziecka z określeniem rodzajów więzi łączących członków rodziny oraz dziecko,
 - e) potrzeb dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, więzi z rodziną, relacji społecznych i funkcjonowania w grupie i środowisku rówieśniczym, rozwoju psychicznego i fizycznego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości,
 - f) kompetencji członków rodziny w odniesieniu do zakresu i sposobu zaspokajania potrzeb dziecka;
- 2) określenie celów i kierunków zmian prowadzących do osiągnięcia stabilizacji przez rodzinę, w tym zapobieżenie odebrania dziecka lub szybszy powrót dziecka do rodziny;
 - 3) analizę ryzyka planowanych i realizowanych działań przez rodzinę i instytucje działające na rzecz tej rodziny oraz sposobów jego minimalizacji;
 - 4) określenie oczekiwanych rezultatów i efektów działań podejmowanych przez rodzinę i instytucje działające na rzecz tej rodziny;
 - 5) harmonogram wraz z terminami realizacji działań oraz kosztami tych działań;
 - 6) modyfikacje planu pracy z rodziną i dzieckiem;
 - 7) ocenę i podsumowanie efektów pracy z rodziną i dzieckiem.

2. Celem opracowania i realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem jest wykonanie czynności zmierzających do wzmocnienia samodzielnego funkcjonowania rodziny oraz zapewnienia dziecku właściwych warunków do rozwoju i kształtowania pozytywnych więzi emocjonalnych.

3. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej realizacja planu pracy z rodziną i dzieckiem ma służyć:

- 1) wzmocnieniu kompetencji i zasobów rodziny niezbędnych do przywrócenia pełnej władzy rodzicielskiej i powrotowi dziecka do rodziny biologicznej – lub gdy jest to niemożliwe – dążeniu do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – zapewnieniu dziecku opieki i wychowania w środowisku zastępczym;
- 2) zagwarantowaniu realizacji działań na rzecz najlepszego zabezpieczenia dobra dziecka i doprowadzeniu do jak najszybszej stabilizacji jego sytuacji emocjonalnej;

- 3) przygotowaniu dziecka do powrotu do rodziny biologicznej lub stworzeniu podstaw do innych alternatywnych rozwiązań, w sytuacji braku możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej;
- 4) stworzeniu zasad usamodzielnienia dziecka w celu jak najlepszego funkcjonowania społecznego w przyszłości.

4. W przypadku zmiany sytuacji rodziny i dziecka plan pracy z rodziną i dzieckiem podlega modyfikacjom w uzgodnieniu z podmiotami współpracującymi przy opracowaniu planu.

5. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej wójt porozumiewa się odpowiednio ze starostą lub marszałkiem województwa w celu zainicjowania współpracy w zakresie opracowania, realizacji i modyfikacji planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;

- 13) po art. 17 dodaje się art. 17a w brzmieniu:

„Art. 17a. 1. Dokumentem identyfikującym asystenta rodziny oraz potwierdzającym jego uprawnienia wynikające z przepisów niniejszej ustawy jest legitymacja służbowa.

2. Legitymację służbową wydaje wójt gminy, na terenie której asystent rodziny wykonuje czynności służbowe.

3. Wójt może upoważnić, w formie pisemnej, kierownika jednostki organizacyjnej gminy do wydawania legitymacji służbowych.

4. Asystent rodziny przy wykonywaniu czynności służbowych okazuje legitymację służbową.

5. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji służbowej, o której mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę identyfikacji osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny.”;

- 14) w art. 18 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu wsparcia rodziny wychowującej dzieci, w tym rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.”;

- 15) po art. 18c dodaje się art. 18d w brzmieniu:

„Art. 18d. 1. Gmina, powiat, podmiot, któremu gmina lub powiat zleciły prowadzenie placówki wsparcia dziennego na podstawie art. 190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta lub starosty na prowadzenie placówki wsparcia dziennego, mogą tworzyć oddziały placówek wsparcia dziennego w celu zwiększenia dostępu dzieci do tych placówek.

2. Oddział jest prowadzony w ramach struktury organizacyjnej placówki wsparcia dziennego.

3. Do tworzenia i prowadzenia oddziału przepisy art. 18a–18c, art. 19–22a, art. 24 i art. 26 stosuje się odpowiednio.

4. Oddziałem może kierować kierownik oddziału albo osoba kierująca placówką wsparcia dziennego, przy której działa dany oddział, przy pomocy wyznaczonego wychowawcy. Przepisy art. 25 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”;

16) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. Wydanie zezwolenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1, odmowa wydania zezwolenia, o której mowa w art. 21, oraz cofnięcie zezwolenia, o którym mowa w art. 22 ust. 2, następuje w drodze decyzji.”;

17) w art. 25 w ust. 2:

a) w pkt 1:

– lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, lub”,

– dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela;”,

b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

18) w art. 26:

a) w ust. 1:

– w pkt 1 w lit. a:

– – tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„– na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, lub”,

-- dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:

„– na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela,”

– pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) w przypadku opiekuna dziecięcego:

a) ukończoną szkołę przygotowującą do pracy w zawodzie opiekuna dziecięcego lub pielęgniarki lub

b) wykształcenie wyższe:

– na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie pedagogiki lub

– na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela.”

b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

19) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osobą zatrudnioną w placówce wsparcia dziennego, niebędącą kierownikiem lub osobą, o której mowa w art. 26 ust. 1, może być osoba, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

20) w art. 28a po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Wójt oraz odpowiednio zarząd powiatu w związku z przeprowadzaniem postępowaniem kontrolnym, dotyczącym spraw związanych z opieką nad dziećmi, przeprowadza indywidualne rozmowy z dziećmi przebywającymi w placówkach wsparcia dziennego, w tym zasięga opinii dzieci, w zakresie, w jakim prowadzona jest kontrola, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej.”;

21) po art. 28a dodaje się art. 28b w brzmieniu:

„Art. 28b. 1. W przypadku przeprowadzania w ramach kontroli indywidualnych rozmów z dziećmi, o których mowa w art. 28a ust. 4a, podmiot przeprowadzający kontrolę

zapewnia warunki sprzyjające poczuciu bezpieczeństwa dziecka, mając na uwadze w szczególności:

- 1) umożliwienie swobodnego wypowiedzenia się, w granicach określonych celem danej czynności, a dopiero następnie zadawanie pytania zmierzającego do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi;
- 2) umożliwienie, w razie potrzeby, swobodnego wypowiedzenia się w osobnym pomieszczeniu;
- 3) niezadawanie pytań sugerujących treść odpowiedzi;
- 4) zakaz wpływania na wypowiedzi dziecka za pomocą przymusu lub groźby bezprawnej.

2. Jeżeli dziecko nie ukończyło 15 lat, czynności z jego udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.

3. Indywidualne rozmowy z dzieckiem przeprowadza się z udziałem psychologa.”;

22) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. 1. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo i nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

2. Rodzinę wspierającą, na wniosek rodziny wspieranej, ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tej rodziny.

3. W przypadku odmowy ustanowienia rodziny wspierającej, o której mowa w ust. 2, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, 1467 i 1629).

4. Do wyłaniania rodzin wspierających przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986) nie stosuje się.”;

23) w art. 31:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z rodziną wspierającą wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej zawiera umowę, która określa w szczególności:

- 1) zakres zadań rodziny wspierającej;
- 2) zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Kierując się zakresem zadań powierzonych rodzinie wspierającej, wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej może przyznać rodzinie wspierającej wynagrodzenie.

1b. W przypadku, o którym mowa w ust. 1a, umowa, o której mowa w ust. 1, określa także wysokość i warunki wypłaty wynagrodzenia dla rodziny wspierającej.”;

24) w art. 33 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pracę z rodziną, w oparciu o plan pracy z rodziną i dzieckiem, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;”;

25) w art. 37:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli uczy się:

- 1) w szkole;
- 2) w uczelni;
- 3) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego;

- 4) na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
 - 5) na kursach i innych formach kształcenia prowadzonych przez Ochotnicze Hufce Pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, 1149, 1544, 1629 i 1669), jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia.”,
- b) dodaje się ust. 3–6 w brzmieniu:
- „3. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 2, uczy się:
- 1) w szkole – może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej do końca roku szkolnego, w którym kończy naukę, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego, w którym osoba ta kończy 25. rok życia;
 - 2) w uczelni – może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej do 30 września roku, w którym kończy naukę, nie dłużej jednak niż do 30 września roku, w którym osoba ta kończy 25. rok życia.
4. W przypadku rozwiązania, likwidacji albo przekształcenia w inną formę pieczy zastępczej dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, w której przebywa osoba, o której mowa w ust. 2, osoba ta może przebywać w innej niż dotychczasowa rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą starosty oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba, która po osiągnięciu pełnoletności w pieczy zastępczej:

- 1) opuściła dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną,
- 2) pozostała w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, a następnie opuściła dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną

– może powrócić, o ile spełnia wymagania określone w ust. 2, do dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą starosty oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. Przepis ust. 3 stosuje się.

6. W przypadku rozwiązania, likwidacji albo przekształcenia w inną formę pieczy zastępczej dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, osoby, o których mowa w ust. 5, o ile spełniają wymagania określone w ust. 2, mogą powrócić do innej niż dotychczasowa rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą starosty oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. Przepis ust. 3 stosuje się.”;

- 26) w art. 38 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej nie dochodzi świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, od osób, które zapewniają dziecku rodzinną pieczę zastępczą i jednocześnie ciąży na nich obowiązek alimentacyjny wobec tego dziecka.”;

27) w art. 38a w ust. 1 pkt 7 i 8 otrzymują brzmienie:

- „7) diagnozę pedagogiczną i psychologiczną dziecka, w tym dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją;
- 8) plan pracy z rodziną i dzieckiem, przekazany przez asystenta rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – przekazaną przez gminę informację o sytuacji rodziny.”;

28) w art. 38b po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Zarząd powiatu oraz odpowiednio zarząd województwa w związku z przeprowadzaniem postępowaniem kontrolnym, dotyczącym spraw związanych z opieką nad dziećmi, przeprowadza indywidualne rozmowy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, w tym zasięga opinii dzieci, w zakresie, w jakim prowadzona jest kontrola, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej. Przepis art. 28b stosuje się odpowiednio.”;

29) po art. 38b dodaje się art. 38c–38e w brzmieniu:

„Art. 38c. 1. Starosta, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, marszałek województwa, wojewoda i sąd prowadzą, przy użyciu systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d ust. 1, rejestr obejmujący:

- 1) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, z podziałem na dzieci i osoby umieszczone albo przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) wykaz osób posiadających pozytywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe albo zawodowe;
- 5) wykaz rodzinnych domów dziecka;
- 6) wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;

7) wykaz osób usamodzielnianych.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2;
- 2) adres miejsca zamieszkania dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2;
- 3) datę i miejsce urodzenia dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2;
- 4) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w przypadku gdy taki posiadają;
- 5) dotyczące sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu dziecka;
- 6) szczegółowy opis przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, zawierający miejsca, daty, okresy i przyczyny zmiany miejsca pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 7) dotyczące stanu zdrowia i rozwoju dziecka;
- 8) imiona i nazwiska rodziców dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2;
- 9) numery PESEL rodziców dziecka oraz osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2;
- 10) daty urodzenia rodziców dziecka;
- 11) informacje na temat utrzymywania przez rodzinę biologiczną kontaktów z dzieckiem;
- 12) dotyczące sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu rodzeństwa dziecka.

3. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) obywatelstwo;
- 5) adres miejsca zamieszkania;
- 6) stan cywilny;

- 7) wykształcenie;
- 8) zawód;
- 9) miejsce pracy;
- 10) źródła dochodu;
- 11) warunki mieszkaniowe;
- 12) posiadanie zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5;
- 13) oznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację;
- 14) datę wstępnej kwalifikacji.

4. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) obywatelstwo;
- 5) adres miejsca zamieszkania;
- 6) stan cywilny;
- 7) wykształcenie;
- 8) zawód;
- 9) miejsce pracy;
- 10) źródła dochodu;
- 11) warunki mieszkaniowe;
- 12) posiadanie zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5;
- 13) zakres ukończonych szkoleń;
- 14) oznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który wydał zaświadczenie kwalifikacyjne;
- 15) datę wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego;
- 16) maksymalną liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, które można umieścić u danego kandydata zakwalifikowanego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

5. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) obywatelstwo;
- 5) adres miejsca zamieszkania;
- 6) stan cywilny;
- 7) wykształcenie;
- 8) zawód;
- 9) miejsce pracy;
- 10) źródła dochodu;
- 11) warunki mieszkaniowe;
- 12) posiadanie zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5;
- 13) zakres ukończonych szkoleń;
- 14) oznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który wydał zaświadczenie kwalifikacyjne;
- 15) datę wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego;
- 16) liczbę umieszczonych dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2;
- 17) informację o pełnieniu przez rodzinę zastępczą zawodową funkcji pogotowia rodzinnego lub funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej;
- 18) każdą sporządzoną ocenę, o której mowa w art. 134;
- 19) informację o zaprzestaniu pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub o rozwiązaniu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, w tym o dacie i okresie wypowiedzenia umowy.

6. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) obywatelstwo;

- 5) adres miejsca zamieszkania;
- 6) stan cywilny;
- 7) wykształcenie;
- 8) zawód;
- 9) miejsce pracy;
- 10) źródła dochodu;
- 11) warunki mieszkaniowe;
- 12) posiadanie zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5;
- 13) zakres ukończonych szkoleń;
- 14) oznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który wydał zaświadczenie kwalifikacyjne;
- 15) datę wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego;
- 16) liczbę umieszczonych dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2;
- 17) każdą sporządzoną ocenę, o której mowa w art. 134;
- 18) informację o rozwiązaniu umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, w tym o dacie i okresie wypowiedzenia umowy.

7. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, zawiera następujące dane:

- 1) wykaz poszczególnych placówek i ośrodków;
- 2) typ poszczególnych placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) adres, adres poczty elektronicznej oraz numer telefonu poszczególnych placówek i ośrodków;
- 4) liczbę miejsc w poszczególnych placówkach i ośrodkach wynikającą z zezwolenia wydanego przez wojewodę;
- 5) liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych lub przebywających w poszczególnych placówkach i ośrodkach;
- 6) liczbę wolnych miejsc w poszczególnych placówkach i ośrodkach;
- 7) informację o likwidacji lub o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie poszczególnych placówek i ośrodków.

8. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;

- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) adres miejsca zamieszkania;
- 5) formy udzielonej pomocy.

9. Dane, o których mowa w:

- 1) ust. 2, do rejestru wprowadza i aktualizuje starosta powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej lub sąd, w zakresie posiadanych przez siebie danych;
- 2) ust. 3 i 4, do rejestru wprowadza i aktualizuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) ust. 5 i 6, do rejestru wprowadza i aktualizuje starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- 4) ust. 7, do rejestru wprowadza i aktualizuje:
 - a) starosta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych,
 - b) marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce prowadzenia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego w zakresie odpowiednio placówek opiekuńczo-terapeutycznych lub interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych,
 - c) wojewoda właściwy ze względu na miejsce prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego w zakresie ich tworzenia i danych, o których mowa w ust. 7 pkt 4 i 7, dotyczących tych placówek i ośrodków;
- 5) ust. 8, do rejestru wprowadza starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

10. Dane do rejestru wprowadza się i aktualizuje niezwłocznie po powzięciu informacji wymagających wpisu lub aktualizacji.

11. Dane z poszczególnych wykazów, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych, udostępnia się następującym podmiotom:

- 1) podmiotowi prowadzącemu pracę z rodziną – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- 2) staroście, organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej i powiatowemu centrum pomocy rodzinie – dane z wykazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–7, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- 3) wojewodzie – dane z wykazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4–7, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- 4) marszałkowi województwa – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- 5) ośrodkowi adopcyjnemu i centralnemu bankowi danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, zwanemu dalej „centralnym bankiem danych” – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- 6) sądowi – dane z wykazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3–6, w celu umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 7) organowi właściwemu, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, i wojewodzie – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze, osób pobierających świadczenie wychowawcze oraz członków ich rodzin;
- 8) organowi właściwemu, o którym mowa w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, i wojewodzie – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia rodzinne, osób pobierających świadczenia rodzinne oraz członków ich rodzin;
- 9) organowi właściwemu wierzyciela, o którym mowa w art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w celu weryfikacji danych dotyczących osób

- ubiegających się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego, osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz członków ich rodzin;
- 10) jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej prowadzonym przez jednostki samorządu terytorialnego – dane z wykazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 7, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej oraz członków ich rodzin, a także osób obowiązanych do ponoszenia odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej;
 - 11) powiatowym urządowi pracy – dane z wykazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o pomoc w związku z art. 66m ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
 - 12) Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego – w celu wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o statystyce publicznej.

12. Dostęp do danych gromadzonych w rejestrze jest ograniczony i przysługuje wyłącznie ministrowi właściwemu do spraw rodziny oraz podmiotom wymienionym w ust. 11.

13. Dane, o których mowa w ust. 2–8, są przetwarzane przez ministra właściwego do spraw rodziny, podmiot prowadzący pracę z rodziną, starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, wojewodę, marszałka województwa, ośrodek adopcyjny, centralny bank danych i sąd w celu realizacji zadań wynikających z ustawy oraz przez organy, o których mowa w ust. 11 pkt 7–10, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się odpowiednio o przyznanie świadczenia wychowawczego, świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczeń z pomocy społecznej oraz osób pobierających te świadczenia, członków ich rodzin oraz osób obowiązanych do ponoszenia odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej, a także przez powiatowe urzędy pracy w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o pomoc w związku z art. 66m ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

14. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 3–5, są obowiązane do informowania odpowiednio organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka albo starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce

zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka o każdej zmianie danych, o których mowa odpowiednio w ust. 4–6, oraz do przedstawiania, co 2 lata, zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa.

15. W przypadku gdy w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub w dotychczasowym rodzinnym domu dziecka przebywa wyłącznie osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka nie podlegają obowiązkowi dostarczania dokumentacji, o której mowa w ust. 14.

16. Administrator danych osobowych dokonuje co najmniej raz na rok przeglądu danych osobowych, o których mowa w ust. 2–8, i niezwłocznie po dokonaniu przeglądu usuwa dane osobowe, których przetwarzanie nie jest uzasadnione, w szczególności dane osób, które nie pełnią już funkcji rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, prowadzących placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego oraz osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, które zrezygnowały z chęci pełnienia wskazanych funkcji, a także dzieci i osób, które nie są już objęte systemem pieczy zastępczej.

Art. 38d. 1. Minister właściwy do spraw rodziny zapewnia system teleinformatyczny służący do realizacji ustawy przez tego ministra, starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa, wojewodę i sąd, umożliwiający prowadzenie rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, i udostępnianie danych z tego rejestru.

2. Minister właściwy do spraw rodziny umożliwia dostęp do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1:

- 1) starostom – w celu wprowadzania danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, oraz pozyskiwania danych z tego rejestru w celu realizacji ich zadań ustawowych oraz w celu realizacji zadań wynikających z ust. 3;
- 2) Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego – w celu wskazanym w art. 38c ust. 11 pkt 12.

3. Starosta właściwego miejscowo powiatu umożliwia dostęp do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1, mającym siedzibę na terenie jego powiatu:

- 1) organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, marszałkowi województwa, wojewodzie i sądowi – w celu wprowadzania i aktualizowania danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, aktualizowania danych zawartych w tym rejestrze oraz pozyskiwania danych z niego w celu realizacji ich zadań ustawowych;
- 2) podmiotom, o których mowa w art. 38c ust. 11, w zakresie i w celu wskazanym w tym przepisie.

Art. 38e. 1. W celu wspierania zaspokajania potrzeb intelektualnych, emocjonalnych i społecznych dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej może ono zostać objęte opieką rodziny zaprzyjaźnionej, której zakres obejmuje w szczególności organizację czasu wolnego dziecka, rozwój zainteresowań dziecka i pomoc dziecku w nauce.

2. Zakres opieki sprawowanej przez rodzinę zaprzyjaźnioną określa odpowiednio dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej lub dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, w których dziecko jest umieszczone.

3. Pełnienie funkcji rodziny zaprzyjaźnionej może zostać powierzone osobie, która:

- 1) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- 2) wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- 4) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dzieckiem, co zostanie stwierdzone przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tego kandydata.

4. Przed objęciem dziecka opieką rodziny zaprzyjaźnionej dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, w których dziecko jest umieszczone, oceniają, czy kandydat do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej spełnia kryteria wymienione w ust. 3, oraz zlecają organizatorowi

rodzinnej pieczy zastępczej właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej przeprowadzenie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tego kandydata w celu ustalenia, czy daje on rękojmię należytego sprawowania opieki nad dzieckiem.

5. Warunkiem pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej jest jej akceptacja odpowiednio przez dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, w których dziecko jest umieszczone.”;

30) w art. 40 w ust. 1 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) współpracują w opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;

31) w art. 42:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo i nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wydając opinie, o których mowa w ust. 5a, starosta bierze pod uwagę opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, a także możliwość realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem.”,

c) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Starosta lub organizator rodzinnej pieczy zastępczej, realizując wynikające z niniejszej ustawy zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej, przetwarzają następujące dane dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) obywatelstwo;
- 3) adres miejsca zamieszkania i pobytu;
- 4) stan cywilny;
- 5) pozbawianie, zawieszenie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej;
- 6) wykształcenie;
- 7) zawód;

- 8) miejsce pracy;
- 9) warunki mieszkaniowe;
- 10) źródła dochodu;
- 11) informację o wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego;
- 12) informację o zdolności do czynności prawnych;
- 13) o stanie zdrowia niezbędne do stwierdzenia, że osoba może sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem, wynikające z zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- 14) opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa;
- 15) informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego;
- 16) informację o figurowaniu lub niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- 17) informację o dzieciach pozostających na utrzymaniu, w tym pod władzą rodzicielską, oraz innych osobach wspólnie zamieszkujących.”;

32) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. 1. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres dwóch lat liczonych od dnia jej wydania.

2. W przypadku wydania negatywnej wstępnej kwalifikacji, kwalifikacja ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn wydania negatywnej kwalifikacji i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

3. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub

prowadzenia rodzinnego domu dziecka posiadającego pozytywną wstępną kwalifikację kieruje go na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1.

4. Wstępna kwalifikacja, o której mowa w ust. 1, lub szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1, mogą być przeprowadzane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

5. W przypadku gdy wstępna kwalifikacja, o której mowa w ust. 1, jest przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizator ten zasięga opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka co do spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 i 7.”;

33) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. 1. Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42.

2. W przypadku odmowy wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 1, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.”;

34) uchyla się art. 46;

35) w art. 47:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przygotowuje rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka przez:

- 1) udzielenie szczegółowych, posiadanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, informacji, o których mowa w art. 38a ust. 1 pkt 1 i 2, oraz zapewnienie, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie lub rodzinnym domu dziecka w terminie nie późniejszym niż 7 dni przed przyjęciem dziecka;
- 2) przekazanie, nie później niż w dniu poprzedzającym dzień przyjęcia dziecka, posiadanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dokumentacji, o której mowa w art. 38a ust. 1 pkt 3–8.

2. W przypadku umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej dziecka wymagającego natychmiastowej pomocy lub umieszczenia dziecka w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, organizator rodzinnej pieczy zastępczej przekazuje rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka posiadane informacje, o których mowa w art. 38a ust. 1 pkt 1 i 2, oraz posiadaną dokumentację, o której mowa w art. 38a ust. 1 pkt 3–8, niezwłocznie po przyjęciu dziecka.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku gdy organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie posiada informacji, o których mowa w art. 38a ust. 1 pkt 1 i 2, lub dokumentacji, o której mowa w art. 38a ust. 1 pkt 3–8, jest obowiązany do niezwłocznego pozyskania tych informacji i dokumentacji oraz przekazania ich odpowiednio rodzinie zastępczej albo osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka.”,

c) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka starosta informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając plan pracy z rodziną i dzieckiem.

7. W przypadku nieprzekazania do sądu w terminie do 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej informacji, o której mowa w ust. 6, starosta składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie

postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do wniosku starosta dołącza w szczególności wnioski z planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;

36) po art. 53 dodaje się art. 53a w brzmieniu:

„Art. 53a. Rodziny zastępcze zawodowe organizuje powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190.”;

37) w art. 54:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych na podstawie art. 190, zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

2. Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych na podstawie art. 190, może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.”,

b) w ust. 3:

– pkt 12a otrzymuje brzmienie:

„12a) wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji, w tym bieżącej konserwacji, lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej;”,

– pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) informację, że umowa jest zawarta na czas nieoznaczony;”,

c) ust. 3a i 3b otrzymują brzmienie:

„3a. Umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, może być zawarta przez starostę powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej

niezawodowej lub przez starostę powiatu obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

3b. W przypadku gdy w rodzinie zastępczej umieszczone są dzieci z różnych powiatów obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, umowa może być zawarta przez starostę po uprzednim zawarciu porozumienia starostów powiatów obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.”,

d) po ust. 3c dodaje się ust. 3d w brzmieniu:

„3d. Zadania związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej zawodowej, w tym między innymi dotyczące organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej zawodowej i finansowania rodziny zastępczej zawodowej, wykonuje powiat starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej zawodowej, chyba że porozumienie, o którym mowa w ust. 3b, stanowi inaczej.”,

e) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Umowę zawiera się na czas nieoznaczony.”,

f) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Umowa ulega rozwiązaniu, w przypadku gdy rodzina zastępcza zawodowa zmieni miejsce sprawowania pieczy zastępczej, opuszczając terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że starosta postanowi inaczej lub zmiana miejsca sprawowania pieczy zastępczej jest związana z wyjazdem wakacyjnym.”,

g) po ust. 7 dodaje się ust. 7a i 7b w brzmieniu:

„7a. W przypadku odmowy zawarcia umowy, o której mowa w ust. 2, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy.

7b. Minimalny okres wypowiedzenia umowy wynosi 3 miesiące.”;

38) art. 55 otrzymuje brzmienie:

„Art. 55. 1. Z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, na ich wniosek, starosta każdego powiatu, bez względu na miejsce zamieszkania kandydatów, lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych na podstawie art. 190, może zawierać umowy o utworzeniu

rodziny zastępczej zawodowej. Do umowy przepisy art. 54 ust. 3–8 stosuje się odpowiednio.

2. Z kandydatami spełniającymi warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, na ich wniosek, starosta każdego powiatu, bez względu na miejsce zamieszkania kandydatów, lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnych domów dziecka na podstawie art. 190, może zawierać umowy o utworzenie rodzinnego domu dziecka. Do umowy przepisy art. 62 ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

3. Rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, o których mowa w ust. 1 i 2, do czasu umieszczenia pierwszego dziecka w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, wynagrodzenie nie przysługuje, chyba że umowa stanowi inaczej.”;

39) w art. 56 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Limit, o którym mowa w ust. 1, obejmuje rodziny zastępcze zawodowe utworzone w roku kalendarzowym, dla którego określony jest limit.”;

40) w art. 57:

a) ust. 1a i 2 otrzymują brzmienie:

„1a. W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci lub co najmniej 3 dzieci, w tym dziecko legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, na wniosek rodziny zastępczej, starosta lub, w przypadku rodziny zastępczej zawodowej, podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych na podstawie art. 190, zatrudnia osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 ust. 3–5 i 6 stosuje się odpowiednio.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, starosta lub, w przypadku rodziny zastępczej zawodowej, podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych na podstawie art. 190, może zatrudnić osobę do pomocy

przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 ust. 3–5 i 6 stosuje się odpowiednio.”,

b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. W przypadku odmowy przyznania pomocy w formie zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, w sytuacji, o której mowa w ust. 2, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy.

6. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych nie stosuje się.”;

41) w art. 59 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małoletni rodzice z dziećmi.”;

42) w art. 61a:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Z rodziną zastępczą zawodową, w której wychowuje się co najmniej 6 dzieci, spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz posiadającą co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza zawodowa, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka na podstawie art. 190, zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

2. Z rodziną zastępczą niezawodową lub zawodową spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka na podstawie art. 190, może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku odmowy zawarcia umowy, w sytuacji, o której mowa w ust. 2, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy.”;

43) w art. 62:

a) w ust. 2:

– pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji, w tym bieżącej konserwacji, lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka;”;

– pkt 14 i 15 otrzymują brzmienie:

„14) wysokość i warunki przyznawania środków finansowych na remonty, modernizacje lub pokrycie kosztów związanych ze zmianą lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka;

15) informację, że umowa jest zawarta na czas nieoznaczony;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Umowę zawiera się na czas nieoznaczony.”;

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Minimalny okres wypowiedzenia umowy wynosi 3 miesiące.”;

44) w art. 64:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W rodzinnym domu dziecka, w którym przebywa więcej niż 4 dzieci lub co najmniej 4 dzieci, w tym dziecko legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka na podstawie art. 190, na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka, zatrudnia osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.”;

b) w ust. 5 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

c) po ust. 5b dodaje się ust. 5c i 5d w brzmieniu:

„5c. W przypadku odmowy przyznania pomocy w formie zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, w przypadku, o którym mowa w ust. 1, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy.

5d. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych nie stosuje się.”;

45) w art. 66 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wolontariuszem nie może być osoba, która figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

46) w art. 75 w ust. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) wysokość wynagrodzeń, o których mowa w art. 85 ust. 6 i 7, przysługujących rodzinie pomocowej oraz sposób wypłaty;”;

47) w art. 77:

a) w ust. 3:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) uczestniczenie w opracowaniu i realizacji we współpracy odpowiednio z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pracy z rodziną i dzieckiem;”;

– dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) dokonywanie oceny realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.”;

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, podczas wykonywania czynności służbowych, przeprowadza indywidualne rozmowy z dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych lub w rodzinnych domach dziecka, w tym zasięga opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej.”;

48) w art. 78 w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) posiada wykształcenie wyższe;”,

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;”,

c) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) daje rękojmię należytej realizacji zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.”;

49) po art. 79 dodaje się art. 79a w brzmieniu:

„Art. 79a. 1. Starosta może wydać legitymacje służbowe dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wykonujących czynności służbowe na terenie powiatu tego starosty.

2. W przypadku wydania przez starostę legitymacji służbowej jest ona dokumentem identyfikującym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz potwierdzającym jego uprawnienia wynikające z przepisów niniejszej ustawy.

3. Starosta może upoważnić, w formie pisemnej, kierownika jednostki organizacyjnej powiatu do wydawania legitymacji służbowych.

4. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej przy wykonywaniu czynności służbowych okazuje legitymację służbową, o ile została wydana.

5. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji służbowej, o której mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę identyfikacji osoby zatrudnionej na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.”;

50) w art. 82 w ust. 1b pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia wyższe;”,

51) w art. 83:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę

zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, w tym bieżącej konserwacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem remontu lub modernizacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.”;

52) w art. 84 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, w tym bieżącej konserwacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka;

2) pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem, modernizacją lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka – do wysokości środków określonych w umowie, o której mowa w art. 62;”;

53) w art. 85:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2017 r. poz. 847 oraz z 2018 r. poz. 650).

2. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.”,

b) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego miesięcznie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

7. Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art. 74 ust. 1 pkt 2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust. 1.”;

54) w art. 87 po ust. 1b dodaje się ust. 1c i 1d w brzmieniu:

„1c. Jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do dodatku, o którym mowa w art. 81 ust. 1, prawo to ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

1d. Jeżeli dziecku lub osobie, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności na czas określony lub orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony, prawo do dodatku, o którym mowa w art. 81 ust. 1, ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż na czas pobytu dziecka w pieczy zastępczej albo pobytu

- w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2.”;
- 55) w art. 88 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Świadczenia, dodatki, środki finansowe i dofinansowanie do wypoczynku, o których mowa w art. 80 ust. 1 i 1a, art. 81, art. 83 i art. 84, są udzielane na wniosek odpowiednio rodziny zastępczej, rodziny pomocowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany pouczyć rodzinę zastępczą i osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka o przysługujących jej świadczeniach niezwłocznie po uzyskaniu informacji o tym, że posiadają oni odpowiednio status rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.”;
- 56) w art. 92 po ust. 10 dodaje się ust. 10a w brzmieniu:
- „10a. Jeżeli dokonana wpłata nie pokrywa kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, wpłatę tę zalicza się proporcjonalnie na poczet kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych oraz kwoty odsetek w stosunku, w jakim, w dniu wpłaty, pozostaje kwota nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych do kwoty odsetek ustawowych za opóźnienie.”;
- 57) w art. 93 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) realizuje, w części dotyczącej dziecka, przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pracy z rodziną i dzieckiem;”;
- 58) w art. 95:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe, w przypadku gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka.”;
- b) w ust. 3a uchyla się pkt 1,
- c) po ust. 3a dodaje się ust. 3b w brzmieniu:
- „3b. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3a, wojewoda wydaje w drodze decyzji na wniosek placówki opiekuńczo-wychowawczej.”;
- d) po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:
- „4b. W przypadku umieszczenia przez sąd dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego, starosta, w terminie do roku od dnia umieszczenia

dziecka, jest obowiązany przedstawić sądowi rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka wyrażające gotowość oraz spełniające warunki do przyjęcia tego dziecka.”;

59) w art. 97 w ust. 3 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;”;

60) w art. 98:

a) w ust. 1 w pkt 1:

– lit. a i b otrzymują brzmienie:

„a) na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą,

b) na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie lub resocjalizacji, albo”;

– dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela;”;

b) w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;”;

61) w art. 100:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Praca z dzieckiem w placówce opiekuńczo-wychowawczej jest prowadzona zgodnie z planem pracy z rodziną i dzieckiem, sporządzonym i realizowanym przez wychowawcę oraz zatwierdzonym przez dyrektora placówki, we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wychowawca realizuje zadania wynikające z planu pracy z rodziną i dzieckiem oraz pozostaje w stałym kontakcie z rodziną.”;

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej dokonuje oceny realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazuje tę ocenę powiatowemu centrum pomocy rodzinie.”,

d) ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej starosta informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając plan pracy z rodziną i dzieckiem.”,

e) po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:

„4b. W przypadku nieprzekazania do sądu w terminie do 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej informacji, o której mowa w ust. 4a, starosta składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do wniosku starosta dołącza w szczególności wnioski z planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;

62) w art. 106:

a) w ust. 4 w pkt 2:

– lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) pozytywną opinię starosty powiatu, na terenie którego będzie prowadzona placówka opiekuńczo-wychowawcza, w przypadku gdy placówka opiekuńczo-wychowawcza ma być prowadzona na terenie innego powiatu niż powiat prowadzący placówkę lub powiat zlecający realizację tego zadania na podstawie art. 190,”,

– dodaje się lit. j w brzmieniu:

„j) dokument potwierdzający zlecenie realizacji zadania prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej – w przypadku placówki prowadzonej przez podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190.”,

b) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Wniosek wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 4, wojewoda przekazuje do wiadomości ministra właściwego do spraw rodziny.”,

c) po ust. 8 dodaje się ust. 8a i 8b w brzmieniu:

„8a. Zmiana siedziby placówki opiekuńczo-wychowawczej wymaga zmiany zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej. Przepisy ust. 4 pkt 2 lit. a, d–h oraz ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

8b. Zmiana formy placówki opiekuńczo-wychowawczej wymaga zmiany zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej. Przepisy ust. 4 pkt 2 lit. g i h stosuje się odpowiednio.”

d) po ust. 10 dodaje się ust. 10a i 10b w brzmieniu:

„10a. Wojewoda cofa zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej:

- 1) w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli dobro dzieci umieszczonych w placówce jest zagrożone;
- 2) w przypadku rozwiązania umowy, na podstawie której powiat zlecił prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.

10b. W przypadku, o którym mowa w ust. 10a pkt 1, cofnięcie zezwolenia następuje niezwłocznie. Wojewoda, wydając decyzję, nadaje jej rygor natychmiastowej wykonalności.”

e) uchyla się ust. 11,

f) dodaje się ust. 12 w brzmieniu:

„12. Zezwolenie lub odmowa wydania zezwolenia, cofnięcie zezwolenia oraz zmiana zezwolenia, o których mowa w ust. 8a i 8b, wydawane są w drodze decyzji.”;

63) po art. 106 dodaje się art. 106a w brzmieniu:

„Art. 106a. W przypadku gdy dziecko umieszczone jednocześnie w placówce opiekuńczo-wychowawczej i w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, podczas pobytu w placówce, swoim zachowaniem przejawiającym niedostosowanie społeczne zagraża dobru innych wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor tej placówki występuje do sądu z wnioskiem o zakaz urlopowania dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej.”;

64) w art. 107 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zgoda lub odmowa wydania zgody, o której mowa w ust. 1, wydawane są w drodze decyzji.”;

65) po art. 107 dodaje się art. 107a i art. 107b w brzmieniu:

„Art. 107a. W przypadku wydania przez wojewodę decyzji o cofnięciu zezwolenia, o którym mowa w art. 106 ust. 10 lub 10a, lub decyzji wyrażającej zgodę na likwidację placówki opiekuńczo-wychowawczej, o której mowa w art. 107 ust. 1, starosta zapewnia właściwą pieczę zastępczą dzieciom z tej placówki.

Art. 107b. W przypadku wydania przez wojewodę decyzji o cofnięciu zezwolenia, o którym mowa w art. 106 ust. 10 lub 10a, lub decyzji wyrażającej zgodę na likwidację placówki opiekuńczo-wychowawczej, o której mowa w art. 107 ust. 1, wojewoda:

- 1) do czasu zapewnienia dzieciom umieszczonym w tej placówce opiekuńczo-wychowawczej opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej albo w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej – dokonuje w wykazie, o którym mowa w art. 38c ust. 1 pkt 6, adnotacji, że placówka opiekuńczo-wychowawcza jest w stanie likwidacji;
- 2) w przypadku zapewnienia dzieciom umieszczonym w tej placówce opiekuńczo-wychowawczej opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej albo w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej – wykreśla placówkę opiekuńczo-wychowawczą z wykazu placówek, o którym mowa w art. 38c ust. 1 pkt 6.”;

66) w art. 109 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, wydawane jest w drodze decyzji.

5. Przed wydaniem zezwolenia, o którym mowa w ust. 3, wojewoda informuje o podejmowanych czynnościach ministra właściwego do spraw rodziny.”;

67) w art. 111:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci, z zastrzeżeniem ust. 2a.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku gdy do sądu został złożony wniosek o przysposobienie dziecka umieszczonego w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym i dziecko, na skutek orzeczenia sądu o osobistej styczności w formie pieczy nad dzieckiem, przebywa u przysposabiającego, dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego może, mimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w ośrodku, przyjąć kolejne dziecko.”,

- c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Pobyt dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, chyba że rodzic dziecka wystąpił do sądu o przywrócenie władzy rodzicielskiej albo do sądu został złożony wniosek o przysposobienie dziecka.”;
- 68) w art. 128 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
- „2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, w przypadku gdy w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub w dotychczasowym rodzinnym domu dziecka przebywa wyłącznie osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2.”;
- 69) w art. 129 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) analizy potrzeby modyfikowania planu pracy z rodziną i dzieckiem;”;
- 70) w art. 130 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje na posiedzeniu z udziałem:
- 1) odpowiednio rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka;
 - 2) pedagoga;
 - 3) psychologa;
 - 4) właściwego asystenta rodziny;
 - 5) przedstawiciela ośrodka adopcyjnego;
 - 6) koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 7) rodziców dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych praw rodzicielskich oraz rodziców, którzy wyrazili zgodę, o której mowa w art. 119² ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.”;
- 71) w art. 135 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
- „2. Ocena, o której mowa w ust. 1, powinna być uzgodniona z właściwym dla dziecka asystentem rodziny i stanowić element planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;
- 72) w art. 136 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) analizy potrzeby modyfikowania planu pracy z rodziną i dzieckiem;”;
- 73) w art. 137 w ust. 1:
- a) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) właściwy asystent rodziny;”;

b) pkt 5a i 6 otrzymują brzmienie:

„5a) rodzice dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych praw rodzicielskich oraz rodziców, którzy wyrazili zgodę, o której mowa w art. 119² ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;

6) inne osoby prowadzące pracę z rodziną dziecka oraz przedstawiciel ośrodka adopcyjnego.”;

74) w art. 139 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wspiera dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego w opracowaniu planu pracy z rodziną i dzieckiem.”;

75) w art. 139a:

a) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Sporządzając opinię, o której mowa w ust. 1 pkt 1, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego biorą pod uwagę opinię odpowiednio opiekuna prawnego lub osoby sprawującej faktyczną opiekę nad dzieckiem, a także konieczność zagwarantowania, że przysposobienie leży w najlepszym interesie dziecka.

3. Sporządzając opinię, o której mowa w ust. 1 pkt 3, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego biorą pod uwagę opinię odpowiednio opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego dziecka, a także, w szczególności, możliwość zapewnienia dziecku stabilnego, rodzinnego środowiska wychowawczego, w tym zastępczego, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

b) dodaje się ust. 6–8 w brzmieniu:

„6. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego są obowiązani do podejmowania wszelkich działań służących połączeniu rodzeństwa umieszczonego w pieczy zastępczej, w szczególności w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

7. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego informują wojewodę o podejmowanych działaniach dotyczących sytuacji rozdzielonego rodzeństwa umieszczonego w pieczy zastępczej.

8. Wojewoda kontroluje podejmowane działania, o których mowa w ust. 6.”;

76) art. 139b otrzymuje brzmienie:

„Art. 139b. Do ocen oraz zastrzeżeń, o których mowa w niniejszym rozdziale, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096), z wyjątkiem przepisów dotyczących obliczania terminów i przywrócenia terminu.”;

77) w art. 140:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zapewnia się pomoc psychologiczną.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Pomoc na usamodzielnienie i pomoc na zagospodarowanie może zostać przyznana przez starostę, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na pokrycie wydatków związanych z usamodzielnieniem lub zagospodarowaniem, osobie, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, przed opuszczeniem przez nią rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, po zasięgnięciu opinii opiekuna usamodzielnienia.

1b. Przyznanie lub odmowa przyznania pomocy, o której mowa w ust. 1a, następuje w drodze decyzji.”;

78) w art. 141:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej roku.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Do okresu pobytu w pieczy zastępczej, o którym mowa w ust. 1, wlicza się również.”;

79) uchyla się art. 142;

80) w art. 143 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Wniosek o przyznanie pomocy psychologicznej składa się w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.”;

81) w art. 145:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- 1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;
- 2) sposób wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem;
- 3) sposób uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej;
- 4) sposób uzyskania kwalifikacji zawodowych;
- 5) zakres pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego;
- 6) powiat, w którym osoba usamodzielniana planuje się osiedlić;
- 7) zakres pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności przez:
 - a) umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony,
 - b) całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju lub mieszkania,
 - c) ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy,
 - d) umożliwienie osobie usamodzielnianej uczącej się w szkole ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki,
 - e) całkowite lub częściowe pokrycie osobie usamodzielnianej studiującej w uczelni wydatków związanych z zakwaterowaniem;
- 8) podjęcie zatrudnienia;
- 9) zakres pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W indywidualnym programie usamodzielnienia należy uwzględnić plan podejmowanych działań oraz terminy ich realizacji.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, pracownik organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inna osoba wyznaczona przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.”,

d) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Do zadań opiekuna usamodzielnienia należy:

- 1) zaznajomienie się z dokumentacją osoby usamodzielnianej i jej drogą życiową;
- 2) opracowanie i modyfikowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia;
- 3) współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej, środowiskiem lokalnym, w szczególności ze szkołą i gminą, oraz organami właściwymi w sprawach pomocy dla osób usamodzielnianych, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie.”;

82) w art. 146:

a) w ust. 1:

- uchyla się pkt 2,
- dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) na kursach i innych formach kształcenia prowadzonych przez Ochotnicze Hufce Pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przyznaje się na czas nauki:

- 1) w szkole – do końca roku szkolnego, w którym osoba usamodzielniana kończy naukę, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego, w którym osoba ta kończy 25. rok życia;
- 2) w uczelni – do 30. września roku, w którym osoba usamodzielniana kończy naukę, nie dłużej jednak niż do 30. września roku, w którym osoba ta kończy 25. rok życia.”,

c) w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej osoba usamodzielniana została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia wyższe,”;

83) w art. 147:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej, ponadpodstawowej lub uczelni, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie;
- 2) bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, szkołę, uczelnię, kurs lub przygotowanie do wykonywania zawodu;”,

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) bez uzasadnionych powodów powtarza trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, semestr lub rok szkolny;”;

84) w art. 148:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w trakcie kształcenia w uczelni osoba usamodzielniana przebywa na urlopie od zajęć;”,

b) dodaje się ust. 3–6 w brzmieniu:

„3. Zawieszenie pomocy może nastąpić na okres nie dłuższy niż rok.

4. W przypadku zawieszenia pomocy osoba usamodzielniana, wraz z opiekunem usamodzielnienia, odnotowuje w indywidualnym programie usamodzielnienia przyczyny zawieszenia oraz określa sposób postępowania mającego na celu kontynuację realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

5. Zmiana indywidualnego programu usamodzielnienia, dokonana w związku z zawieszeniem pomocy, wymaga zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

6. Jeżeli po upływie okresu zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie uchyla decyzję o przyznaniu pomocy na kontynuowanie nauki i odmawia prawa do tej pomocy od dnia, w którym prawo do niej zostało zawieszona.”;

85) w art. 149:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- 1) nie mniej niż 6939 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat;
- 2) nie mniej niż 3470 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat;
- 3) nie mniej niż 1735 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymała już pomoc na usamodzielnienie, pomoc ta ponownie jej nie przysługuje.”;

86) w art. 150:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo lub, na wniosek osoby usamodzielnianej – w ratach, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 1577 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności – w wysokości nie niższej niż 3154 zł.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymała już pomoc na zagospodarowanie, pomoc ta ponownie jej nie przysługuje.”;

87) po art. 150 dodaje się art. 150a w brzmieniu:

„Art. 150a. Starosta współpracuje z Ochotniczymi Hufcami Pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w zakresie pomocy osobom usamodzielnianym w uzyskaniu zatrudnienia. W tym celu starosta zawiera umowy lub porozumienia, o których mowa w art. 13 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.”;

88) w art. 154:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, zwanych dalej „kandydatami do przysposobienia dziecka”, stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego, z zastrzeżeniem ust. 1a.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Procedury związane z kwalifikacją dziecka do przysposobienia międzynarodowego są prowadzone przez ministra właściwego do spraw rodziny, z uwzględnieniem art. 163.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku wystąpienia ministra właściwego do spraw rodziny do samorządu województwa o utworzenie ośrodka adopcyjnego lub zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2, a także o likwidację ośrodka adopcyjnego lub rozwiązanie umowy, na podstawie której marszałek województwa zlecił realizację zadania, o którym mowa w ust. 2, samorząd województwa jest obowiązany odpowiednio utworzyć ośrodek adopcyjny, zlecić realizację zadania, o którym mowa w ust. 2, zlikwidować ośrodek adopcyjny lub rozwiązać umowę, na podstawie której marszałek województwa zlecił realizację zadania, o którym mowa w ust. 2.”,

d) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku zlecenia realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2, marszałek województwa zleca prowadzenie ośrodka adopcyjnego w formie powierzenia zadania publicznego na czas nieokreślony.”,

e) po ust. 3 dodaje się ust. 3a i 3b w brzmieniu:

„3a. Utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2, oraz likwidacja ośrodka adopcyjnego przez marszałka województwa wymaga zgody ministra właściwego do spraw rodziny.

3b. Wydając zgodę na utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2, lub likwidację ośrodka adopcyjnego, minister właściwy do spraw rodziny kieruje się w szczególności koniecznością zapewnienia właściwego dostępu do ośrodków adopcyjnych dla kandydatów do przysposobienia dziecka oraz osób, które przysposobiły dziecko.”,

f) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W przypadku gdy ośrodek adopcyjny działający na podstawie art. 190 ust. 1 realizuje zadania w sposób nieprawidłowy lub w niewystarczającym stopniu, w szczególności gdy:

- 1) nie wykazuje aktywności w poszukiwaniu kandydatów do przysposobienia dzieci,
- 2) narusza terminy wykonywania procedur przysposobienia dziecka wynikające z art. 164,
- 3) jego działalność jest przedmiotem uzasadnionych skarg – marszałek województwa, za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny, może rozwiązać umowę, na podstawie której zlecił realizację zadania, o którym mowa w ust. 2.”;

89) po art. 155 dodaje się art. 155a w brzmieniu:

„Art. 155a. Minister właściwy do spraw rodziny zapewnia system teleinformatyczny służący do prowadzenia procedur dotyczących spraw z zakresu przysposobienia dziecka i umożliwia dostęp do tego systemu marszałkom województw, ośrodkom adopcyjnym oraz centralnemu bankowi danych – w celu realizacji ich zadań w zakresie procedur dotyczących spraw z zakresu przysposobienia dziecka.”;

90) w art. 156 w ust. 1 dodaje się pkt 14 w brzmieniu:

„14) sporządzanie sprawozdań z okresu osobistej styczności.”;

91) po art. 156 dodaje się art. 156a w brzmieniu:

„Art. 156a. W przypadku gdy przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, ośrodek adopcyjny uczestniczący w nadzorze nad przebiegiem osobistej styczności kandydata do przysposobienia dziecka z dzieckiem, sporządza sprawozdanie z przebiegu osobistej styczności. W sprawach gdy miejscem zamieszkania kandydata do przysposobienia dziecka jest państwo strona Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia

- międzynarodowego (Dz. U. z 2000 r. poz. 448 oraz z 2002 r. poz. 17), ośrodek adopcyjny przekazuje sprawozdanie organowi centralnemu, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9.”;
- 92) w art. 157 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 2 i dodaje się ust. 1 w brzmieniu:
„1. Czas pracy ośrodka adopcyjnego uwzględnia konieczność świadczenia usług przez ośrodek adopcyjny w godzinach popołudniowych oraz w co najmniej jedną sobotę w miesiącu.”;
- 93) w art. 158 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;
- 94) w art. 159 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;
- 95) w art. 161:
- a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Dokumentacja, o której mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, jest prowadzona z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 155a.”,
- b) w ust. 2:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Ośrodek adopcyjny oraz minister właściwy do spraw rodziny, realizując wynikające z niniejszej ustawy zadania związane z prowadzeniem procedur przysposobienia, przetwarzają następujące informacje dotyczące kandydatów do przysposobienia dziecka:”;
 - pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) adres miejsca zamieszkania i pobytu;”;
 - po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:
„3a) data urodzenia;”;
 - pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) stan cywilny, w tym informacje o wcześniejszych związkach małżeńskich;”;
 - po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:
„4a) pozbawianie, zawieszenie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej;”;

- dodaje się pkt 12–16 w brzmieniu:
 - „12) figurowanie lub niefigurowanie w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
 - 13) dzieci pozostające na utrzymaniu, w tym pod władzą rodzicielską;
 - 14) wizerunek;
 - 15) wyznanie i pochodzenie etniczne;
 - 16) informacje wynikające z dobrowolnie przedłożonych przez kandydatów do przysposobienia dziecka referencji.”,

c) w ust. 3:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
 - „Ośrodek adopcyjny, wojewódzki bank danych i centralny bank danych, oraz organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9, przetwarzają następujące informacje dotyczące dzieci zgłoszonych do przysposobienia:”,
- pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) dane dotyczące sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu dziecka, w tym dane wynikające z orzeczenia o ustanowieniu opiekuna prawnego oraz dane wynikające z postanowienia potwierdzającego uregulowanie sytuacji prawnej dziecka;”,
- pkt 6 otrzymuje brzmienie:
 - „6) dane o stanie zdrowia i rozwoju dziecka;”,
- pkt 13 otrzymuje brzmienie:
 - „13) dane dotyczące rodzeństwa dziecka w zakresie imienia, nazwiska, daty i miejsca urodzenia, sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu;”,
- dodaje się pkt 14 i 15 w brzmieniu:
 - „14) wizerunek dziecka;
 - 15) wyznanie i pochodzenie etniczne.”;

96) art. 163 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 163. 1. Minister właściwy do spraw rodziny prowadzi centralny bank danych.
- 2. Minister właściwy do spraw rodziny może wyznaczyć ośrodek adopcyjny do prowadzenia centralnego banku danych.
- 3. Wyznaczenie ośrodka adopcyjnego do prowadzenia centralnego banku danych minister właściwy do spraw rodziny ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.”;

97) po art. 163 dodaje się art. 163a w brzmieniu:

„Art. 163a. W przypadku gdy zadania centralnego banku danych wykonuje minister właściwy do spraw rodziny, przepisy art. 161 ust. 1 pkt 1 lit. c w zakresie dokumentacji dotyczącej dzieci kwalifikowanych do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie stosuje się odpowiednio.”;

98) w art. 164:

a) po ust. 5 dodaje się ust. 5a i 5b w brzmieniu:

„5a. W przypadku gdy po przeprowadzeniu kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego ośrodek adopcyjny nie zakwalifikuje dziecka do przysposobienia krajowego, informuje o tym odpowiednio organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

5b. W przypadku gdy zmiana sytuacji dziecka ma wpływ na kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego, ośrodek adopcyjny dokonuje ponownej kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego.”,

b) po ust. 10 dodaje się ust. 10a w brzmieniu:

„10a. Ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego jest obowiązany do aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej nie rzadziej niż co 3 miesiące – w przypadku dzieci w wieku poniżej 3. roku życia, a w przypadku dzieci w wieku powyżej 3. roku życia – nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W przypadku zmian wynikających z aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej, ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego przesyła do właściwego miejscowo ośrodka adopcyjnego prowadzącego wojewódzki bank danych oraz do centralnego banku danych zaktualizowaną dokumentację kwalifikacyjną. Przepis ust. 7 stosuje się.”,

c) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Centralny bank danych, na podstawie opinii, o której mowa w art. 139a ust. 1 pkt 3, w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania dokumentacji kwalifikacyjnej, dokonuje kwalifikacji dziecka do przysposobienia międzynarodowego oraz sporządza dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia międzynarodowego. W przypadku gdy kwalifikacji

dziecka do przysposobienia międzynarodowego dokonuje ośrodek adopcyjny wyznaczony przez ministra właściwego do spraw rodziny do prowadzenia centralnego banku danych na podstawie art. 163 ust. 2, ośrodek ten może zasięgać opinii ministra właściwego do spraw rodziny.”,

d) ust. 18 otrzymuje brzmienie:

„18. W przypadku gdy miejscem zamieszkania kandydata do przysposobienia dziecka jest państwo strona Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, ośrodek adopcyjny upoważniony do współpracy z organami centralnymi innych państw lub z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi przekazuje dokumentację kwalifikacyjną, dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia międzynarodowego oraz dokumentację dotyczącą kandydatów do przysposobienia dziecka organowi centralnemu, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9, w celu wydania przez ten organ rozstrzygnięcia w przedmiocie potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków, o których mowa w art. 4 i art. 5 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego.”,

e) po ust. 18 dodaje się ust. 18a w brzmieniu:

„18a. Organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9, może wydać rozstrzygnięcie o braku potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków, o których mowa w ust. 18, w szczególności w przypadku, gdy:

- 1) uzna, że przysposobienie międzynarodowe nie leży w nadrzędnym interesie dziecka lub
- 2) postępowanie w sprawie przysposobienia dziecka zostało przeprowadzone z naruszeniem przepisów dotyczących przysposobienia dziecka, a naruszenie to ma istotny wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiocie zgody, o której mowa w art. 17 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego.”,

f) ust. 19 otrzymuje brzmienie:

„19. Rozstrzygając w przedmiocie potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków, o których mowa w art. 4 i art. 5 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, oraz w przedmiocie zgody, o której mowa w art. 17 tej

Konwencji, organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9, przed wydaniem tej zgody, może żądać uzupełnienia lub aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej oraz dokumentacji dotyczącej kandydatów do przysposobienia dziecka.”,

g) w ust. 20 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) uzna, po dokonaniu analizy sprawozdania z przebiegu osobistej styczności kandydata do przysposobienia dziecka z dzieckiem, że kandydat do przysposobienia dziecka nie zapewni dziecku odpowiedniej opieki i wychowania.”,

h) ust. 21 otrzymuje brzmienie:

„21. Procedury, o których mowa w ust. 1, ust. 2 pkt 2, ust. 3–20, są prowadzone z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 155a.”;

99) użyte w art. 164 w ust. 10, 12, 14, 15 i 16 i w art. 169 ust. 2 pkt 1 w różnym przypadku wyrazy „ośrodek adopcyjny prowadzący centralny bank danych” zastępuje się użytymi w odpowiednim przypadku wyrazami „centralny bank danych”;

100) w art. 164a w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) dane o stanie zdrowia i rozwoju dziecka;”;

101) po art. 164a dodaje się art. 164b w brzmieniu:

„Art. 164b. Ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego może żądać uzupełnienia lub aktualizacji opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1–5.”;

102) w art. 165 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Informację, o której mowa w ust. 1, przekazuje ośrodek adopcyjny kwalifikujący dziecko do przysposobienia krajowego, za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, który kwalifikował do przysposobienia rodzinę, która wcześniej przysposobiła brata albo siostrę tego dziecka.

3. Doboru rodziny przysposabiającej, właściwej ze względu na potrzeby dziecka, dokonuje ośrodek adopcyjny, który kwalifikował dziecko do przysposobienia krajowego, na podstawie informacji, o której mowa w ust. 2.”;

103) w art. 166 po ust. 1a dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:

„1b. W kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia uczestniczy niebędący pracownikiem ośrodka adopcyjnego przedstawiciel marszałka województwa oraz może uczestniczyć wyznaczony przez wojewodę pracownik urzędu wojewódzkiego.

1c. Przedstawiciel marszałka województwa oraz pracownik urzędu wojewódzkiego, o których mowa w ust. 1b, są obowiązani spełniać wymagania określone w art. 159 ust. 1.”;

104) art. 167 otrzymuje brzmienie:

„Art. 167. Dziecko może być zakwalifikowane do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie wówczas, gdy tylko w ten sposób można zapewnić mu odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne, chyba że między przysposabiającym a przysposabianym dzieckiem istnieje stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa albo gdy przysposabiający już przysposobił siostrę lub brata przysposabianego dziecka.”;

105) w art. 169 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) umożliwiają kandydatowi zakwalifikowanemu przez te podmioty, po wydaniu przez organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9, potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków określonych w art. 4 i art. 5 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, kontakt z dzieckiem, chyba że przysposobienie następuje między członkami rodziny. ”;

106) w art. 170 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy osoby wymienione w ust. 1 pkt 1 i 3 nie mają stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a dziecko w wyniku przysposobienia miałyby zmienić miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, ośrodek adopcyjny, nie wszczynając postępowania w zakresie poszukiwania kandydatów do przysposobienia dziecka, o którym mowa w art. 164 ust. 5–9 i 15, albo zawieszając to postępowanie, przesyła posiadane dokumenty do centralnego banku danych.”;

107) art. 171 otrzymuje brzmienie:

„Art. 171. Ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do wojewódzkich banków danych lub do centralnego banku danych informuje ośrodki adopcyjne prowadzące te banki danych oraz centralny bank danych o przysposobieniu dziecka, w terminie 7 dni od dnia otrzymania od sądu prawomocnego postanowienia orzekającego przysposobienie dziecka.”;

108) w art. 172 dodaje się ust. 6–8 w brzmieniu:

„6. Ośrodek adopcyjny przeprowadza wstępną ocenę kandydata do przysposobienia dziecka oraz umożliwia mu udział w szkoleniu w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia zgłoszenia się kandydata do przysposobienia dziecka do ośrodka adopcyjnego.

7. Wstępna ocena wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej.

8. W przypadku wydania negatywnej wstępnej oceny, ocena ta zawiera szczegółowe uzasadnienie przyczyn negatywnej oceny i ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.”;

109) po art. 172 dodaje się art. 172a i art. 172b w brzmieniu:

„Art. 172a. 1. Po ukończeniu przez kandydata do przysposobienia dziecka szkolenia, o którym mowa w art. 172, ośrodek adopcyjny sporządza opinię kwalifikacyjną, zawierającą w szczególności informacje:

- 1) czy kandydat do przysposobienia dziecka spełnia wymagania niezbędne do przysposobienia dziecka;
- 2) czy kandydat do przysposobienia dziecka daje rękojmię należytego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- 3) dotyczące oceny motywacji i oczekiwań kandydata do przysposobienia dziecka;
- 4) na temat sytuacji materialnej i mieszkaniowej kandydata do przysposobienia dziecka;
- 5) o niekaralności oraz stanie zdrowia kandydata do przysposobienia dziecka.

2. Opinia kwalifikacyjna wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej.

3. W przypadku wydania negatywnej opinii kwalifikacyjnej, opinia ta zawiera szczegółowe uzasadnienie przyczyn wydania negatywnej opinii i ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Art. 172b. 1. W dokonywaniu wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz przy wydawaniu opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka

uczestniczy niebędący pracownikiem ośrodka adopcyjnego przedstawiciel marszałka województwa oraz może uczestniczyć wyznaczony przez wojewodę pracownik urzędu wojewódzkiego.

2. Przedstawiciel marszałka województwa oraz pracownik urzędu wojewódzkiego, o których mowa w ust. 1, są obowiązani spełniać wymagania określone w art. 159 ust. 1.”;

110) art. 175 otrzymuje brzmienie:

„Art. 175. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzór opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia dziecka, kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy, mając na uwadze sprawne, rzetelne i jednolite we wszystkich ośrodkach adopcyjnych przeprowadzenie procedury przysposobienia.”;

111) w art. 176 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w postaci elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stanowiącego integralną część systemu teleinformatycznego stosowanego do realizacji świadczeń rodzinnych;”;

112) w art. 180:

a) uchyla się pkt 11,

b) po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:

„11a) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, i ich aktualizacja;”;

c) pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w postaci elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stanowiącego integralną część systemu teleinformatycznego stosowanego do realizacji świadczeń rodzinnych;”;

113) w art. 181 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) finansowanie:

a) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
– dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 lit. b, c i d, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.”;

114) w art. 182 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W sprawach indywidualnych dotyczących świadczeń, dodatków, środków finansowych, opłat oraz innych kwot, o których mowa w art. 80 ust. 1 i 1a, art. 81, art. 83 ust. 1, 2 i 4, art. 84, art. 92 ust. 1, art. 140 ust. 1 pkt 1, art. 193 ust. 1 i art. 194 ust. 3, decyzje wydaje starosta, upoważniony przez niego kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie lub inni pracownicy powiatowego centrum pomocy rodzinie upoważnieni przez starostę na wniosek kierownika.”;

115) po art. 182 dodaje się art. 182a w brzmieniu:

„Art. 182a. 1. Starosta oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie w związku z przyznawaniem i udzielaniem świadczeń i pomocy przyznawanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a mogą samodzielnie uzyskiwać drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, oraz z wykazu studentów i wykazu osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora, będących częścią Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce, odpowiednio:

- 1) dane identyfikacyjne dziecka, w tym imię i nazwisko, numer PESEL oraz numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość – w przypadku osób, które nie posiadają numeru PESEL;
- 2) informacje o uczęszczaniu do szkół i placówek oświatowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1900), okresie uczęszczania, typie lub rodzaju instytucji oraz nazwie i adresie siedziby instytucji;
- 3) informacje o dacie rozpoczęcia studiów, w tym kształcenia w szkole doktorskiej, dacie ukończenia studiów, w tym kształcenia w szkole doktorskiej, dacie skreślenia

z listy studentów lub doktorantów, nazwie uczelni oraz jednostki organizacyjnej prowadzącej kształcenie.

2. W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany informacji, o których mowa w ust. 1, starosta oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie uzyskują te informacje pisemnie w postaci elektronicznej lub papierowej. Organy prowadzące rejestry publiczne przekazują te informacje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku starosty lub kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

3. W przypadku braku możliwości samodzielnego uzyskania przez starostę lub powiatowe centrum pomocy rodzinie informacji, o których mowa w ust. 1, z przyczyn nieleżących po stronie starosty lub powiatowego centrum pomocy rodzinie, starosta lub powiatowe centrum pomocy rodzinie wzywają wnioskodawcę do dołączenia tych danych lub informacji.

4. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do przyznawania i udzielania świadczeń i pomocy udzielanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej oraz z wykazu studentów i wykazu osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora, będących częścią Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji tych świadczeń i pomocy, a także, na wniosek starosty lub kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, w celu umożliwienia odpowiednio starostom i kierownikom powiatowych centrów pomocy rodzinie przyznawania i udzielania tych świadczeń i pomocy.”;

116) w art. 183:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w postaci elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stanowiącego integralną część systemu teleinformatycznego stosowanego do realizacji świadczeń rodzinnych;”;

b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, i ich aktualizacja.”;

117) po art. 185 dodaje się art. 185a w brzmieniu:

„Art. 185a. Marszałek województwa zapewnia wszystkim ośrodkom adopcyjnym równe traktowanie, w szczególności w zakresie dostępu do informacji o dzieciach, których sytuacja uzasadnia ich zakwalifikowanie do przysposobienia.”;

118) w art. 186:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, i ich aktualizacja;

2) wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;”;

b) w pkt 3 dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) wydawaniem przez upoważnione podmioty pisemnej opinii, odmowy lub kwalifikacji, o których mowa w art. 30, art. 43, art. 45, art. 54, art. 57, art. 64, art. 172 i art. 172a, zawierających szczegółowe uzasadnienie, wskazanie obszarów wymagających poprawy i pouczenie o prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.”;

c) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) gromadzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich ministrowi właściwemu do spraw rodziny, w postaci elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stanowiącego integralną część systemu teleinformatycznego stosowanego do realizacji świadczeń rodzinnych;”;

119) w art. 187:

a) w ust. 1 dodaje się pkt 11 i 12 w brzmieniu:

„11) występowanie do samorządu województwa lub wydawanie zgody na wniosek samorządu województwa o utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w art. 154 ust. 2, likwidację ośrodka

adopcyjnego lub rozwiązanie umowy, na podstawie której marszałek zlecił realizację tego zadania;

12) prowadzenie centralnego banku danych.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Minister właściwy do spraw rodziny opracowuje i wydaje standardy dotyczące wspierania rodziny, tworzenia, funkcjonowania i likwidowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz organizacji i prowadzenia ośrodków adopcyjnych.”,

c) uchyla się ust. 3–5;

120) art. 189 otrzymuje brzmienie:

„Art. 189. Rada Ministrów, co 3 lata, do dnia 30 września przedkłada Sejmowi i Senatowi informację o realizacji ustawy w latach poprzednich wraz z wnioskami dotyczącymi sposobu i zakresu finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego wynikających z ustawy.”;

121) w art. 190 w ust. 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić, w całości lub w części, realizację zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 i 3, art. 53a, art. 60 ust. 1, art. 76 ust. 1, art. 93 ust. 2 i 3 i art. 154 ust. 2:”,

b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, stowarzyszeniom jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielniom socjalnym – jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;”,

c) dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) spółkom akcyjnym i spółkom z ograniczoną odpowiedzialnością oraz klubom sportowym będącym spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263 i 1669), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych, oraz nie przeznaczają zysku do podziału

pomiędzy swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników – jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.”;

122) w art. 190a dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Osoby biorące udział w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, o których mowa w art. 130, osoby, z którymi oceniający rodziny zastępcze lub prowadzących rodzinny dom dziecka dokonuje konsultacji, o których mowa w art. 133, i osoby wchodzące w skład zespołu, o którym mowa w art. 137, mogą przekazywać informacje uzyskane w toku czynności zawodowych jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z ustawy, związanych z dokonywaniem oceny sytuacji dziecka i oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, o których mowa odpowiednio w art. 128 i art. 135.”;

123) w art. 191:

a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka oraz wydatki za pobyt osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 2) średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym oraz średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej;”;

b) po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:

„4b. Wydatki, o których mowa w ust. 1, na dziecko umieszczone w tej samej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, w których umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka, ponosi powiat właściwy do ponoszenia wydatków, o których mowa w ust. 1, odpowiednio na matkę lub ojca tego dziecka.”;

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Powiat, na terenie którego ma miejsce zamieszkania rodzina zastępcza lub prowadzony jest rodzinny dom dziecka, w których umieszczone zostało dziecko, zawiera, w terminie 30 dni od dnia umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, z powiatem, o którym mowa w ust. 1–4 i 4b, porozumienie określające w szczególności sprawy związane z pobytem dziecka i wydatkami, o których mowa w ust. 1 pkt 1.”,

d) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Powiat, na terenie którego funkcjonuje mogąca przyjąć dziecko placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1–4 i 4b, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.”,

e) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Samorząd województwa, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna lub interwencyjny ośrodek preadopcyjny, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1–4b, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.”,

f) po ust. 6 dodaje się ust. 6a i 6b w brzmieniu:

„6a. Samorząd województwa, na terenie którego funkcjonuje mogący przyjąć dziecko, o którym mowa w ust. 8 pkt 2, interwencyjny ośrodek preadopcyjny, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 13, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

6b. Zwrot wydatków, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 i 2, na podstawie ust. 5, 5a, 6 i 6a, nie stanowi dotacji w rozumieniu przepisów o finansach publicznych.”,

g) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka i osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka oraz świadczenia i wynagrodzenia dla rodziny pomocowej finansuje proporcjonalnie do liczby dzieci powiat, o którym mowa w ust. 1–4 i 4b.”,

- h) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Przepisów ust. 1, 5 i 5a nie stosuje się w przypadku.”,
- i) w ust. 9 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w wysokości:
- 1) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 40% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.”,
- j) po ust. 9 dodaje się ust. 9a i 9b w brzmieniu:
- „9a. W przypadku powrotu dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka do rodziny:
- 1) przed upływem roku od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz
 - 2) jeżeli dziecko w okresie 3 lat nie zostanie ponownie umieszczone w pieczy zastępczej
- powiat zwraca gminie 20% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka do dnia powrotu dziecka do rodziny.
- 9b. W przypadku gdy po upływie roku od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej nie nastąpi powrót dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do rodziny, gmina obowiązana jest do poniesienia jednorazowo, poza wydatkami, o których mowa w ust. 9 pkt 2, 10% wydatków poniesionych na dziecko w roku poprzednim.”,
- k) uchyla się ust. 10,
- l) ust. 10a otrzymuje brzmienie:
„10a. Przepisów ust. 9–9b nie stosuje się w przypadku dzieci, o których mowa w ust. 8 pkt 2, w przypadku dzieci, których obydwójce z rodziców nie żyją, oraz w przypadku dzieci umieszczonych w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w których umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka.”;

124) w art. 192:

- a) uchyla się pkt 6,
- b) pkt 9 i 10 otrzymują brzmienie:
 - „9) wynagrodzenie wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub osób zatrudnionych do sprawowania opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich;
 - 10) świadczenia i wynagrodzenia dla rodziny pomocowej.”;

125) w art. 193:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej oraz za pobyt osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości:

 - 1) przyznanych świadczeń oraz dodatków, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81 – w przypadku:
 - a) umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka,
 - b) pobytu osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w dotychczasowej rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka;
 - 2) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – w przypadku umieszczenia dziecka w tych placówkach lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym lub w przypadku pobytu osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.”,

b) ust. 6a otrzymuje brzmienie:

„6a. Opłaty, o której mowa w ust. 1, nie ponosi się za okres, w którym dziecko umieszczone w pieczy zastępczej lub osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, przebywają u rodziców.”,

c) po ust. 7b dodaje się ust. 7c w brzmieniu:

„7c. W przypadku gdy opóźnienie z tytułu opłaty, o której mowa w ust. 1, nastąpiło w okresie po uprawomocnieniu się decyzji, wówczas naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następującego po dniu upływu terminu płatności.”,

d) dodaje się ust. 9–11 w brzmieniu:

„9. Należności z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w ust. 1, ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym opłata za dany miesiąc stała się wymagalna.

10. Bieg przedawnienia przerywa:

- 1) odroczenie terminu płatności należności,
- 2) rozłożenie spłaty należności na raty,
- 3) zastosowanie środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony – przy czym po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo odpowiednio od dnia następującego po dniu odroczenia terminu płatności należności, rozłożenia spłaty należności na raty lub zastosowania środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony.

11. W przypadku śmierci rodziców dziecka obowiązanych do ponoszenia opłaty, o której mowa w ust. 1, należności, o których mowa w ust. 1 i 7a, wygasają.”;

126) w art. 195 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku gdy za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinie pomocowej albo rodzinnym domu dziecka, wydatki na opiekę i wychowanie dziecka poniosła gmina i powiat, uzyskaną opłatę, o której mowa w art. 193 ust. 1, dzieli się proporcjonalnie do poniesionych wydatków.”;

127) w art. 196 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka, w tym osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym stanowi kwota rocznych

wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki lub ośrodka wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce lub ośrodku, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego. Ustalając średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, nie uwzględnia się dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.”;

128) po art. 196a dodaje się art. 196b i art. 196c w brzmieniu:

„Art. 196b. 1. Wojewoda przekazuje marszałkowi województwa środki na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych, wskazując wysokość środków, które mają być przekazane poszczególnym niepublicznym ośrodkom adopcyjnym.

2. Wojewoda, wskazując wysokość środków, o których mowa w ust. 1, w stosunku do już istniejących niepublicznych ośrodków adopcyjnych, bierze pod uwagę zadania ośrodka adopcyjnego wynikające z art. 156 i art. 160, a w szczególności liczbę dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz liczbę przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

3. W przypadku zlecenia realizacji zadania, o którym mowa w art. 154 ust. 2, niepublicznemu ośrodkowi adopcyjnemu, który dotychczas nie funkcjonował, wojewoda, wskazując wysokość środków, o których mowa w ust. 1, bierze pod uwagę w szczególności wysokość średnich miesięcznych wydatków z poprzedniego roku przeznaczonych na funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych działających na terenie województwa.

4. Środki, o których mowa w ust. 1, marszałek województwa jest obowiązany przekazać poszczególnym ośrodkom adopcyjnym.

Art. 196c. 1. Minister właściwy do spraw rodziny może opracować resortowe programy rozwoju placówek wsparcia dziennego oraz finansowo wspierać te programy. Opracowanie i realizacja programów odbywa się we współpracy z wojewodą.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, kieruje się do podmiotów, o których mowa w art. 18 ust. 2 i 3.

3. Podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 2 i 3, korzystające z programów mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie utworzenia lub funkcjonowania placówek wsparcia dziennego, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji zadania.

4. Dotację przyznaje wojewoda po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rodziny.

5. Wojewoda, przyznając podmiotowi dotację, o której mowa w ust. 4, zawiera z nim umowę określającą w szczególności:

- 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
- 2) wysokość przydzielonych dotacji;
- 3) tryb płatności;
- 4) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 5) termin i sposób rozliczenia przyznanych dotacji;
- 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania;
- 7) tryb kontroli wykonania zadania, przy czym w umowie można postanowić, że kontrola będzie prowadzona na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej;
- 8) warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy.”;

129) w art. 197a:

- a) w ust. 1 dodaje się pkt 10 w brzmieniu:
„10) przeprowadzania indywidualnych rozmów z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz żądania od nich informacji, dokumentów i danych niezbędnych do sprawowania kontroli.”,

- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Wojewoda w związku z przeprowadzaniem postępowaniem kontrolnym, dotyczącym spraw związanych z opieką nad dziećmi, przeprowadza indywidualne rozmowy z dziećmi umieszczonymi w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz z dziećmi przebywającymi w placówkach wsparcia dziennego, w tym zasięga opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej. Przepis art. 28b stosuje się odpowiednio.”;

130) w art. 197b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Członkiem zespołu inspektorów upoważnionym do prowadzenia czynności kontrolnych w kontrolowanych jednostkach może być osoba, która posiada wykształcenie wyższe oraz daje rękojmię należytej realizacji zadań członka zespołu inspektorów.”;

131) po art. 199 dodaje się art. 199a w brzmieniu:

„Art. 199a. 1. Starosta, który nie wywiąże się z obowiązku, o którym mowa w art. 95 ust. 4b, podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień upływu terminu określonego w art. 95 ust. 4b do dnia wykonania obowiązku określonego w art. 95 ust. 4b.

2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, wymierza, w drodze decyzji, wojewoda.”;

132) art. 200 otrzymuje brzmienie:

„Art. 200. Wpływy z tytułu kary pieniężnej, o której mowa w art. 198 i art. 199a, stanowią dochód budżetu państwa.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682 oraz z 2018 r. poz. 950) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 119² otrzymuje brzmienie:

„Art. 119². Zgoda rodziców na przysposobienie dziecka nie może być wyrażona wcześniej niż po upływie dziesięciu tygodni od urodzenia się dziecka.”;

2) w art. 120¹:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli jednak przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, przysposobienie może być orzeczone po upływie określonego przez sąd opiekuńczy okresu osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym, nie krótszego niż 14 dni, w dotychczasowym miejscu zamieszkania przysposabianego lub w innej miejscowości w Rzeczypospolitej Polskiej.”,

b) po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„§ 3a. W przypadku gdy przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, będącym stroną Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego (Dz. U. z 2000 r. poz. 448 oraz z 2002 r. poz. 17), organ centralny, o którym mowa

w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...), lub upoważniony przez niego podmiot, mogą monitorować przebieg osobistej styczności.”,

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przy wykonywaniu nadzoru nad przebiegiem styczności przysposabiającego z przysposabianym sąd opiekuńczy korzysta z pomocy ośrodka adopcyjnego oraz, w razie potrzeby, organu pomocniczego w sprawach opiekuńczych. Przy wykonywaniu nadzoru w sprawach, w których ma zastosowanie Konwencja z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, sąd opiekuńczy korzysta z pomocy ośrodka adopcyjnego oraz, w razie potrzeby, organu pomocniczego w sprawach opiekuńczych, z wyłączeniem ośrodka adopcyjnego, upoważnionego do współpracy z organami centralnymi innych państw lub z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi, o którym mowa w art. 168 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 579² otrzymuje brzmienie:

„Art. 579². § 1. Przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, sąd zasięga informacji z rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...) .

§ 2. W przypadku konieczności uzyskania przez sąd informacji o kandydacie zakwalifikowanym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydacie zakwalifikowanym do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, innych niż zawarte w rejestrze, o którym mowa w § 1, sąd może wystąpić o informacje odpowiednio do:

1) ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata zakwalifikowanego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydata

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1467, 1499, 1544, 1629, 1637 i 1693.

- zakwalifikowanego do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- 2) organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 3) organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.”;
- 2) po art. 579² dodaje się art. 579^{2a} w brzmieniu:
- „Art. 579^{2a}. § 1. Przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka sąd bada sytuację rodzeństwa dziecka i w przypadku konieczności umieszczenia rodzeństwa dziecka w pieczy zastępczej, albo w przypadku gdy rodzeństwo dziecka jest już umieszczone w pieczy zastępczej umieszcza je w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, chyba że godzi to w dobro któregoś z dzieci.
- § 2. Przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, w przypadku gdy w pieczy zastępczej umieszczona jest matka lub ojciec dziecka, sąd bada sytuację matki lub ojca dziecka i umieszcza ich w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, chyba że godzi to w dobro dziecka.”;
- 3) po art. 585² dodaje się art. 585³ w brzmieniu:
- „Art. 585³. W przypadku gdy przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, będącym stroną Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego (Dz. U. z 2000 r. poz. 448 oraz z 2002 r. poz. 17), sąd opiekuńczy zawiadamia organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o sposobie i okresie osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym.”;
- 4) w art. 586 w § 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) imię i nazwisko przysposabianego oraz miejsce jego zamieszkania i pobytu;”;
- 5) w art. 588 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:
- „§ 2. Sąd w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie przesyła to postanowienie do ośrodka adopcyjnego, który dokonał kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 24 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, 1000, 1076, 1608 i 1629) w art. 183 po § 3 dodaje się § 3¹ w brzmieniu:

„§ 3¹. Pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:

- 1) 10 tygodni – w przypadku dziecka w wieku powyżej 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku powyżej 10. roku życia, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 12. roku życia;
- 2) 5 tygodni – w przypadku dziecka w wieku powyżej 12. roku życia.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 oraz z 2018 r. poz. 650 i 858) w art. 35a w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) przysposobiła dziecko;
- 3) przyjęła na wychowanie dziecko i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia;”.

Art. 6. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, z późn. zm.³⁾) w art. 21 w ust. 1 pkt 24 otrzymuje brzmienie:

„24) świadczenia, dodatki i inne kwoty oraz wartość nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych z tytułu szkolenia, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 2, art. 44 ust. 1, art. 80 ust. 1 i 1a, art. 81, art. 83 ust. 1 i 4, art. 84 pkt 2 i 3 oraz art. 140 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...), oraz środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, o których mowa w art. 83 ust. 2 i art. 84 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w części przysługującej na umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka dzieci i osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej;”.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1540, 1552, 1629, 1669, 1693 i 2073.

Art. 7. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368 oraz z 2018 r. poz. 1076, 1544, 1629, 1669 i 1925) w art. 29 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przyjęła na wychowanie dziecko i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia;”.

Art. 8. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1234 i 1496) w art. 21 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony i lokalu socjalnego, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, przysługuje osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 140 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...), które osiedliły się na terenie tej gminy.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) dziecko jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...);”;

2) w art. 16a:

a) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku gdy prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na osobę znajdującą się pod opieką opiekuna prawnego lub umieszczoną w rodzinie zastępczej spokrewnionej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, uwzględnia się dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz dochód osoby wymagającej opieki.”,

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 730, 912, 1000, 1544 i 1669.

- b) w ust. 8:
- w pkt 1 dodaje się lit. e w brzmieniu:
„e) jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;”;
 - po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) osoba wymagająca opieki jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;”;
- 3) w art. 17 w ust. 5:
- a) w pkt 1 dodaje się lit. c w brzmieniu:
„c) jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;”;
- b) w pkt 2 dodaje się lit. c w brzmieniu:
„c) jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;”;
- 4) w art. 23b:
- a) w ust. 1:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczeń rodzinnych są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, a także drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z rejestru, o którym mowa w art. 38c ust.

1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, odpowiednio:”,

– dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) informacji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej oraz przebywaniu osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych od organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych oraz z wykazu studentów i wykazu osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora, będących częścią Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce, a także wykorzystuje informacje posiadane przez ministra właściwego do spraw rodziny, w celu umożliwienia organom właściwym i wojewodzie weryfikacji prawa do świadczeń rodzinnych, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń rodzinnych przez organy właściwe lub wojewodę.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554, 650, 1000, 1544 i 1669) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) jest osobą, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...);”;

2) w art. 15a:

a) w ust. 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Organ właściwy wierzyciela ustalający prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji

drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, a także drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, odpowiednio:”,

– dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) informacji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej oraz przebywaniu osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego od organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych oraz z wykazu studentów i wykazu osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora, będących częścią Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce, a także wykorzystuje informacje posiadane przez ministra właściwego do spraw rodziny, w celu umożliwienia organom właściwym wierzyciela weryfikacji prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego przez organ właściwy wierzyciela.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603, 650, 1544 i 1629) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Dyrektorem żłobka, osobą kierującą pracą klubu dziecięcego, osobą, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2, opiekunem, pielęgniarką, położną, wolontariuszem lub inną osobą zatrudnioną do wykonywania pracy lub świadczenia usług w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba, która nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz nie została skazana prawomocnym wyrokiem za inne przestępstwo umyślne.”;

2) w art. 16 w ust. 2:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być także osoba, która odbyła nie wcześniej niż 2 lata przed podjęciem zatrudnienia jako opiekun szkolenie z udzielania dziecku pierwszej pomocy oraz:”;

b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) posiada co najmniej wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku, którego program obejmuje zagadnienia związane z opieką nad małym dzieckiem lub jego rozwojem, i odbyła 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności lub”;

c) w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz:”;

d) dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) przez łączny okres co najmniej 3 lat była zatrudniona na stanowisku wychowawcy lub opiekuna dziecięcego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym i odbyła 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności.”;

3) w art. 28 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) adres poczty elektronicznej oraz numer telefonu podmiotu zamierzającego prowadzić żłobek lub klub dziecięcy;”;

4) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1, wybierają dziennych opiekunów w sposób otwarty i konkurencyjny.”;

- 5) w art. 46b w ust. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:
„6) miejsce sprawowania opieki przez dziennego opiekuna;”;
- 6) w art. 48 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Programy szkoleń, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 1 i 2 lit. b, pkt 3 i ust. 3 oraz w art. 39 ust. 1 pkt 6, zatwierdza na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie, na okres 5 lat, minister właściwy do spraw rodziny.”;
- 7) w art. 64 w ust. 4:
- a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) wysokość otrzymywanych dotacji ze środków publicznych, w tym ze środków Unii Europejskiej, oraz liczbę dzieci lub miejsc objętych dofinansowaniem;”;
- b) dodaje się pkt 7–11 w brzmieniu:
- „7) liczba dzieci, z uwzględnieniem informacji o ich wieku;
- 8) liczba dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki;
- 9) czas otwarcia instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 10) łączna liczba dni pobytu wszystkich dzieci przebywających w placówce w roku sprawozdawczym;
- 11) czy żłobek, klub dziecięcy lub dzienny opiekun funkcjonuje jako instytucja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dla pracowników zatrudnionych przez jednostki prowadzące ten żłobek lub klub dziecięcy lub zatrudniające tego dziennego opiekuna.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1900) art. 66a otrzymuje brzmienie:

„Art. 66a. Minister właściwy do spraw rodziny, w celu umożliwienia wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, starostom, kierownikom powiatowych centrów pomocy rodzinie, oraz wojewodom odpowiednio weryfikacji, przyznawania i udzielania prawa do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, świadczeń i pomocy otrzymywanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz Karty Dużej Rodziny, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, świadczeń i pomocy otrzymywanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Karty Dużej Rodziny

odpowiednio przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast oraz wojewodów, pozyskuje z bazy danych SIO dane identyfikacyjne ucznia obejmujące imię, nazwisko i numer PESEL, a w przypadku ucznia nieposiadającego numeru PESEL – imię (imiona), nazwisko, datę urodzenia, serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz dane dziedziczone ucznia obejmujące informacje o:

- 1) uczęszczaniu ucznia do szkoły lub placówki oświatowej;
- 2) okresie uczęszczania ucznia do szkoły lub placówki oświatowej;
- 3) typie szkoły lub rodzaju placówki oświatowej oraz nazwie i adresie siedziby szkoły lub placówki oświatowej, do której uczeń uczęszcza lub uczęszczał.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, z późn. zm.⁵⁾) w art. 17:

1) w ust. 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczenia wychowawczego są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, a także drogą elektroniczną, od ministra właściwego do spraw rodziny, z rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...), odpowiednio:”,

b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) informacji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej oraz przebywaniu osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”;

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 1000, 1076, 1544 i 1669.

2) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń wychowawczych od organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, oraz z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, a także wykorzystuje informacje posiadane przez ministra właściwego do spraw rodziny, w celu umożliwienia organom właściwym i wojewodzie weryfikacji prawa do świadczeń wychowawczych, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń wychowawczych przez organy właściwe lub wojewodę.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 i 2024) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 344 w ust. 3 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) starostom i powiatowym centrom pomocy rodzinie w celu weryfikacji prawa do świadczeń i pomocy otrzymywanych odpowiednio na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i ...) – w zakresie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 13;”;

2) w art. 345 w ust. 3 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) starostom i powiatowym centrom pomocy rodzinie w celu weryfikacji prawa do świadczeń i pomocy otrzymywanych odpowiednio na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – w zakresie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 14;”.

Art. 15. 1. Do funkcjonujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rodzin wspierających, rodzin zastępczych i rodzin pomocowych oraz do osób, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydatami do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka, osobami podejmującymi się wspierania działań wychowawczych, o których mowa w art. 96 ustawy zmienianej w art. 1, kandydatami do przysposobienia dziecka, kierownikiem, dyrektorem, osobą zatrudnioną, osobą świadczącą usługi lub wolontariuszem w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub

rodzinnym domu dziecka stosuje się przepisy art. 7a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Podmioty, organy i osoby, o których mowa w art. 7a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, obowiązane do sprawdzenia i potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdzają i potwierdzają te informacje w odniesieniu do osób, o których mowa w ust. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. W przypadku gdy osoby, o których mowa w ust. 1, figurują w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, osoby te, z dniem powzięcia informacji przez podmioty, organy i osoby, o których mowa w art. 7a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, obowiązane do sprawdzenia i potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, tracą wynikające z ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uprawnienia do wykonywania zadań związanych ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem lub kontaktem z dzieckiem, a w przypadku gdy wykonywanie tych zadań powierzone było umową – ulega ona rozwiązaniu bez zachowania okresu wypowiedzenia.

4. W przypadku gdy osoby, o których mowa w ust. 3, pełnią funkcję rodziny zastępczej, prowadzą rodzinny dom dziecka lub pełnią funkcję rodziny pomocowej, starosta jest obowiązany do zapewnienia dzieciom umieszczonym w tych rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub rodzinach pomocowych miejsca w innych rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub rodzinach pomocowych i jednocześnie zawiadamia właściwy sąd o konieczności wydania odpowiednich postanowień.

Art. 16. 1. W przypadku gdy pracownik socjalny przeprowadził w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wywiad środowiskowy na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym i nie dokonał analizy sytuacji tej rodziny na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tej rodziny, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jest dokonywana przez pracownika socjalnego w oparciu o ten wywiad środowiskowy.

2. W przypadku gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisów art. 11 ust. 1b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie stosuje się.

Art. 17. W sprawach:

- 1) z wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego, w tym skutkujących odmową wydania tego zezwolenia, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy,
 - 2) dotyczących cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy
- stosuje się przepisy art. 22a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 18. W przypadku gdy wójt lub zarząd powiatu wszczęli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy kontrolę nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego i postępowanie kontrolne nie zakończyło się, stosuje się przepisy art. 28a ust. 4a i art. 28b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 19. 1. Do rodzin wspierających ustanowionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Wójt, z uwzględnieniem art. 31 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, zawiera z rodziną wspierającą ustanowioną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, nową umowę, o której mowa w art. 31 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, zastępującą dotychczasową umowę.

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla rodziny wspierającej niż umowa zawarta przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 20. 1. Do wyłaniania rodzin wspierających rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

3. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 21. 1. W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy asystent rodziny lub odpowiednio pracownik socjalny są obowiązani opracować i wdrożyć plan pracy z rodziną i dzieckiem oraz, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, wójt porozumiewa się odpowiednio ze starostą lub marszałkiem województwa w celu zainicjowania współpracy w zakresie opracowania, realizacji i modyfikacji planów pracy z rodziną i dzieckiem.

2. Do dnia opracowania i wdrożenia, zgodnie z ust. 1, w odniesieniu do danego dziecka i jego rodziny, planu pracy z rodziną i dzieckiem, plan pracy z rodziną oraz plan pomocy dziecku, w odniesieniu do tego dziecka i jego rodziny, realizowane są na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 22. Do osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy art. 37 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 23. Wszczęte i niezakończone orzeczeniem sądu postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 38 ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 1, prowadzone przez powiat wobec osób, które zapewniają dziecku rodzinną pieczę zastępczą i jednocześnie ciąży na nich obowiązek alimentacyjny wobec tego dziecka, umarza się.

Art. 24. Przepisy art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się po raz pierwszy w odniesieniu do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 25. W przypadku gdy zarząd powiatu lub zarząd województwa wszczęli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy odpowiednio kontrolę nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz regionalnymi placówkami opiekuńczo-terapeutycznymi i postępowanie kontrolne nie zakończyło się, stosuje się przepisy art. 38b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 26. Kolejną informację o realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Rada Ministrów przedkłada, na podstawie art. 189 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej do dnia 30 września 2021 r.

Art. 27. 1. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka posiadającego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wstępną akceptację, o której mowa w art. 43 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, kieruje go na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Szkolenia, o których mowa w ust. 1, mogą być przeprowadzane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

3. Wstępna akceptacja, o której mowa w ust. 1, jest ważna przez okres 2 lat liczonych od dnia wydania tej akceptacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

4. Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w ust. 1, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który wydał wstępną akceptację, o której mowa w ust. 1, wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy zmienianej w art. 1. W przypadku odmowy wydania zaświadczenia, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Art. 28. 1. Umowy o utworzenie lub pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub umowy o utworzenie lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka zawarte na czas określony stają się umowami zawartymi na czas nieokreślony.

2. Strony umów o utworzenie rodziny zastępczej zawodowej, strony umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, strony umów o utworzenie rodzinnego domu dziecka oraz strony umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka są obowiązane, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, dostosować zapisy tych umów do przepisów odpowiednio art. 54 ust. 3 pkt 9, 12a i 14 i art. 62 ust. 2 pkt 7, 11, 14 i 15 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 29. Przepisy art. 85 ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka, począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 30. Otrzymywane przez rodziny pomocowe świadczenia, o których mowa w art. 85 ust. 6 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się wynagrodzeniami, o których mowa odpowiednio w art. 85 ust. 6 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i są wypłacane w sposób, który został określony w umowie, o której mowa w art. 75 ust. 2 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, w odniesieniu do świadczeń, o których mowa w art. 85 ust. 6 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 31. W sprawach z wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 106 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 32. 1. Do ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym oraz do ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Rodzice, którzy wyrazili zgodę, o której mowa w art. 119² ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, nie biorą udziału w ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym wszczętej i niezakończonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 33. 1. W sprawach z wniosku o przyznanie pomocy dla osób usamodzielnianych złożonych i nierozpatrzonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Osoby usamodzielniane, którym odmówiono prawa do pomocy na usamodzielnienie lub pomocy na zagospodarowanie z powodu niespełniania wymogu przebywania w pieczy zastępczej przez okres określony w art. 141 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, nabywają prawo do pomocy na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie, jeżeli:

- 1) w stosunku do tych osób nie została dokonana ocena końcowa procesu usamodzielnienia, o której mowa w art. 145 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, oraz
- 2) spełniają warunki uprawniające do nabycia prawa do pomocy na usamodzielnienie lub pomocy na zagospodarowanie określone w ustawie zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Pomoc na kontynuowanie nauki, o której mowa w art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy zmienianej w art. 1, otrzymują osoby usamodzielniane, które kontynuują naukę po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, w przypadku gdy nie spełniały wymogu przebywania w pieczy zastępczej przez okres określony w art. 141 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

4. Do indywidualnych programów usamodzielnienia, o których mowa w art. 145 ustawy zmienianej w art. 1, opracowanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 34. Umowy zawarte na czas określony, na podstawie których zlecono prowadzenie ośrodka adopcyjnego, stają się umowami zlecenia w formie powierzenia zadania publicznego zawartymi na czas nieokreślony.

Art. 35. Przepisy art. 154 ust. 3a i 3b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do:

- 1) tworzenia ośrodka adopcyjnego,
 - 2) zlecenia realizacji zadania, o którym mowa w art. 154 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1,
 - 3) likwidacji ośrodka adopcyjnego
- po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 36. 1. Podmiot prowadzący centralny bank danych na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy

przekazuje, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podmiotowi prowadzącemu centralny bank danych na podstawie ustawy, o której mowa w art. 1 w brzmieniu obowiązującym od dnia wejścia ustawy w życie:

- 1) dokumentację dotyczącą procedowanych spraw wraz z opisem sprawy i podjętych działań;
- 2) dokumentację dotyczącą zakończonych spraw dzieci zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie.

2. Podmiot prowadzący centralny bank danych na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy jest obowiązany do poinformowania podmiotów uczestniczących w procedurach związanych z przysposobieniem dziecka o zmianie podmiotu prowadzącego centralny bank danych na podstawie ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 37. 1. Przepisy art. 172 ust. 6–8 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do wstępnych ocen kandydatów do przysposobienia dziecka wydanych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Przepisów art. 172a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie stosuje się do opinii kwalifikacyjnych wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 38. 1. Do spraw w przedmiocie określenia okresu osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym, w których wniosek o przysposobienie został złożony do sądu przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do spraw w przedmiocie monitorowania i nadzoru nad przebiegiem osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym, w których wniosek o przysposobienie został zgłoszony do sądu przed dniem 1 stycznia 2020 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 39. 1. Przepisy art. 191 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się przy zawieraniu porozumień w sprawie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do porozumień w sprawie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, do czasu opuszczenia przez to dziecko odpowiednio rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Porozumienia w sprawie dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zawarte na podstawie art. 191 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym uważa się za zawarte na podstawie art. 191 ust. 5a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 40. 1. Do finansowania przez powiat i gminę pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do dnia 31 grudnia 2019 r. stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi w tym okresie odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, w wysokości 20% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. Przepisy art. 191 ust. 1–4 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi w tym okresie odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, w wysokości 5% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. Przepisy art. 191 ust. 1–4 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się odpowiednio.

4. Przepisy art. 191 ust. 9a i 9b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się po raz pierwszy w odniesieniu do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej od dnia 1 stycznia 2021 r.

Art. 41. 1. Opłatę za pobyt osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej ustala się za

okres pobytu tej osoby po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

2. Należności z tytułu opłaty za okres, w którym osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przebywała u rodziców przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nie dochodzi się.

3. Przepisy art. 193 ust. 9 i 10 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą w zakresie przedawnienia roszczeń z tytułu opłaty, o której mowa w tym przepisie, stosuje się do roszczeń wymagalnych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

4. Przepisy art. 193 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się także do opłat ustalonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 42. W przypadku gdy wojewoda wszczął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy kontrolę w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych lub interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych i postępowanie kontrolne nie zakończyło się, stosuje się przepisy art. 197a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 43. 1. Minister właściwy do spraw rodziny zapewni, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 38d ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, umożliwiający funkcjonowanie rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz zapewni starostom oraz Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego dostęp, o którym mowa w art. 38d ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Starosta, w terminie 7 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, umożliwi dostęp do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, marszałkowi województwa, wojewodzie i sądowi oraz podmiotom, o których mowa w art. 38c ust. 11 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. W terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy organy zobowiązane do wprowadzania danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1 ustawy zmienianej w art.

1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uzupełniają rejestr o dane, o których mowa w art. 38c ust. 2–8 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 44. Osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, zachowują prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego do końca okresu, na który zostało im ono przyznane.

Art. 45. 1. Przepisy ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się również do pracowników, o których mowa w art. 183 § 3¹ tej ustawy, jeżeli przyjęli dziecko na wychowanie i wystąpili do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługuje przez okres od dnia wejścia w życie ustawy do dnia upływu:

- 1) 10 tygodni od dnia przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku powyżej 10. roku życia, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 12. roku życia;
- 2) 5 tygodni od dnia przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 12. roku życia.

Art. 46. 1. Otwarte konkursy ofert na pełnienie funkcji dziennego opiekuna ogłoszone na podstawie art. 45 ustawy zmienianej w art. 11 w brzmieniu dotychczasowym i nierozstrzygnięte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ulegają unieważnieniu z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 11, do wyboru dziennych opiekunów zgłoszonych na podstawie ofert, o których mowa w ust. 1, stosują przepisy art. 45 ustawy zmienianej w art. 11 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 47. Przepisy dotyczące sprawozdań, o których mowa w art. 64 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 11, zawierających informacje, o których mowa w art. 64 ust. 4 pkt 5, 7–11 ustawy zmienianej w art. 11 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się po raz pierwszy do sprawozdań za 2019 r.

Art. 48. 1. W latach 2019–2028 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa wynikających z niniejszej ustawy związanych z finansowaniem pobytu w pieczy zastępczej, pobytu w dotychczasowej pieczy zastępczej oraz usamodzielniania osób, o których mowa

w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wynosi 30 000 tys. zł.

2. W ramach limitu, o którym mowa w ust. 1, limit wydatków z budżetu państwa w kolejnych latach wynosi odpowiednio:

- 1) w 2019 r. – 3 000 tys. zł;
- 2) w 2020 r. – 3 000 tys. zł;
- 3) w 2021 r. – 3 000 tys. zł;
- 4) w 2022 r. – 3 000 tys. zł;
- 5) w 2023 r. – 3 000 tys. zł;
- 6) w 2024 r. – 3 000 tys. zł;
- 7) w 2025 r. – 3 000 tys. zł;
- 8) w 2026 r. – 3 000 tys. zł;
- 9) w 2027 r. – 3 000 tys. zł;
- 10) w 2028 r. – 3 000 tys. zł.

3. Minister właściwy do spraw rodziny monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 2, i w przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków wdraża mechanizm korygujący, o którym mowa w ust. 4.

4. W przypadku osiągnięcia limitu wydatków w wysokości przyjętej na dany rok budżetowy następuje ograniczenie procedury przyjmowania do pieczy zastępczej kolejnych dzieci, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 49. 1. W latach 2019–2028 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy związanych z realizacją przez ministra właściwego do spraw rodziny zadań związanych z:

- 1) prowadzeniem przez ministra właściwego do spraw rodziny centralnego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, o którym mowa w ustawie zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 2) utworzeniem i utrzymaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą
– wynosi 10 100 tys. zł.

2. W ramach limitu, o którym mowa w ust. 1, limit wydatków z budżetu państwa w kolejnych latach wynosi odpowiednio:

- 1) w 2019 r. – 2 450 tys. zł;
- 2) w 2020 r. – 850 tys. zł;
- 3) w 2021 r. – 850 tys. zł;
- 4) w 2022 r. – 850 tys. zł;
- 5) w 2023 r. – 850 tys. zł;
- 6) w 2024 r. – 850 tys. zł;
- 7) w 2025 r. – 850 tys. zł;
- 8) w 2026 r. – 850 tys. zł;
- 9) w 2027 r. – 850 tys. zł;
- 10) w 2028 r. – 850 tys. zł.

3. Minister właściwy do spraw rodziny monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 2, i w przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków wdraża mechanizm korygujący, o którym mowa w ust. 4.

4. W przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw rodziny stosuje, w celu dofinansowania zadania, o którym mowa w ust. 1, mechanizm korygujący polegający na podjęciu działań zapobiegających przekroczeniu limitu wydatków dotyczących finansowania lub dofinansowania zadań wynikających z ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 50. 1. W latach 2019–2028 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy związanych dotacją do funduszu emerytalno-rentowego wynosi 1 500 tys. zł.

2. W ramach limitu, o którym mowa w ust. 1, limit wydatków z budżetu państwa w kolejnych latach wynosi odpowiednio:

- 1) w 2019 r. – 150 tys. zł;
- 2) w 2020 r. – 150 tys. zł;
- 3) w 2021 r. – 150 tys. zł;
- 4) w 2022 r. – 150 tys. zł;
- 5) w 2023 r. – 150 tys. zł;
- 6) w 2024 r. – 150 tys. zł;
- 7) w 2025 r. – 150 tys. zł;

- 8) w 2026 r. – 150 tys. zł;
- 9) w 2027 r. – 150 tys. zł;
- 10) w 2028 r. – 150 tys. zł.

3. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 2, i w przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków wdraża mechanizm korygujący, o którym mowa w ust. 4.

4. W przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 2, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zastosuje mechanizm korygujący polegający na finansowaniu zadania, o którym mowa w ust. 1, ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

Art. 51. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 13, 49 i pkt 119 lit. b, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy;
- 2) art. 1 pkt 29, pkt 34, pkt 62 lit. e, pkt 65 w zakresie dodawanego art. 107b, pkt 88 lit. a i b, pkt 91, pkt 97, pkt 98 lit. c–g, pkt 99, pkt 105, pkt 112 lit. a i b, pkt 115, pkt 118 lit. a, pkt 119 w zakresie dodawanego w art. 187 w ust. 1 pkt 12, pkt 128 w zakresie dodawanego art. 196b, art. 2 pkt 2 lit. b i c oraz art. 3 pkt 1 i 3, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw koncentruje się w szczególności na rozwiązaniach dotyczących wspierania rodzin, procesu deinstytucjonalizacji w pieczy zastępczej, rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, zagadnieniu usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz problematyce adopcyjnej. Rekomendacje i kierunki zmian były sygnalizowane w dokumencie Informacja Rady Ministrów o realizacji w roku 2016 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który został bardzo pozytywnie oceniony przez Parlament Rzeczypospolitej Polskiej.¹⁾

Celem wprowadzanych zmian jest przede wszystkim wzmocnienie narzędzi wspierania rodziny, tak aby liczba dzieci umieszczanych corocznie w pieczy zastępczej ulegała dalszemu stopniowemu zmniejszaniu, a także wprowadzenie mechanizmów zapewniających efektywniejsze pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej czy chętnych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, tak aby dzieciom umieszczanym w pieczy zastępczej zapewnić optymalne warunki rozwoju. Kwestią wymagającą pilnej ingerencji ustawowej jest przyspieszenie zmian w obszarze instytucjonalnej pieczy zastępczej, nade wszystko wdrożenie rozwiązań zabezpieczających właściwe, stabilne środowisko rodzinne dla dzieci młodszych, zwłaszcza tych poniżej 7. roku życia. Ważnym obszarem nowelizacji jest również problematyka usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Proces ten skutecznie przeprowadzony zapewnia bezpieczny start w dorosłość wychowankom pieczy zastępczej. Poza tym zmiany dotyczą, w szczególności, kwalifikacji pracowników placówek wsparcia dziennego i placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i członka zespołu inspektorów upoważnionego do prowadzenia czynności kontrolnych w jednostkach kontrolowanych przez wojewodę, a także zagadnień związanych z cofaniem zezwoleń na prowadzenie placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej i ich likwidacją. Zmiany polegają przede wszystkim na ujednoczeniu wymogów kwalifikacyjnych pracowników zatrudnionych w szerokim obszarze usług społecznych. Brak możliwości elastycznego wykorzystania potencjału kadrowego pracującego z dziećmi i rodziną z uwagi na różnice w wymogach

¹⁾ Informacja Rady Ministrów o realizacji w roku 2016 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, str. 52–53.

kwalityfikacyjnych stawianych przez różne ustawy powodowała niemożność swobodnego przepływu kadr.

Obszarem szczególnym, który wymaga zmian w przepisach, jest problematyka adopcyjna w odniesieniu do adopcji krajowych, ale także adopcji zagranicznych. W przypadku tych ostatnich niezwykle istotna jest kwestia uszczegółowienia zasad funkcjonowania centralnego banku danych o dzieciach zakwalifikowanych do adopcji zagranicznej i organu centralnego upoważnionego do prowadzenia procedur przysposobienia międzynarodowego. Zmiany te wynikają z podjętej przez Rząd RP w roku 2017 decyzji o ograniczeniu adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju. W odniesieniu zaś do adopcji krajowych, nowelizacja proponuje zmiany służące pozyskiwaniu większej liczby kandydatów do adopcji dzieci na terenie kraju. Proponowane zmiany zmierzają do ułatwienia procesu adaptacji dziecka w nowej rodzinie przez rozszerzenie niektórych uprawnień wynikających z macierzyństwa na rodziców adoptujących dzieci starsze.

Obecne rozwiązania ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, dotyczące wspierania rodziny dedykowane są rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Nowelizacja rozszerza zakres ich stosowania na wszystkie rodziny wychowujące dzieci. Usługi powinny mieć zdecydowanie bardziej podażowy charakter i wychodzić naprzeciw zmieniającym się warunkom życia rodziny i wynikającym z tego nowym potrzebom społecznym. Stąd też narzędzia wsparcia oferowane w ustawie powinny mieć charakter powszechny, tak aby rodzina wychowująca dzieci mogła z nich swobodnie i bez ograniczeń korzystać. Pierwszym etapem wdrażania takiej koncepcji wsparcia rodziny były zmiany wprowadzone ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860, z późn. zm.), dzięki której asystent rodziny stał się narzędziem wsparcia dostępnym na wniosek rodziny. W przedkładanym projekcie, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mają być szczególną kategorią rodzin wychowujących dzieci. Konsekwencją takiego rozumienia idei wsparcia rodziny w wychowaniu dzieci są zaproponowane zmiany ustawy w preambule, w art. 1 pkt 1, art. 2 ust. 1, art. 3 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy.

W art. 4 ustawy wprowadzono zmianę podkreślającą podmiotowość rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka podczas stosowania ustawy. Ze zmienionego wprowadzenia do wyliczenia zawartego w tym przepisie wynika, że podmioty stosujące ustawę są obowiązane działać z poszanowaniem prywatności dziecka i rodziny, w tym rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinny dom dziecka, w szczególności mając na względzie ich podmiotowość. Pozwoli to na uniknięcie zbędnych nieporozumień między koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, a objętymi ich pomocą rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka, a także między asystentami rodziny i wspieranymi przez nich rodzinami, co z kolei wpłynie na poziom współpracy i zaufania między stronami oraz pozwoli na pełniejszą realizację zadań powierzonych tym osobom. Projekt ustawy rozszerza katalog wskazany w ust. 1 art. 5 ustawy o bezterminowe podstawy pobytowe (zgoda na pobyt ze względów humanitarnych oraz zgoda na pobyt tolerowany), a także o zgody na pobyt czasowy oparte na przesłance życia rodzinnego (łączenie rodzin) i ryzyka naruszenia praw dziecka.

Mając na uwadze podstawową przesłankę legalizacji pobytu, należy wskazać, że dzieci, które otrzymały w Polsce zgody na pobyt na podstawie ww. regulacji, często przebywają w Polsce od wielu lat i ze względu na sytuację rodzinną i życiową można domniemywać, iż towarzyszy im zamiar pozostania na terytorium RP na stałe lub na dłuższy okres. Równocześnie są to dzieci, które wymagają szczególnego wsparcia ze względu na różnice kulturowe, bariery językowe, doświadczone w kraju pochodzenia traumy oraz brak w Polsce rozbudowanego zaplecza rodzinnego, które mogłoby ich wesprzeć.

Dotychczas małoletni należący do ww. grup cudzoziemców zaliczali się do cudzoziemców wymienionych w ust. 3 art. 5, tym samym zastosowanie do nich miał wyłącznie Dział III ustawy. Powodowało to, że nie mieli oni możliwości pozostawania w dotychczasowej formie pieczy zastępczej na zasadach wskazanych w art. 37 ust. 2, ani też uzyskania pomocy dla osób usamodzielnianych. Finansowanie ich pobytu w pieczy zastępczej dotychczas należało do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Projekt ustawy w art. 1 pkt 113 (zmiana w art. 181 pkt 4 ustawy) zakłada dalsze finansowanie ich pobytu w pieczy na dotychczasowych zasadach. Dodatkowo z budżetu państwa finansowane będą także: pobyt ww. kategorii cudzoziemców w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, oraz pomoc udzielana usamodzielnianym, należącym do ww. kategorii cudzoziemców.

Dzięki rozszerzeniu pomocy udzielanej cudzoziemcom należącym do tych kategorii wskazane osoby po osiągnięciu pełnoletności otrzymają wsparcie ułatwiające im integrację z polskim społeczeństwem, życie w poszanowaniu polskiej tradycji i regulacji prawnych, a tym samym umożliwiające im w przyszłości samodzielne życie w Polsce.

Projekt w art. 181 pkt 4, celem ujednoczenia źródeł finansowania powiązanych ze sobą kategorii cudzoziemców, wprowadza zmianę w zakresie finansowania cudzoziemców mających miejsce zamieszkania i przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094). Dotychczas ich finansowanie należało do zadań własnych powiatu. Projekt zakłada natomiast finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 oraz pomocy udzielanej usamodzielnianym, należącym do ww. kategorii cudzoziemców, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat, analogicznie do zasad finansowania cudzoziemców należących do rozszerzanego katalogu wskazanego w ust. 1 art. 5.

W ustawie dodano art. 7a wymieniający osoby, które podlegają sprawdzeniu w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Przepis jest konsekwencją wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 405). Ustawa ta określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Jednym z nich jest Rejestr Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym. Celem rozwiązania wynikającego z art. 7a ustawy jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom objętym wsparciem jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. I tak projekt ustawy zakłada, że rodziną wspierającą, kandydatem do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziną zastępczą, kandydatem do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, rodziną pomocową, rodziną zaprzyjaźnioną, kandydatem do przysposobienia dziecka, kierownikiem, dyrektorem, osobą zatrudnioną, osobą świadczącą usługi, osobą podejmującą się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96 ustawy, lub wolontariuszem w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka nie może być osoba, która figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem

ograniczonym. Wskazano ponadto, że informację o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdza i potwierdza, w odniesieniu do:

- 1) rodzin wspierających i wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego – wójt;
- 2) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i wolontariuszy w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – organizator rodzinnej pieczy zastępczej;
- 3) rodzin zaprzyjaźnionych – dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 4) kandydatów do przysposobienia dziecka – ośrodek adopcyjny;
- 5) kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – pracodawca;
- 6) osób świadczących usługi w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – zleceniodawca;
- 7) osób podejmujących się wspierania działań wychowawczych, o których mowa w art. 96, i wolontariuszy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – dyrektor odpowiednio placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W art. 8 ust. 2 ustawy wprowadzono zasadę, z której wynika, że wspieranie rodziny prowadzone w formie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka odbywa się na podstawie planu pracy z rodziną i dzieckiem. Zmiana ta wynika z wprowadzenia do ustawy nowego dokumentu, jakim jest plan pracy z rodziną i dzieckiem.

Zmieniły się zasady przydzielania rodzinie asystenta rodziny. W art. 11 ust. 1 ustawy zrezygnowano z przeprowadzania wywiadu środowiskowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Dotychczas wywiad ten był niezbędny do przydzielenia asystenta rodziny. Przeprowadzał go pracownik socjalny w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Proponowany przepis przewiduje, że w przypadku gdy

ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie wychowującej dzieci wymagającej wsparcia, w szczególności o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tej rodziny. Jeżeli z analizy tej wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Omawiana zmiana jest wyrazem rezygnacji ze stosowania rodzinnego wywiadu środowiskowego na gruncie ustawy, jako narzędzia właściwego dla systemu pomocy społecznej. Należy również zauważyć, że proponując nowe brzmienie ust. 1 w art. 11, poszerzono katalog rodzin, do których dedykowany jest asystent rodziny – rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, tak jak to jest obecnie, ma być szczególnym przypadkiem rodziny wychowującej dzieci korzystającej z narzędzia wsparcia, jakim jest asystent rodziny.

Konsekwencją rezygnacji z przeprowadzania wywiadu środowiskowego są również zmiany w ust. 1a.

Ponadto w art. 11 ustawy dodano przepis – ust. 1b, z którego wynika, że w przypadku rodziny, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela tej rodzinie asystenta rodziny. Proponowane rozwiązanie pozwoli na rozpoczęcie skoordynowanych działań przez asystenta rodziny we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu przywrócenia możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Projekt wprowadza zmianę polegającą na połączeniu planu pracy z rodziną i planu pomocy dziecku i utworzeniu dokumentu – planu pracy z rodziną i dzieckiem. Zmiana ta ma na celu wypracowanie rodzaju dokumentacji, która będzie spójnym dokumentem odnoszącym się zarówno do działań wspierających rodzinę, jak również skierowanych na pomoc dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Plan pracy z rodziną i dzieckiem, zgodnie z projektem, co do zasady będzie opracowywał i realizował asystent rodziny we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy, kierownikiem placówki wsparcia dziennego, o ile dziecko z niej korzysta, oraz w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej we współpracy odpowiednio z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, osobami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą, wychowawcą

kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w placówce opiekuńczo-wychowawczej, wychowawcą kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub wychowawcą kierującym procesem opiekuńczo-wychowawczym w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym oraz z dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorem regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub dyrektorem interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Ponadto w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej wójt będzie musiał porozumieć się odpowiednio ze starostą lub marszałkiem województwa w celu zainicjowania współpracy w zakresie opracowania, realizacji i modyfikacji planów pracy z rodziną i dzieckiem. Zmiana ta będzie służyła skutecznej współpracy służb różnych szczebli samorządu zmierzającej do poprawy sytuacji rodziny i dziecka. Ponadto zmiana przyczyni się do większej mobilizacji służb pracujących z rodziną i dzieckiem w celu powrotu dziecka do rodziny zawsze wówczas, gdy dziecko zostało od niej oddzielone. Na skutek omawianej zmiany wprowadzono konsekwentnie zmiany w całej ustawie zastępujące rozdzielne plany pracy z rodziną i plany pomocy dziecku – planem pracy z rodziną i dzieckiem. Jako następstwo tej zmiany wprowadza się do ustawy zmiany w art. 15 ust. 1 – w zadaniach asystenta rodziny, dodaje się art. 15 a, w którym omówione zostały cele planu i jego główne elementy. Wymagało to także zmian w artykułach ustawy odnoszących się między innymi do oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej, występowania do sądu o wgląd w sytuację rodziny oraz zmianę zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto wprowadzono kolejną zmianę w art. 15 ust. 1 ustawy, zawierającym katalog zadań asystenta rodziny, bowiem dotychczas w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin do zadań asystenta rodziny należało podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Zmiana polega na przyznaniu asystentowi rodziny w tego typu sytuacjach wyłącznie uprawnienia do podejmowania działań zaradczych. Uznano, że działania interwencyjne, które należą do zadań innych służb społecznych, są sprzeczne z istotą roli asystenta rodziny, która polega przede wszystkim na pomocy i wsparciu rodziny.

Doprecyzowano, że monitorowanie przez asystenta rodziny funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy będzie prowadzone przez okres nie krótszy niż 3 lata. Zmiana ta jest konsekwencją nowego rozwiązania dotyczącego współfinansowania przez gminę pobytu dziecka w pieczy zastępczej, wprowadzonego w art. 191 ustawy – wypłaty gminie odroczonego częściowego zwrotu kosztów, warunkowanego efektami pracy z rodziną w

przypadku, gdy dziecko umieszczone w pieczy zastępczej powróci do rodziców i pozostanie w środowisku rodzinnym przez okres co najmniej trzech lat. W związku z tym w zadaniach asystenta rodziny wprowadzono zmianę w zakresie liczby rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę. Do tej liczby nie będą wliczane rodziny monitorowane przez asystenta rodziny po zakończeniu z nimi pracy.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie legitymacji służbowej, którą asystent mógłby okazywać, wykonując pełnione przez siebie zadania (art. 17a ustawy). Wprowadzenie proponowanego rozwiązania przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa zawodowego asystentów. W tym celu upoważniono ministra właściwego do spraw rodziny do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru legitymacji służbowej. Legitymację będzie wydawać wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na terenie którego asystent rodziny wykonuje swoją pracę, przy czym wprowadzono możliwość upoważnienia w tym zakresie, w formie pisemnej, kierownika jednostki organizacyjnej gminy.

W art. 18 ust. 1 ustawy wprowadza się zmianę wskazującą na to, że dostęp do placówek jest powszechny. Obecnie przepisy ustawy nie mówią wprost, że placówka wsparcia dziennego jest miejscem spędzania czasu wolnego dla wszystkich dzieci (powszechny dostęp dzieci do tej formy organizacyjnej), stąd też przeświadczenie o możliwości jedynie kierowania dzieci do placówek przez ośrodki pomocy społecznej.

Placówka wsparcia dziennego jest narzędziem profilaktyki i powinna być dostępna dla wszystkich dzieci. Oczywista jest konieczność zabezpieczenia miejsc w sytuacji skierowania dziecka do placówki przez sąd. Zmiana ta pozwala na kolejne – obok asystenta rodziny – wzmocnienie usług wsparcia, których beneficjentem ma być rodzina wychowująca dzieci.

W dodanym art. 18d ustawy przewiduje się możliwość tworzenia oddziałów placówki wsparcia dziennego, np. w każdej wsi. Rozwiązanie to zapewni większy dostęp dzieci do placówek wsparcia dziennego. W sytuacji małych gmin wiejskich będzie możliwe prowadzenie oddziału nawet dla kilkorga dzieci. Oddział będzie prowadzony w ramach struktury organizacyjnej placówki wsparcia dziennego. Będzie nim kierować kierownik oddziału albo osoba kierująca placówką wsparcia dziennego, przy której działa dany oddział, przy pomocy wyznaczonego wychowawcy.

W dodawanym art. 22a ustawy przewiduje się formę decyzji administracyjnej dla wydania zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego, odmowy wydania zezwolenia oraz jego cofnięcia. Obecne brzmienie ustawy nie zawiera takiego przepisu, co powoduje w praktyce rozbieżności interpretacyjne.

W art. 25 i art. 26 ustawy wprowadzono zmiany w kwalifikacjach osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na stanowisku dyrektora, wychowawcy i opiekuna dziecięcego, umożliwiając zatrudnienie w tym charakterze również osób posiadających wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela. Tym samym złagodzone dotychczasowe wymogi dotyczące wykształcenia osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na wymienionych wyżej stanowiskach. Zwiększy się tym samym szansa na pozyskanie kadry pracującej z dziećmi, która ma doświadczenie w pracy z dziećmi uzyskane jako nauczyciel przedmiotu. Osoby takie mogą, oprócz zajęć wychowawczych, prowadzić zajęcia instruktorskie. Jest to także szansa na wykorzystanie potencjału byłych nauczycieli. To element szerszych zmian zmierzających do zwiększenia elastyczności kwalifikacji w odniesieniu do pracowników sfery usług społecznych.

Ponadto dokonano zmian w art. 26 ust. 1 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej w zakresie kwalifikacji opiekuna dziecięcego, doprecyzowując rodzaj wykształcenia na „wykształcenie na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie pedagogiki”. W związku z tym tak opisane wykształcenie zastąpiło określenie „studia pedagogiczne”.

W związku z powyższym wprowadzono możliwość zatrudnienia osób posiadających wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela również na stanowisku wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Projekt ustawy wprowadza obowiązek przeprowadzania, w ramach postępowania kontrolnego dotyczącego spraw związanych z opieką nad dziećmi, indywidualnych rozmów z dziećmi przebywającymi w placówkach wsparcia dziennego oraz w formach pieczy zastępczej.

W związku z tym wprowadza się zmiany w art. 28a, art. 38b i art. 197a ustawy. Aktualnie przeprowadzenie indywidualnych rozmów z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej jest jednym z narzędzi postępowania kontrolnego prowadzonego odpowiednio

przez wojewodę (w odniesieniu do placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej i placówek wsparcia dziennego), zarząd powiatu (w odniesieniu do rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych) i zarząd województwa (w odniesieniu do regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych). Organ kontrolny sam decyduje, czy narzędzie to wykorzystać w danym przypadku. Mając na uwadze liczne prośby o interwencje i skargi na nieprawidłowe traktowanie dzieci w instytucjach objętych wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej, istotne dla obiektywnej oceny stanu faktycznego wydaje się być wysłuchanie dziecka w ramach każdej kontroli dotyczącej spraw związanych z opieką nad dziećmi w zakresie, w jakim prowadzona jest kontrola. W dodawanym art. 28b ustawy określono warunki przeprowadzania indywidualnych rozmów z dziećmi i kwalifikacje osób, które będą miały kontakt z dzieckiem, tak aby interes dziecka nie był zagrożony.

W projekcie wprowadzono dodatkowe uregulowania dla rodzin wspierających (art. 30 i art. 31 ustawy). Obecnie w ustawie nie ma regulacji dotyczących możliwości wprowadzenia wynagrodzenia dla rodzin wspierających. Proponuje się wprowadzenie – obok katalogu otwartego dotyczącego zwrotu kosztów – możliwości wynagradzania rodzin wspierających w zależności od zakresu powierzanych im zadań. Ma to duże znaczenie w kontekście usług „wytchnieniowych”, które mogą być realizowane w ramach rodzin wspierających. Celem wprowadzanej regulacji jest umożliwienie wójtowi przyznania wynagrodzenia rodzinie wspierającej, która aktualnie może liczyć jedynie na zwrot uzasadnionych kosztów poniesionych w toku pracy z rodziną potrzebującą takiego wsparcia. Projektowany przepis ma umożliwić wójtowi przyznanie wynagrodzenia w sytuacji powierzenia rodzinie wspierającej zakresu zadań uzasadniającego, w opinii wójta, przyznanie takiego wynagrodzenia. Zważywszy, że działanie rodziny wspierającej ma aktualnie charakter co do zasady wolontariacki, liczba rodzin chętnych do podjęcia takiej pracy jest niska. Możliwość przyznania wynagrodzenia rodzinie, która poświęca swój czas innym, mogłaby stanowić zachętę dla innych rodzin i wpłynąć na rozwój tej formy pomocy.

Ponadto projekt ustawy wprowadza zasadę, że w przypadku odmowy ustanowienia rodziny wspierającej, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony

o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, z późn. zm.).

Dodatkowo, nawiązując do zmiany w zakresie ustanowienia asystenta rodziny, w art. 30 ust. 2, regulującym kwestię ustanowienia rodziny wspierającej, zastąpiono rodzinny wywiad środowiskowy analizą sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej rodziny.

Co więcej wprowadzono zasadę, że do wyłaniania rodzin wspierających nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986). Analogiczną zmianę wprowadzono także w odniesieniu do osób wyłanianych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka.

Obecnie w Polsce obserwujemy małe zainteresowanie wprowadzaniem tego narzędzia wspierania rodziny w gminach. W 2016 r. funkcjonowały 66 rodziny wspierające, natomiast na koniec roku 2017 – 71.

Wprowadzenie zmian umożliwiających zawieranie umów cywilnoprawnych określających warunki wynagradzania będzie stanowić istotny element porządkujący tę formę wsparcia o charakterze lokalnym. Równocześnie z wprowadzaniem przepisu dotyczącego możliwości zawierania umów z rodzinami wspierającymi i wypłaty im wynagrodzeń konieczna staje się zmiana art. 21 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, z późn. zm.).

Zmiana w art. 33 pkt 1 jest konsekwencją wprowadzenia do ustawy planu pracy z rodziną i dzieckiem i polega na podkreśleniu, że praca z rodziną będzie prowadzona na podstawie tego planu.

Projekt ustawy wprowadza również zmiany do art. 37 ust. 2 ustawy. Polegają one na dopisaniu dodatkowego punktu wskazującego na możliwość pobierania nauki przez osobę pełnoletnią na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia. Obecnie możliwość nauki w tej formie występuje tylko w przypadku osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Taka forma pobierania nauki jest niezwykle istotna w zdobywaniu

praktycznych umiejętności zawodowych, wzmacnia zatem szanse wychowanka na znalezienie pracy.

Ponadto do katalogu możliwych form pobierania nauki włączono kursy i inne formy kształcenia prowadzone przez Ochotnicze Hufce Pracy. Doprecyzowano, że pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce instytucjonalnej pieczy zastępczej, na warunkach art. 37 ust. 2 ustawy, do końca roku szkolnego, w którym kończy naukę, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego, w którym osoba ta kończy 25. rok życia (jeżeli nauka jest pobierana w szkole) lub nie dłużej niż do 30 września roku, w którym kończy naukę, nie dłużej jednak niż do 30 września roku, w którym osoba ta kończy 25. rok życia (jeżeli nauka jest pobierana w uczelni). Rok szkolny należy definiować zgodnie z ustawą regulującą system oświaty, czyli do 31 sierpnia.

Projekt ustawy reguluje również kwestię przekształcenia i likwidacji dotychczasowej formy pieczy zastępczej w kontekście art. 37 ust. 2 ustawy. Obecnie brak jest regulacji dotyczącej pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, w przypadku przekształcenia dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, czy też placówki opiekuńczo-wychowawczej w inną formę pieczy, czy też w sytuacji ich rozwiązania, czy też likwidacji. Wydaje się słusznym umożliwienie osobom, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, przebywania na warunkach określonych w tym przepisie w nowych formach pieczy powstałych z przekształcenia dotychczasowych. Byłoby to możliwe za zgodą starosty i odpowiednio osób pełniących funkcję nowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub dyrektora nowej placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ponadto w projekcie, w szczególnych sytuacjach życiowych, umożliwia się ewentualny powrót pełnoletniego wychowanka do dotychczasowej formy pieczy zastępczej, za zgodą starosty i osoby prowadzącej daną formę pieczy. Zdarza się, że młodzi ludzie zbyt pochopnie podejmują decyzję o próbie samodzielnego życia, a potem chcą wrócić do dotychczasowej formy pieczy zastępczej, ale niestety w obecnym stanie prawnym nie mają takiej możliwości. Projekt zakłada zmianę tego przepisu. Pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie w takich sytuacjach przysługiwać będzie tylko jeden raz.

Projekt ustawy ogranicza katalog osób, od których kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie będzie mógł dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci

w pieczy zastępczej na podstawie art. 38 ustawy. Obecnie ustawa nie określa tych osób. Wobec powyższego należy odwołać się do przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.) regulujących obowiązek alimentacyjny. Z przepisów tych wynika, że obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo, przy czym obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem. Wątpliwości budzi dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka od osób, które pełnią funkcję rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka i jednocześnie w danym przypadku są obowiązane do alimentów na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, np. pełnoletnia siostra małoletniego umieszczonego w pieczy zastępczej, pełniąca funkcję rodziny zastępczej zawodowej i jednocześnie, na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, będąca osobą obowiązaną do alimentów, na rzecz dziecka umieszczonego w prowadzonej przez nią rodzinie zastępczej. Mając na uwadze powyższe, słusznym wydaje się wyłączenie w art. 38 ustawy możliwości dochodzenia świadczeń alimentacyjnych od osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka, w przypadku gdy osoby te są obowiązane do alimentów na rzecz dzieci umieszczonych w prowadzonych przez nich formach pieczy zastępczej.

Proponuje się wprowadzenie zmiany brzmienia art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy przez wskazanie, że diagnoza dziecka ma być diagnozą psychologiczną i pedagogiczną. Zmiana doprecyzowuje charakter dokumentacji o dziecku gromadzonej przez powiatowe centrum pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Propozycja zmierza do poprawy jakości informacji gromadzonej na temat dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Ponadto zmienia się brzmienie pkt 8, uwzględniając zmianę dotyczącą połączenia planu pracy z rodziną i planu pomocy dziecku.

Kluczową zmianą dającą szansę na efektywne poszukiwanie wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski jest system teleinformatyczny służący do prowadzenia rejestru oraz udostępniania z niego danych. Rejestr ten obejmuje:

- 1) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, z podziałem na dzieci i osoby umieszczone albo przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej;

- 2) wykaz osób posiadających pozytywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe albo zawodowe;
- 5) wykaz rodzinnych domów dziecka;
- 6) wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych albo interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;
- 7) wykaz osób usamodzielnianych.

Projektodawca w art. 38c ustawy wymienia dane podlegające wpisowi do rejestru i wskazuje podmioty uprawnione do ich wprowadzania, aktualizowania i przetwarzania. Dane do rejestru będą wprowadzane i aktualizowane w momencie powzięcia informacji wymagających wpisu lub aktualizacji.

Istnieje potrzeba stworzenia rejestru miejsc w pieczy zastępczej oraz rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W istocie pod pojęciem rejestr dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mieści się cały zestaw danych, które mają służyć jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i pieczy zastępczej, wskazanym w projekcie, do lepszej organizacji pieczy zastępczej i zgodnego z dobrem dziecka poszukiwania wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski przez sąd rodzinny. W dotychczasowym stanie prawnym funkcjonował rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestr osób już pełniących ww. funkcje. Rejestr ten prowadził starosta, który był zobligowany do dostarczania danych z rejestru do właściwego sądu (uchylany art. 46 ustawy). Projekt rozszerza ten rejestr o dodatkowe informacje dotyczące: wykazu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, wykazu osób posiadających pozytywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wykazu placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej (obecnie rejestr ten wraz z rejestrem wolnych miejsc w pieczy instytucjonalnej prowadzi wojewoda – zmieniany art. 186 pkt 1) oraz wykazu osób usamodzielnianych. Jak wynika z powyższego wyjaśnienia, omawiany projekt w istocie jedynie określa teleinformatyczny charakter dotychczasowych rejestrów oraz określa zakresy przetwarzania danych osobowych i ich

udostępniania. Ponadto projekt określa szczegółowo zakres przetwarzanych danych (określa to już obecnie uchylany art. 46 w odniesieniu do osób zakwalifikowanych i pełniących funkcję rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka). Cele szczegółowe rejestru sprowadzają się przede wszystkim do znalezienia dla dziecka najbardziej adekwatnego do jego potrzeb miejsca w pieczy zastępczej. Kwestię powiatu, na terenie którego ma zostać umieszczone dziecko w pieczy zastępczej, reguluje ustawa z dnia 25 lutego 1964 – Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Zgodnie z art. 112⁷ § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, w miarę możliwości sąd umieszcza dziecko w pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka.

Decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje sąd rodzinny, zatem musi on być wyposażony we wszystkie niezbędne informacje zarówno o samym dziecku, jak i o podmiotach, które miałyby pełnić bieżącą pieczę nad dzieckiem. Z tego też punktu widzenia zakres danych powinien być na tyle precyzyjny, aby dostarczać danych całościowych pozwalających na ocenę przez sąd potrzeb dziecka, jak i ocenę możliwości przyszłych opiekunów zastępczych lub precyzyjnego określenia charakteru pieczy instytucjonalnej (zmiany w odniesieniu do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.)). Pamiętać należy, że sąd będzie mógł pozyskiwać dane od starosty, ale jedynie w zakresie dodatkowym, jeżeli uzna to za konieczne. Takie rejestry nie tylko ułatwią umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej, ale co bardzo istotne umożliwią w każdej sytuacji łączenie rodzeństw i kontrolę historii umieszczeń dziecka w pieczy zastępczej, co ma niezwykle ważną rolę w ocenie możliwości pracy z rodziną dziecka na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

W odniesieniu do przyznawania świadczeń na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie, projekt umożliwia pozyskiwanie informacji potrzebnych do udzielenia świadczeń, z systemu informacji oświatowej.

Dostęp do omawianego rejestru będzie ograniczony i będzie przysługiwać wyłącznie ministrowi właściwemu do spraw rodziny oraz następującym podmiotom: podmiotowi prowadzącemu pracę z rodziną, staroście, organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, powiatowemu centrum pomocy rodzinie, wojewodzie, marszałkowi województwa, ośrodkowi adopcyjnemu i centralnemu bankowi danych oraz sądowi (w zakresie określonym w ustawie).

Dane z wykazu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, z podziałem na dzieci i osoby umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej, minister właściwy do spraw rodziny udostępni, w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań ustawowych, także następującym podmiotom:

- 1) organowi właściwemu, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, z późn. zm.), i wojewodzie – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze, osób pobierających świadczenie wychowawcze oraz członków ich rodzin;
- 2) organowi właściwemu, o którym mowa w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.), i wojewodzie – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia rodzinne, osób pobierających świadczenia rodzinne oraz członków ich rodzin;
- 3) organowi właściwemu wierzyciela, o którym mowa w art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554, z późn. zm.) – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego, osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz członków ich rodzin.

Natomiast dostęp do danych z wykazu osób usamodzielnianych zapewniono powiatowym urzędowi pracy, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o pomoc w związku z art. 66m ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.). Poza tym jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej prowadzonym przez jednostki samorządu terytorialnego udostępniono dane z wykazu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2, a także dane z wykazu osób usamodzielnianych, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej oraz członków ich rodzin, a także osób obowiązanych do ponoszenia odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej.

Dane z poszczególnych wykazów udostępniono również Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego w celu wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o statystyce publicznej.

Art. 38c w ust. 16 nakłada na administratora danych osobowych obowiązek dokonania co najmniej raz na rok przeglądu danych osobowych i usuwania danych, których przetwarzanie nie jest uzasadnione.

Zgodnie ze znowelizowanym brzmieniem art. 38d minister właściwy do spraw rodziny zapewnia system teleinformatyczny służący do realizacji ustawy przez tego ministra, starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa, wojewodę i sąd, umożliwiający prowadzenie rejestru, o którym mowa w art. 38c ust. 1, i udostępniane danych z tego rejestru.

Konsekwencją wprowadzenia tego przepisu jest m.in. uchylenie ust. 3–5 w art. 187 ustawy, oraz zmiana brzmienia przepisów odnoszących się do sprawozdawczości.

Wprowadzono przepis, z którego wynika, że w sytuacji gdy w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub w dotychczasowym rodzinnym domu dziecka przebywa wyłącznie osoba pełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka nie podlegają obowiązkowi dostarczania zaświadczeń lekarskich o stanie zdrowia oraz opinii wystawionej przez psychologa.

Projekt ustawy wprowadza pojęcie: „rodzina zaprzyjaźniona”. Pojęcie to funkcjonowało w stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie ustawy. Obecnie wiele placówek opiekuńczo-wychowawczych nadal utrzymuje taką formę współpracy. Zwłaszcza w odniesieniu do dzieci starszych wydaje się ona bardzo cenna. Kandydatem na rodzinę zaprzyjaźnioną byłaby osoba, która spełnia następujące warunki:

- 1) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- 2) wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe i nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;

- 4) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dzieckiem, co zostanie stwierdzone przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydata.

Ponadto warunkiem pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej byłaby akceptacja odpowiednio: dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. To właśnie dyrektor będzie określał szczegółowo zakres opieki sprawowanej przez rodzinę zaprzyjaźnioną. Do zakresu jej zadań należy w szczególności organizacja czasu wolnego dziecka, rozwój jego zainteresowań i pomoc dziecku w nauce. Przed objęciem dziecka opieką rodziny zaprzyjaźnionej dyrektor placówki, w której dziecko jest umieszczone, będzie oceniał, czy kandydat na rodzinę zaprzyjaźnioną spełnia kryteria wymienione wyżej, oraz zleca organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej przeprowadzenie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej tego kandydata w celu ustalenia czy daje on rękojmię należytego sprawowania opieki nad dzieckiem.

W art. 40 ustawy określającym zadania rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka dodano nowe zadanie – współpracę w opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem. Zmiana ta jest konsekwencją wprowadzenia do ustawy przepisów o planie pracy z rodziną i dzieckiem.

W art. 42 ustawy dodano również przepis stanowiący podstawę do przetwarzania informacji dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka. Upoważnienie starosty i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do przetwarzania ww. informacji wynika z konieczności realizacji przez te podmioty zadań wynikających z przedmiotowej ustawy.

Projekt ustawy nadaje nowe brzmienie art. 43 ustawy. Celem nowych przepisów jest zwiększenie konkurencyjności rodzin zastępczych. Obecnie to organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydatów na rodzinę zastępczą i osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka decyduje o utworzeniu nowej rodziny zastępczej. Projekt w sposób jednoznaczny wprowadza możliwość wstępnej kwalifikacji pod kątem spełniania warunków i odbycia szkolenia u dowolnego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w dowolnym czasie i miejscu. Organizator

rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza, na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 7a i art. 42 ust. 1 i 2 ustawy, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres dwóch lat liczonych od dnia wydania decyzji w tym przedmiocie. W przypadku wydania negatywnej wstępnej kwalifikacji, kwalifikacja ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn wydania negatywnej kwalifikacji i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka posiadającego pozytywną wstępną kwalifikację kieruje go na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.

Doprecyzowano, że wstępna kwalifikacja lub szkolenie mogą być przeprowadzane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Jednocześnie wprowadzono zasadę, że w przypadku gdy wstępna kwalifikacja jest przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsca zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizator ten zasięga opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsca zamieszkania kandydata co do spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 i 7. Rozwiązanie to ma zapewnić pełną i obiektywną ocenę kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Nowe brzmienie otrzymuje art. 45 ustawy, zgodnie z którym na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy. W przypadku odmowy wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 1, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Nowelizacją objęto również kwestię przekazywania rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka informacji i dokumentacji, o których mowa w art. 38a ust. 1 ustawy przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z problemami związanymi z pozyskiwaniem tych informacji i dokumentacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wprowadzono zasadę, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej przygotowuje rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka przez:

- 1) udzielenie szczegółowych, posiadanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, informacji, o których mowa w art. 38a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, oraz zapewnienie, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie lub rodzinnym domu dziecka w terminie nie późniejszym niż 7 dni przed przyjęciem dziecka;
- 2) przekazanie, nie później niż w dniu poprzedzającym dzień przyjęcia dziecka, posiadanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dokumentacji, o której mowa w art. 38a ust. 1 pkt 3–8.

Także w przypadku umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej dziecka wymagającego natychmiastowej pomocy lub umieszczenia dziecka w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie zobowiązany do przekazania, niezwłocznie po przyjęciu dziecka, rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka posiadanych informacji, o których mowa w art. 38a ust. 1 pkt 1 i 2, oraz posiadanej dokumentacji, o której mowa w art. 38a ust. 1 pkt 3–8. W przypadku gdy organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie będzie posiadał wymienionych wyżej informacji lub dokumentacji będzie obowiązany do niezwłocznego ich pozyskania oraz przekazania odpowiednio rodzinie zastępczej albo osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka.

Zmienia się ust. 6 i 7 w art. 47 ustawy. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka starosta informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając plan pracy z rodziną i dzieckiem. W przypadku nieprzekazania do sądu w terminie do 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej informacji, o której mowa w ust. 6, starosta składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do wniosku starosta dołącza w szczególności wnioski z planu pracy z rodziną i dzieckiem.

Powyższe zmiany są konsekwencją wprowadzenia do ustawy przepisów o planie pracy z rodziną i dzieckiem. Ponadto w art. 47 ust. 7 ustawy wykreślono wyraz „z urzędu” wskazujący na charakter postępowania prowadzonego przez sąd w przedmiocie wydania zarządzeń wobec dziecka, eliminując w ten sposób istniejącą w treści przepisu sprzeczność dotyczącą podstawy wszczęcia postępowania cywilnego. Po zmianach z przepisu będzie wyraźnie wynikać, że sąd w omawianym przypadku działa na wniosek. Podobna zmiana została wprowadzona w art. 100 ustawy dotyczącym placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W art. 54 ustawy, w celu ograniczenia liczby przypadków, w których starosta odmawia zawarcia umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej w sytuacji, o której mowa w ust. 2, tj. gdy rodzina zastępcza niezawodowa, spełniająca warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, wystąpi z wnioskiem o zawarcie umowy o

pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, wprowadza się wymóg odmowy pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy. Obecnie ta kwestia nie jest uregulowana w ustawie. Podobną regulację projekt ustawy przewiduje również w zakresie zawierania umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, a także w zakresie odmowy przyznania pomocy w formie zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, zarówno w rodzinie zastępczej, jak i rodzinnym domu dziecka, w przypadku gdy zatrudnienie takiej osoby jest fakultatywne.

Kolejna zmiana, na wzór dotychczasowych przepisów umożliwiających zlecenie prowadzenia rodzinnego domu dziecka podmiotom wymienionym w art. 190 ust. 1 ustawy, wprowadza możliwość organizowania rodzin zastępczych zawodowych, nie tylko przez powiaty, ale również przez podmioty niepubliczne. W takim przypadku umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, o których mowa w art. 54 ust. 1 i 2 ustawy, umowy z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, o których mowa w art. 55 ust. 1, ustawy oraz umowy, na podstawie których zatrudnia się osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej zawodowej, będzie mógł zawierać podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzin zastępczych zawodowych.

Zmieniają się również przepisy dotyczące właściwości starosty zawierającego umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 54 ust. 3a ustawy, umowa ta może być zawarta przez starostę powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej niezawodowej lub przez starostę powiatu obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku gdy w rodzinie zastępczej umieszczone są dzieci z różnych powiatów obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, umowa może być zawarta po uprzednim zawarciu porozumienia starostów powiatów obowiązanych do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jednocześnie wprowadzono zasadę, zgodnie z którą zadania związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej zawodowej, w tym między innymi dotyczące organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5 ustawy, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej zawodowej i finansowania rodziny zastępczej zawodowej, wykonuje powiat starosty

właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej zawodowej, chyba że porozumienie, o którym mowa w ust. 3b, stanowi inaczej.

Projekt ustawy wprowadza zasadę, że umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i umowy o prowadzenie domu dziecka mają być zawierane na czas nieoznaczony. W związku z tym konieczna jest zmiana przepisów: art. 54 ust. 3 pkt 14, art. 54 ust. 5, art. 62 ust. 2 pkt 15 i art. 62 ust. 3. Rozwiązanie to jest odpowiedzią na liczne postulaty środowiska pieczy zastępczej. Ma zapewnić długotrwałość trwania umowy i co się z tym wiąże stabilizację sytuacji rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka, a w konsekwencji wzmocnić pozycję rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Z obecnego brzmienia ustawy nie wynika minimalny okres wypowiedzenia umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Sytuacja ta nie daje rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji, zwłaszcza, że umowy w zakresie pieczy zastępczej stanowią dla nich co do zasady jedyne źródło utrzymania. Mając na uwadze powyższe, określa się w ustawie minimalny okres wypowiedzenia umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i o prowadzenie rodzinnego domu dziecka wynoszący 3 miesiące.

Zmieniają się również zasady dotyczące zawierania umów z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz kandydatami spełniającymi warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zarówno umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej, jak i umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka będą mogły być zawierane przez starostę każdego powiatu, bez względu na miejsce zamieszkania. Rozwiązanie to jest jednym z tych, które mają przyczynić się do szybszego rozwoju rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

Zmiana zaproponowana w art. 54 ust. 3 pkt 12a ustawy polega na uszczegółowieniu kosztów podlegających refundacji z uwagi na zgłaszane wątpliwości co do kosztów bieżącej konserwacji. Istniały wątpliwości, czy można je zakwalifikować do kosztów utrzymania i eksploatacji. Podobna zmiana dotyczy art. 62 ust. 2 pkt 11 w odniesieniu do rodzinnych domów dziecka.

W art. 56 ustawy dodano ust. 2, z którego wynika, że limit rodzin zastępczych zawodowych przewidziany w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju

pieczy zastępczej obejmuje jedynie nowe rodziny zastępcze zawodowe utworzone w roku kalendarzowym, dla którego określony jest limit. Obecnie przepisy ustawy nie precyzują, jakich rodzin zastępczych dotyczy limit. W praktyce często do limitu rodzin zastępczych zawodowych wliczane są powstałe w latach ubiegłych rodziny zastępcze, co znacznie ogranicza ich rozwój.

W projekcie ustawy zmieniono zasady zatrudniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinach zastępczych, uwzględniając dodatkowo przypadek rodzin zastępczych, w których jest umieszczone dziecko niepełnosprawne. I tak w art. 57 ust. 1a przewidziano, że osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zatrudnia się również na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny niezawodowej, w przypadku gdy w rodzinie tej przebywa co najmniej 3 dzieci, w tym co najmniej jedno legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Podobne rozwiązanie wprowadzono w przypadku zatrudniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych w rodzinnych domach dziecka.

Omawiane rozwiązanie jest formą pomocy dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w których umieszczone są dzieci niepełnosprawne. Takie dzieci wymagają większej opieki, co wiąże się z koniecznością pomocy osób trzecich.

Dodatkowo wprowadzono zasadę, że do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych. Analogiczne rozwiązanie wprowadzono także do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka.

W art. 57 ust. 1a ustawy wprowadzono podmiot, który organizuje rodziny zastępcze jako konsekwencja dodawanego art. 53a, który umożliwia powiatom zlecenie organizowania rodzin zastępczych zawodowych podmiotom niepublicznym.

Zmieniono brzmienie art. 59 ust. 1 pkt 3. Dotychczas przepis ten odnosił się jedynie do małoletnich matek, po nowelizacji ma on zastosowanie także do małoletnich ojców.

Na wzór art. 54 ustawy zaproponowano zmianę art. 61a ustawy, dotyczącego zawierania umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka z dotychczasowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi, uwzględniając przypadek zlecenia, na podstawie art. 190 ustawy, organizowania rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 61a ust. 1, z rodziną zastępczą zawodową, w której wychowuje się co najmniej 6 dzieci, spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz posiadającą co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza zawodowa, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił, na podstawie art. 190, organizowanie rodzinnego domu dziecka, zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Natomiast art. 61a ust. 2 stanowi, że z rodziną zastępczą niezawodową lub zawodową spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił, na podstawie art. 190, organizowanie rodzinnego domu dziecka, może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Ponadto w ustawie dokonano zmian redakcyjnych i ujednolicono terminologię w zakresie posługiwania się pojęciami dotyczącymi sposobu, formy lub postaci dokumentów.

W odpowiedzi na zgłaszane postulaty jak najszerszego dostępu do sprawowania funkcji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i członka zespołu inspektorów upoważnionego do prowadzenia czynności kontrolnych, wprowadzono zmiany w zakresie kwalifikacji niezbędnych do sprawowania tych funkcji.

W aktualnym stanie prawnym koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba, która posiada:

- 1) wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub
- 2) wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną lub co najmniej roczne doświadczenie jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka.

Projekt ustawy zastępuje wyżej wymienione wymogi warunkiem posiadania co najmniej wykształcenia wyższego i wymogiem rękojmi należytej realizacji zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Natomiast członkiem zespołu inspektorów upoważnionym do prowadzenia czynności kontrolnych, w świetle obowiązujących przepisów, może być osoba, która posiada:

- 1) tytuł zawodowy magistra na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą;
- 2) co najmniej trzyletni staż pracy w zawodzie pedagoga lub psychologa albo w zakresie resocjalizacji lub co najmniej trzyletni staż pracy z dziećmi lub rodziną w jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Podobnie jak w przypadku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w projekcie ustawy zastąpiono wyżej wymienione wymogi warunkiem posiadania wykształcenia wyższego i wymogiem rękojmi należytej realizacji zadań członka zespołu inspektorów.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przewidzianych w art. 77 ustawy dodano nowe zadanie – dokonywanie oceny realizacji planu pracy z rodziną i dzieckiem, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Zmiana jest konsekwencją wprowadzenia do ustawy planu pracy z rodziną i dzieckiem.

Poza tym, mając na uwadze dobro dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, wprowadzono zasadę, zgodnie z którą koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, podczas wykonywania czynności służbowych, przeprowadza indywidualne rozmowy z dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych lub w rodzinnych domach dziecka, w tym zasięga opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej. To narzędzie pracy koordynatora będzie również pomocne podczas dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

W odpowiedzi na postulaty środowiska koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wprowadzono legitymację służbową dla koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Będzie ją wydawał starosta powiatu, na terenie którego koordynator rodzinnej pieczy zastępczej będzie wykonywał czynności służbowe. Starosta będzie mógł upoważnić do tego zadania kierownika jednostki organizacyjnej powiatu. W odróżnieniu jednak od

legitymacji przysługującej asystentowi rodziny, wydanie legitymacji koordynatorowi rodzinnej pieczy zastępczej będzie fakultatywne. Wzór legitymacji służbowej dla koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw rodziny.

W art. 82 ust. 1b ustawy dostosowano nazwy szkół do obecnie funkcjonujących w systemie oświaty.

Projekt ustawy wprowadza również zmiany w zakresie pomocy dla rodzin zastępczych związanej z lokalem mieszkalnym lub domem jednorodzinny, w którym mieszka rodzina zastępcza. Otóż w art. 83 ust. 2 ustawy, określającym wysokość środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, uwzględniono również koszty bieżącej konserwacji. Natomiast w art. 83 ust. 4 ustawy umożliwiono przyznanie rodzinie zastępczej zawodowej, raz do roku, poza świadczeniem na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem remontu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego również świadczenia na pokrycie modernizacji lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu uwzględniało wyłącznie koszty związane z przeprowadzeniem remontu. Praktyka powiatów w zakresie rozumienia tego pojęcia jest różna. W związku z tym, mając na uwadze definicję remontu wynikającą z przepisów prawa budowlanego, uzupełniono wymienione wyżej przepisy, co pozwoli na wprowadzenie jednolitej praktyki w przyznawaniu rodzinom zastępczym środków uwzględniających zwrot kosztów związanych z przeprowadzeniem prac konserwacyjnych, np. malowaniem oraz ulepszeniem dotychczasowego lokalu lub domu. Ponadto w art. 83 ust. 4 ustawy zrezygnowano z warunku niezbędności w przypadku przeprowadzanego remontu, co pozwoli na szerszy dostęp do tego typu pomocy.

Podobne zmiany wprowadzono również w zakresie art. 84 ustawy dotyczącego środków finansowych na prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Konsekwencją zmian wprowadzonych w art. 83 ust. 2 i 4 oraz art. 84 ustawy są zmiany w przepisach określających istotne elementy odpowiednio umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka: art. 54 ust. 3 pkt 12a i art. 62 ust. 2 pkt 11 i 14 ustawy.

W art. 85 ustawy wprowadza się zmiany, z których wynika, że wynagrodzenie przysługujące rodzinie zastępczej zawodowej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, nie

może być niższe niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2017 r. poz. 847, z późn. zm.).

W przypadku gdy rodzina zastępcza zawodowa będzie pełnić funkcję pogotowia rodzinnego otrzyma miesięcznie wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Obecnie, zgodnie z art. 85 ust. 1 i 2 ustawy, rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2000 zł miesięcznie, a rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego – nie niższe niż kwota 2600 zł miesięcznie.

Projekt przewiduje zmianę terminu „świadczenie”, przysługującego rodzinie pomocowej z tytułu pełnionej przez nią funkcji, na „wynagrodzenie”. Dotychczasowa terminologia w tym zakresie budziła wątpliwości. Skoro podstawą wypłaty środków finansowych przysługujących rodzinie pomocowej jest umowa cywilnoprawna zawierana między rodziną pomocową i starostą, określająca zadania tej rodziny, to należy uznać, że z tytułu pełnionej funkcji rodzina pomocowa powinna otrzymywać wynagrodzenie, a nie świadczenie, które na gruncie przepisów ustawy powinno się odróżnić od świadczeń przysługujących z tytułu pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W związku z tym projekt ustawy wprowadza zmiany w zakresie art. 85 ust. 7 oraz art. 75 ust. 2 pkt 6 ustawy.

W projekcie uregulowano również kwestię terminu, od którego przyznaje się dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Dotychczas ustawa nie regulowała tego zagadnienia, co w praktyce rodziło rozbieżności interpretacyjne. W projekcie ustawy wprowadzono zasadę, zgodnie z którą jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do dodatku, o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Natomiast jeżeli dziecku lub osobie, o której mowa w art. 37 ust. 1, zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności na czas określony lub orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony, prawo do dodatku, o którym mowa w art. 81 ust. 1, ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż na czas pobytu dziecka w

pieczy zastępczej albo pobytu w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka osoby, o której mowa w art. 37 ust. 1.

W art. 88 ust. 1 ustawy wprowadzono obowiązek informowania rodziny zastępczej, rodziny pomocowej i prowadzącego rodzinny dom dziecka o przysługujących im świadczeniach. Obowiązek ten nałożono na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jest on obowiązany pouczyć rodzinę zastępczą i osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka o przysługujących jej świadczeniach niezwłocznie po uzyskaniu informacji o tym, że posiadają oni odpowiednio status rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Zmiana ma zapobiegać sytuacjom, gdy rodziny zastępcze lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie mają wiedzy na temat przysługujących im świadczeń, w szczególności świadczeń o charakterze fakultatywnym.

Art. 92 ustawy regulujący kwestię nienależnego świadczenia uzupełniono o przepis, który stanowi, że jeżeli dokonana wpłata nie pokrywa kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, wpłatę tę zalicza się proporcjonalnie na poczet kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych oraz kwoty odsetek w stosunku, w jakim, w dniu wpłaty, pozostaje kwota nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych do kwoty odsetek ustawowych za opóźnienie.

Powyższy przepis został skonstruowany na wzór przepisu art. 55 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy, nienależnie pobrane świadczenia pieniężne podlegają zwrotowi, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, przez osobę, która je pobrała. Odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych naliczane są od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych do dnia spłaty. W myśl art. 92 ust. 3 ustawy, wysokość należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych oraz termin ich spłaty ustalana jest w drodze decyzji.

Decyzja zawiera informację o początkowym terminie naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie. Ze względu na to, że w dniu wydawania decyzji nie wiadomo, kiedy strona dokona spłaty należności, w decyzji nie można określić wysokości pełnej kwoty odsetek. W przypadku gdy strona dokonuje wpłaty w kwocie, która nie pokrywa kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych wraz z odsetkami ustawowymi za

opóźnienie naliczonymi do dnia spłaty nienależnego świadczenia, pojawia się wątpliwość, czy wpłatę należy zaliczyć w całości na poczet nienależnie pobranego świadczenia i nadal żądać niespłaconych odsetek czy też w inny sposób dokonać rozliczenia.

Ustawa w art. 92 ust. 10 stanowi jedynie, że uzyskane kwoty zalicza się w pierwszej kolejności na poczet należności najdawniej wymagalnych, pozostawiając wątpliwości w omawianym zakresie.

Zmiana wprowadzona w art. 93 ust. 4 pkt 2 dotyczy zadań placówki opiekuńczo-wychowawczej i jest konsekwencją wprowadzenia przepisów o planie pracy z rodziną i dzieckiem, w przygotowaniu którego placówka aktywnie uczestniczy.

Obecnie zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Zakaz ten jest łamany w wielu powiatach. Propozycja zmierza do wyeliminowania przypadków umieszczania dziecka poniżej 10. roku życia w pieczy instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej byłoby możliwe tylko w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka. Dla licznych rodzeństw są przeznaczone rodzinne domy dziecka. W przypadku rodzeństwa, gdy w placówce opiekuńczo-wychowawczej od dłuższego czasu przebywają już dzieci starsze, których przeniesienie z placówki do innej formy pieczy zastępczej godzi w ich dobro, dzieci te pozostawałyby w dotychczasowej placówce, a ich młodsze rodzeństwo byłoby umieszczane w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Projekt zakłada, że w przypadku umieszczenia przez sąd dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego, starosta, w terminie do roku od dnia umieszczenia dziecka, jest obowiązany przedstawić sądowi rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka wyrażające gotowość oraz spełniające warunki do przyjęcia tego dziecka. Starosta, który nie wywiąże się z tego obowiązku, podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień upływu wskazanego terminu do dnia wykonania określonego wyżej

obowiązku. Karę pieniężną wymierza, w drodze decyzji, wojewoda. W sprawach nakładania i wymierzania kary stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096). Wpływy z tytułu kary pieniężnej stanowią dochód budżetu państwa.

Omawiane przepisy mają przyczynić się do wyeliminowania przypadków umieszczania małych dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej z powodu braku miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Organizowanie pieczy zastępczej stanowi zadanie własne powiatu. To właśnie powiat powinien podjąć wszelkie działania umożliwiające umieszczanie dzieci w pieczy zgodnie z przepisami ustawy.

W art. 95 ustawy dodaje się ust. 3b, który przewiduje formę decyzji administracyjnej dla zezwolenia wojewody na przyjęcie kolejnego dziecka ponad limit przewidziany w ustawie w przypadku, o którym mowa w art. 95 ust. 3a ustawy. Zezwolenie jest wydawane na wniosek placówki opiekuńczo-wychowawczej. Obecnie ta kwestia nie jest uregulowana w ustawie. Podobne rozwiązanie projekt ustawy przewiduje w zakresie zezwolenia na prowadzenie placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Proponuje się zmianę w art. 100 ustawy, dostosowującą brzmienie tego artykułu do wprowadzenia wspólnego planu pracy z rodziną i dzieckiem, oraz zmianę zmierzającą do ujednoczenia sposobu postępowania w przypadku gdy ustaje przyczyna umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (na wzór sposobu postępowania w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka). Ponadto analogicznie do art. 47 ustawy doprecyzowano czas na przekazanie wniosku do sądu, bowiem dotychczasowy przepis budził wiele wątpliwości realizacyjnych.

Wprowadzono zmiany w zakresie katalogu dokumentów przedstawianych wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej. Zastąpiono pozytywną opinię starosty powiatu, na terenie którego będzie prowadzona placówka opiekuńczo-wychowawcza, w przypadku placówki opiekuńczo-wychowawczej organizowanej przez podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania, pozytywną opinią starosty powiatu, na terenie którego będzie prowadzona placówka opiekuńczo-wychowawcza, w przypadku gdy placówka opiekuńczo-wychowawcza ma być prowadzona na terenie innego powiatu niż powiat prowadzący placówkę lub powiat zlecający realizację tego zadania na podstawie art. 190. Poza tym dodano nowy dokument – dokument potwierdzający zlecenie realizacji zadania

prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej – w przypadku placówki prowadzonej przez podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy.

Zgodnie z art. 93 ust. 2 ustawy, placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190. Placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona na terenie innego powiatu na zasadzie porozumienia zawartego między starostą powiatu, który prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub zleca realizację tego zadania, a starostą powiatu, na terenie którego prowadzona jest placówka opiekuńczo-wychowawcza. Art. 190 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy uprawnia powiat do zlecenia prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej:

- 1) organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej;
- 2) osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

W myśl dotychczas brzmiącego art. 106 ust. 4 pkt 2 lit. e ustawy, wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej na wniosek, jeżeli podmiot występujący o zezwolenie przedstawi pozytywną opinię starosty powiatu, na terenie którego będzie prowadzona placówka opiekuńczo-wychowawcza, w przypadku placówki opiekuńczo-wychowawczej organizowanej przez podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Przepis ten budzi wątpliwości interpretacyjne. W przypadku przyjęcia stanowiska, że zlecenie realizacji zadania polegającego na prowadzeniu placówki powinno poprzedzać wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki, niezasadny wydaje się być wymóg przedstawienia wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki pozytywnej opinii starosty powiatu, na terenie którego będzie prowadzona placówka w przypadku, gdy jest to ten sam powiat, co powiat zlecający zadanie.

Zaproponowany wyżej przepis przesądza, że podmioty, o których mowa w art. 190 ust. 1 ustawy, prowadzące placówki opiekuńczo-wychowawcze na podstawie zlecenia zadania, mogą ubiegać się o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki dopiero po zleceniu im realizacji tego zadania przez powiat. Przyjęcie stanowiska, iż podmiot niepubliczny zamierzający prowadzić placówkę opiekuńczo-wychowawczą najpierw musi uzyskać zezwolenie wojewody, a dopiero potem otrzymać od powiatu zlecenie realizacji tego zadania, prowadziłoby w praktyce do sytuacji, że w rejestrze placówek opiekuńczo-wychowawczych widniałaby duża liczba placówek, podczas gdy w rzeczywistości większość z nich nigdy nie rozpoczęłaby swojej działalności, co znacznie utrudniałoby umieszczanie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Projekt ustawy w art. 1 pkt 62 (zmiana art. 106 ustawy) wprowadza zasadę, że zmiana siedziby placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz zmiana jej formy wymaga zmiany zezwolenia na prowadzenie placówki. Obecnie przepisy ustawy nie regulują tych kwestii.

Kolejną zmianę w art. 106 ustawy wprowadzono, jako nową przesłankę cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, rozwiązanie umowy, na podstawie której powiat zlecił określonemu podmiotowi realizację zadania polegającego na prowadzeniu placówki. Obecnie brak jest w ustawie takiej przesłanki. Placówki niepubliczne działają na podstawie zlecenia realizacji zadania, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.). W przypadku rozwiązania umowy w przedmiocie realizacji zadania polegającego na prowadzeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, brak jest podstaw prawnych do funkcjonowania placówki.

Projekt ustawy w art. 1 pkt 62 (zmiana art. 106 ustawy) zakłada również cofnięcie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli dobro dzieci umieszczonych w placówce jest zagrożone. Obecnie zgodnie z art. 106 ust. 9 ustawy, jeżeli podmiot, któremu wydano zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej przestał spełniać warunki określone w ustawie i standardy usług określone w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ustawy, wojewoda wyznacza dodatkowy termin na spełnienie tych warunków lub standardów. Po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu wojewoda cofa zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej. Występujące w praktyce przypadki zagrożenia dobra dziecka umieszczonego w placówce uzasadniają

wprowadzenie szczególnej regulacji umożliwiającej szybkie cofnięcie zezwolenia na funkcjonowanie placówki. W związku z tym wprowadzono zasadę, że cofnięcie zezwolenia na prowadzenie placówki w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli dobro dzieci umieszczonych w placówce jest zagrożone, następuje niezwłocznie, a decyzji o cofnięciu zezwolenia wojewoda nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Wprowadzono rozwiązanie polegające na tym, że w przypadku wydania przez wojewodę decyzji o cofnięciu zezwolenia, o którym mowa w art. 106 ust. 10 lub 10a ustawy, lub decyzji wyrażającej zgodę na likwidację placówki opiekuńczo-wychowawczej, o której mowa w art. 107 ust. 1 ustawy, wojewoda:

- 1) do czasu zapewnienia dzieciom umieszczonym w tej placówce opiekuńczo-wychowawczej opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej albo w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej – dokonuje w wykazie placówek opiekuńczo-wychowawczych, funkcjonującym w ramach rejestru prowadzonego przez ministra do spraw rodziny, adnotacji, że placówka opiekuńczo-wychowawcza jest w stanie likwidacji;
- 2) w przypadku zapewnienia dzieciom umieszczonym w tej placówce opiekuńczo-wychowawczej opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej albo w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej – wykreśla placówkę opiekuńczo-wychowawczą z wyżej wymienionego wykazu.

Dla zezwolenia lub odmowy wydania zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, cofnięcia zezwolenia, zmiany decyzji w zakresie siedziby i formy placówki, oraz zgody lub odmowy wydania zgody na likwidację placówki ustawodawca przewidział formę decyzji administracyjnej.

W dodawanym art. 106a ustawy określono sposób postępowania dyrektora placówki, w przypadku gdy małoletni przebywający zarówno w placówce, jak i w młodzieżowym ośrodku wychowawczym zakłóca życie placówki i zagraża bezpieczeństwu innych dzieci. W takich sytuacjach dyrektor placówki występuje do sądu z wnioskiem o zakaz urlopowania wychowanka do placówki opiekuńczo-wychowawczej. Rozwiązanie to podyktowane jest dbałością o bezpieczeństwo wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej i koniecznością zabezpieczenia ich przed zachowaniem małoletnich przejawiających niedostosowanie społeczne.

W zmienionym art. 111 ustawy odstąpiono od zasady pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, w przypadkach gdy do sądu rodzinnego złożony został wniosek o przysposobienie dziecka.

Zgodnie z ustawą, prowadzenie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych (dalej: IOP) należy do zadań własnych samorządu województwa. W IOP umieszcza się dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym samym czasie, w IOP można umieścić nie więcej niż 20 dzieci, natomiast pobyt dziecka nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia. IOP zapewniają specjalistyczną opiekę medyczną i rehabilitację dzieciom tam umieszczonym.

Przedłużające się postępowanie w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka spowodowane np. wnioskiem rodzica biologicznego o przywrócenie władzy rodzicielskiej, często koliduje z terminem pobytu dziecka w IOP. Przenoszenie dziecka do innego środowiska, a następnie zmiana nowego środowiska na rodzinę adopcyjną, wpływa niekorzystnie na prawidłowy rozwój psychoruchowy i poznawczy dziecka. Ograniczenie zmian do minimum leży w jak najlepiej pojętym interesie dziecka.

Ponadto w odniesieniu do limitu liczby dzieci umieszczonych w tym samym czasie w IOP, proponuje się zastosowanie zasady umożliwiającej umieszczenie następnego dziecka, przekraczając limit 20 osób, jedynie wtedy, gdy wobec dziecka wcześniej już umieszczonego w IOP został złożony wniosek o przysposobienie, a dziecko to przebywa pod opieką kandydatów o jego przysposobienia w ramach preadopcji (osobista styczność orzekana przez sąd). Umożliwi to uwolnienie blokowanych miejsc, które mogłyby zostać przeznaczone dla dzieci wymagających specjalistycznej opieki.

Dodany przepis art. 128 ust. 2 ustawy wyłącza stosowanie przepisów regulujących ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w przypadku gdy w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub dotychczasowym rodzinnym domu dziecka przebywa wyłącznie osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy. Dotychczas zagadnienie to nie było regulowane w ustawie. Osoba, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, to osoba pełnoletnia. Piecza zastępcza ustaje w momencie uzyskania pełnoletności. Były wychowanek pieczy zastępczej ma prawo w niej pozostać,

gdzie się uczy, ale była rodzina zastępcza nie pełni już w stosunku do niego tej funkcji. Natomiast osoby te są sprawdzane pod kątem marnotrawienia środków, które otrzymują na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy.

Podobną argumentację należy przyjąć w odniesieniu do wymogu, o którym mowa w art. 38c ust. 15 ustawy.

W art. 129 pkt 3 ustawy dostosowuje się ocenę sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka do wspólnego planu pracy z rodziną i dzieckiem. Zmiany w tym samym zakresie dotyczą wszystkich form instytucjonalnej pieczy zastępczej (zmieniane art. 135–137 i art. 139).

Z katalogu osób, które obowiązkowo uczestniczą w ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej wyłączone, oprócz rodziców pozbawionych praw rodzicielskich, również rodziców, którzy wyrazili zgodę, o której mowa w art. 119² Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Ze względu na konieczność objęcia tajemnicą osób, które wyraziły zgodę na przysposobienie dziecka we wskazanym wyżej trybie, zasadna jest proponowana zmiana.

Projekt ustawy realizuje postulat wzmocnienia zakazu rozdzielania rodzeństwa na etapie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. W związku z tym, w dodanym art. 139a ust. 6 i 7 ustawy, nałożono obowiązek podejmowania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego działań służących połączeniu rodzeństwa umieszczonego w pieczy zastępczej, w szczególności w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Obowiązek kontrolowania podejmowanych działań nałożono na wojewodę.

Rozwiązanie ma na celu skłonienie instytucji realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej do systematycznego monitorowania możliwości znalezienia wspólnego miejsca w pieczy zastępczej dla rodzeństwa, które w chwili umieszczania, np. z powodu braku wolnych miejsc, przeniesienia się rodziców do innego powiatu itp., zostało rozdzielone. Obecnie sytuacje takie trwają długie lata i mimo obowiązku sporządzania oceny sytuacji dziecka, rodzeństwa nie są łączone.

Zmiana dotycząca art. 139b ustawy polega na wprowadzeniu zasady uwzględniania stosowania przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w zakresie przepisów dotyczących obliczania terminów

i przywrócenia terminu. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 139b ustawy do ocen oraz zastrzeżeń, o których mowa w rozdziale 4, przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego nie stosuje się. Słuszne wydaje się jednak stosowanie do tego typu spraw zasad dotyczących obliczania terminów i przywrócenia terminu zamieszczonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Projekt ustawy wprowadza szereg zmian w zakresie procesu usamodzielniania i pomocy na usamodzielnienie dla wychowanków pieczy zastępczej.

Obecnie ustawa reguluje warunki przyznawania pomocy na usamodzielnienie osób pełnoletnich opuszczających formy pieczy zastępczej. Natomiast kwestie związane z pomocą na usamodzielnienie osób pełnoletnich opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.). Wymienione wyżej akty prawne zawierają niejednokrotnie odmienne rozwiązania, regulując te same zagadnienia. Wobec czego przenosi się do ustawy niektóre rozwiązania z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i aktów wykonawczych do niej, które dotyczą tych samych kwestii. Dotyczy to warunków uzyskiwania świadczeń (1 rok w pieczy zastępczej, bez względu na rodzaj rodziny zastępczej, którą opuszcza osoba usamodzielniana), zakresu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, treści indywidualnego programu usamodzielnienia, zadań opiekuna usamodzielnienia, zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki.

Z katalogu pomocy dla osób usamodzielnianych zawartego w art. 140 wykreślono zapewnienie pomocy prawnej. Zmiana ta podyktowana jest tym, że ten rodzaj pomocy przewiduje ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030, z późn. zm.). Ustawa ta gwarantuje nieodpłatną pomoc prawną osobom, które nie ukończyły 26 roku życia. Mając na uwadze maksymalny wiek osoby usamodzielnianej, uprawniający do ubiegania się o pomoc na usamodzielnienie – 26 lat,

niezasadne wydaje się organizowanie przez powiaty pomocy prawnej na gruncie dwóch aktów prawnych.

W związku z ujednoczeniem okresu przebywania w pieczy zastępczej, stanowiącego warunek uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie, zmianie ulega wysokość pomocy na usamodzielnienie w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną. Dotychczasowe przepisy przewidywały dla takich osób pomoc na usamodzielnienie tylko w jednej wysokości – kwota nie niższa niż 3470 zł, jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat. Po zmianach pomoc na usamodzielnienie będzie zróżnicowana wyłącznie w zależności od okresu przebywania w pieczy zastępczej, bez względu na jej formę. W związku z tym wysokość omawianej pomocy w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną będzie wynosiła:

- 1) nie mniej niż 6939 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat;
- 2) nie mniej niż 3470 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat;
- 3) nie mniej niż 1735 zł – jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez rok.

Jednocześnie w ustawie zmieniono minimalne kwoty: pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie. Nowe kwoty są zgodne z kwotami wymienionymi w Obwieszczeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. poz. 326).

Ponadto w art. 143 ustawy wskazującym powiat właściwy w zakresie pomocy dla osoby usamodzielnianej uwzględniono pomoc psychologiczną, czego dotychczas nie było. Ustawa, w obecnym brzmieniu, określa jedynie powiat, w którym należy złożyć wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, na zagospodarowanie oraz udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych lub w uzyskaniu zatrudnienia. W projekcie ustawy przyjęto zasadę, że powiatem właściwym w zakresie pomocy psychologicznej jest powiat ze względu na

miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej jako powiat najbliższy dla osoby usamodzielnianej ze względu na odległość.

Istotną zmianą w zakresie usamodzielnienia jest rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić funkcję opiekuna usamodzielnienia przez dodanie pracownika organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie i innej osoby wyznaczonej przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Zgodnie z założeniem ustawy opiekun usamodzielnienia pełni ważną rolę w procesie usamodzielnienia. Niestety w praktyce zdarzają się sytuacje, że opiekunem usamodzielnienia zostają przypadkowe osoby wskazywane przez osoby usamodzielniane, nieprzygotowane do pełnienia tej roli. W takich przypadkach obowiązek wspierania osoby usamodzielnianej przez opiekuna nie jest realizowany, a instytucja opiekuna usamodzielnienia jest fikcją. Włączenie do katalogu osób, które mogą pełnić funkcję opiekuna usamodzielnienia, pracowników organizacji pozarządowych, działających w obszarze pomocy dla osób opuszczających pieczę zastępczą i innych osób wyznaczonych przez te organizacje, posiadających odpowiednie kwalifikacje i znających środowisko jest rozwiązaniem, które ma przynieść pozytywne zmiany w omawianym zakresie.

W przypadku pomocy na kontynuowanie nauki określa się, do kiedy jest ona wypłacana (art. 146 ust. 3 ustawy).

Pomoc tę przyznaje się na czas nauki:

- 1) w szkole – do końca roku szkolnego, w którym osoba usamodzielniana kończy naukę, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego, w którym osoba ta kończy 25. rok życia;
- 2) w uczelni – do 30. września roku, w którym osoba usamodzielniana kończy naukę, nie dłużej jednak niż do 30. września roku, w którym osoba ta kończy 25. rok życia.

Ponadto w art. 146 ust. 1 ustawy do katalogu możliwych form pobierania nauki przez osobę usamodzielnianą włączono kursy i inne formy kształcenia prowadzone przez Ochotnicze Hufce Pracy.

W art. 146, art. 147 i art. 148 dostosowano terminologię do obowiązujących przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.) oraz usunięto, nieistniejący już w systemie, zakład kształcenia nauczycieli.

W art. 147 ustawy, wyłączającym pomoc na kontynuowanie nauki, dodano nową przesłankę – osoba usamodzielniana bez uzasadnionych powodów powtarza trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, semestr lub rok szkolny. Celem regulacji jest wyeliminowanie przypadków, gdy osoba usamodzielniana faktycznie nie uczy się, a posiadanie statusu ucznia uzasadnia wyłącznie chęcią pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Wprowadzono również zasadę, że w przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymała już pomoc na usamodzielnienie, pomoc ta ponownie jej nie przysługuje. Odpowiednią regulację wprowadzono w odniesieniu do pomocy na zagospodarowanie. Zmiana ta ma na celu wyeliminowanie przypadków podwójnej wypłaty tego samego świadczenia.

W przypadku pomocy na zagospodarowanie umożliwiono wypłatę tej pomocy również w ratach, o ile osoba usamodzielniana określi we wniosku taki sposób wypłaty świadczenia. Proponowane rozwiązanie ułatwi osobom usamodzielnianym gospodarowanie środkami na zagospodarowanie.

Projekt ustawy wprowadza zasadę, że zawieszenie pomocy na kontynuowanie nauki następuje na okres nie dłuższy niż rok. Jeżeli po upływie okresu zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, organ uchyla decyzję o przyznaniu pomocy na kontynuowanie nauki i odmawia prawa do tej pomocy od dnia, w którym prawo do niej zostało zawieszane. Oczywiście wychowanek pieczy ma szansę na złożenie kolejnego wniosku, jeżeli spełnia warunki ustawy. Osoba usamodzielniana może wystąpić z wnioskiem o przyznanie pomocy do ukończenia 25. roku życia.

W dodanym artykule ustawy uregulowano kwestię współpracy starosty z Ochotniczymi Hufcami Pracy (zwanymi dalej „OHP”), o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w zakresie pomocy osobom usamodzielnianym w uzyskaniu zatrudnienia. W tym celu starosta zawiera umowy lub porozumienia, o których mowa w art. 13 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dotychczasowe formy pomocy udzielanej osobom usamodzielnianym w zakresie uzyskania zatrudnienia są niewystarczające. Proponuje się wykorzystanie w tym zakresie oferty OHP. Należy zauważyć, że pomoc oferowana przez OHP będzie miała szerszy wymiar niż tylko zatrudnienie. Usamodzielniający się wychowankowie będą mogli skorzystać ze wsparcia OHP już na etapie przygotowywania się do usamodzielnienia (poradnictwo zawodowe itp.). Temu

mają służyć odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ważną zmianą, w zakresie pomocy dla osób usamodzielnianych, jest likwidacja kryterium dochodowego w art. 142 ustawy. Z aktualnego brzmienia powyższego przepisu wynika, że pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza kwoty 1200 zł. Wskazanie wyżej wymienionego limitu zniechęca osoby usamodzielniane, którym zwykle proponuje się minimalne wynagrodzenie za pracę, do podejmowania zatrudnienia.

Nowością jest również możliwość przyznania pomocy na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie osobie, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej przed opuszczeniem przez nią rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. Decyzję o przyznaniu pomocy będzie wydawał starosta, po zasięgnięciu opinii opiekuna usamodzielnienia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach na pokrycie wydatków związanych z usamodzielnianiem lub zagospodarowaniem.

Projekt ustawy wprowadza szereg zmian do zagadnień dotyczących procedury adopcyjnej.

Ważną zmianą w tym obszarze jest wprowadzony w art. 154 ust. 1a ustawy przepis nadający ministrowi właściwemu do spraw rodziny kompetencje do prowadzenia procedur związanych z kwalifikacją dziecka do przysposobienia międzynarodowego. Aktualnie jest to zadanie ośrodka adopcyjnego prowadzącego centralny bank danych, który, dokonując kwalifikacji dziecka do przysposobienia międzynarodowego, może zasięgać opinii ministra właściwego do spraw rodziny. Przedmiotowa zmiana wynika z podjętej przez Rząd RP w 2017 r. decyzji o ograniczeniu adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju i ma na celu zwiększenie wpływu ministra właściwego do spraw rodziny na to, które dzieci uzyskają kwalifikację do przysposobienia międzynarodowego, a tym samym będą mogły zostać przysposobione przez osoby mające miejsce zwykłego pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt ustawy wprowadza zmiany w zakresie samej organizacji ośrodków adopcyjnych, zwiększając rolę ministra właściwego do spraw rodziny. Zmiany te mają na celu przede

wszystkim zapewnić odpowiedniej struktury ośrodków adopcyjnych w poszczególnych województwach. Niepokojący jest bowiem fakt, iż nadal w niektórych województwach funkcjonuje tylko jeden ośrodek adopcyjny. Z punktu widzenia dostępności do usług świadczonych przez poszczególne ośrodki adopcyjne, w szczególności komfortu kandydatów do przysposobienia, osób, które przysposobiły już dziecko i chciałyby skorzystać z wsparcia ośrodka adopcyjnego, czy osób, które mają zamiar pozostawić dziecko zaraz po urodzeniu, nie jest to sytuacja zadowalająca (brak alternatywy, konieczność dalekiego dojazdu etc.).

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 154 ust. 2a ustawy, minister właściwy do spraw rodziny może wystąpić do samorządu województwa o utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu, lub likwidację ośrodka, czy też rozwiązanie umowy, na podstawie której marszałek województwa zlecił realizację zadania. Samorząd województwa jest wówczas takim wystąpieniem związany.

Dodatkowo zgodnie z ust. 3a, utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu, oraz likwidacja ośrodka adopcyjnego przez marszałka województwa, będzie wymagało zgody ministra właściwego do spraw rodziny.

Wydając zgodę na utworzenie ośrodka adopcyjnego, zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2, lub likwidację ośrodka adopcyjnego, minister właściwy do spraw rodziny kieruje się w szczególności koniecznością zapewnienia właściwego dostępu do ośrodków adopcyjnych dla kandydatów do przysposobienia dziecka oraz osób, które przysposobiły dziecko.

Zgody ministra właściwego do spraw rodziny będzie także wymagało rozwiązanie przez marszałka województwa umowy na podstawie, której zlecił on realizację zadania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu, w sytuacji, gdy ośrodek adopcyjny, któremu marszałek zlecił zadania, będzie realizował swoje zadania w sposób nieprawidłowy lub w niewystarczającym stopniu, co będzie mogło być stwierdzone w szczególności, gdy ośrodek adopcyjny:

- 1) nie wykazuje aktywności w poszukiwaniu kandydatów do przysposobienia dzieci;
- 2) narusza terminy wykonywania procedur przysposobienia dziecka wynikające z art. 164 ustawy;

3) jego działalność jest przedmiotem uzasadnionych skarg.

Zmiany te mają swoje odzwierciedlenie w rozszerzeniu katalogu zadań ministra właściwego do spraw rodziny w art. 187 ust. 1 pkt 11.

Istotną zmianą w zakresie organizacji ośrodków adopcyjnych jest wprowadzenie w art. 154 ust. 3 ustawy zasady, że zlecenie realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu, będzie następowało w formie powierzenia zadania publicznego na czas nieokreślony. Aktualnie samorządy poszczególnych województw dowolnie określają formę tego zlecenia. W niektórych województwach prowadzenie ośrodka adopcyjnego jest zlecone w formie powierzenia zadania publicznego, w innych – w formie wsparcia zadania publicznego, co z kolei nakłada wymóg zapewnienia finansowych środków własnych do realizacji zadania. Wywiązanie się z tego wymogu, z uwagi na art. 156 ust. 2 ustawy, który stanowi, że ośrodki adopcyjne wykonują swoje zadania nieodpłatnie, jest trudne i dodatkowo może stać w sprzeczności z równym traktowaniem ośrodków publicznych i niepublicznych.

W aktualnym brzmieniu przepisu, marszałek województwa zleca prowadzenie ośrodka adopcyjnego na okres co najmniej 5 lat. Proponowana zmiana, polegająca na zleceniu prowadzenia ośrodka adopcyjnego na czas nieokreślony, ma za zadanie zagwarantowanie stabilności sytuacji niepublicznych ośrodków adopcyjnych, a także zapewnienie ciągłości prowadzonych przez nie procedur adopcyjnych.

Projekt wprowadza do ustawy art. 156a ustawy. Przepis ten w przypadku gdy przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, nakłada na ośrodek adopcyjny uczestniczący w nadzorze nad przebiegiem osobistej styczości, obowiązek sporządzenia sprawozdania z przebiegu osobistej styczości, co znalazło swoje odzwierciedlenie także w rozszerzeniu zadań ośrodka adopcyjnego, o których mowa w art. 156. W sprawach gdy miejscem zamieszkania kandydata do przysposobienia dziecka jest państwo strona Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego (Dz. U. z 2000 r. poz. 448, z późn. zm.), ośrodek adopcyjny przekazuje sprawozdanie organowi centralnemu, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy. Uprawnienie organu centralnego do zapoznania się z treścią sprawozdania ma na celu dostarczenie organowi informacji na

temat przebiegu okresu osobistej styczności, a także uzyskania z kolejnego źródła informacji, czy kandydaci są odpowiedni i właściwi do przysposobienia danego dziecka. Rozwiązanie to, razem z uprawnieniem organu centralnego do monitorowania przebiegu osobistej styczności (art. 120¹ § 3a ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy), wprowadza dodatkowe zabezpieczenie dobra dziecka w przypadku adopcji zagranicznych. W sytuacji, kiedy po analizie sprawozdania z przebiegu osobistej styczności okazałoby się, że kandydat do przysposobienia dziecka nie zapewni mu odpowiedniej opieki i wychowania, organ centralny będzie miał możliwość niewydania zgody, o której mowa w art. 17 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, o czym mowa w proponowanym brzmieniu art. 164 ust. 20 pkt 3 ustawy.

W art. 157 ustawy doprecyzowano czas pracy ośrodka adopcyjnego, który powinien uwzględniać konieczność świadczenia usług przez ośrodek adopcyjny w godzinach popołudniowych oraz w co najmniej jedną sobotę w miesiącu. Zmiana ta ma na celu przede wszystkim ułatwienie dostępu do usług świadczonych przez ośrodek adopcyjny osobom, które z tych usług chciałyby skorzystać, a które np. z uwagi na pracę zawodową wykonywaną w godz. 08.00–16.00, nie mają takiej możliwości bez konieczności zwalniania się z pracy.

Dodatkowo w art. 158 i art. 159 ustawy, do dotychczasowego katalogu wymogów stawianych dyrektorowi ośrodka adopcyjnego i osobie pracującej w ośrodku adopcyjnym, zajmującej się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, dodano wymóg niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

W art. 161 dodano ust. 1a umożliwiającą ośrodkom adopcyjnym prowadzenie dokumentacji kandydatów do przysposobienia z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 155a ustawy. Z zastosowaniem tego systemu będą także w większości prowadzone procedury przysposobienia dziecka, o których mowa w art. 164 ustawy.

W art. 161 ust. 2 ustawy, dodano ministra właściwego do spraw rodziny jako upoważnionego do przetwarzania danych kandydatów do przysposobienia dziecka, wskazując iż wraz z ośrodkiem adopcyjnym przetwarzają wskazane w tym przepisie

dane, realizując tym samym wynikające z ustawy zadania związane z prowadzeniem procedur przysposobienia. Jednocześnie należy wskazać iż, upoważnienie ministra właściwego do spraw rodziny do przetwarzania danych dotyczących kandydatów do przysposobienia dziecka jest konieczne z punktu widzenia funkcjonowania systemu teleinformatycznego do obsługi procedur adopcyjnych.

W ustępie tym dodano także do pkt 3 miejsce pobytu kandydatów do przysposobienia dziecka. Takie rozwiązanie ma na celu nadanie uprawnienia do przetwarzania tej informacji, która ma za zadanie umożliwienie właściwym podmiotom zastosowanie odpowiednio procedury przysposobienia krajowego lub przysposobienia międzynarodowego. W przepisie tym, w ust. 2, dodano także uprawnienie do przetwarzania informacji o dacie urodzenia kandydatów do przysposobienia dziecka, stanie cywilnym kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym informacji o wcześniejszych związkach małżeńskich, pozbawieniu, zawieszeniu lub ograniczeniu władzy rodzicielskiej.

W przepisie tym ponadto wprowadzono uprawnienie do przetwarzania informacji o figurowaniu lub niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz informacji o dzieciach pozostających na utrzymaniu kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym pod władzą rodzicielską, oraz informacje o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym kandydatów oraz ich wizerunku. Dodano także możliwość przetwarzania informacji wynikających z dobrowolnie przedłożonych przez kandydatów do przysposobienia dziecka referencji.

Rozszerzenie katalogu przetwarzanych informacji ma za zadanie umożliwienie podmiotom uczestniczącym w procedurach adopcyjnych działanie w oparciu o jak najszersze informacje na temat kandydatów do przysposobienia dziecka. Informacje te są szczególnie istotne przy dobieraniu przez ośrodki adopcyjne kandydatów już jako kandydatów do poszczególnych dzieci.

W art. 161 ust. 3 ustawy, rozszerzono katalog przetwarzanych informacji dotyczących dzieci zgłoszonych do przysposobienia o rozwój dziecka, co jest pojęciem szerszym niż dotychczasowe pojęcie rozwoju psychofizycznego dziecka, a także wprowadzono możliwość przetwarzania zdjęć dzieci. Przetwarzanie wizerunku dziecka jest istotne z punktu widzenia oceny chociażby jego stanu zdrowia (określenie np. cech dysmorficznych twarzy, rozszczepu podniebienia itp.), a także umożliwienia kandydatom

do przysposobienia bliższego zapoznania się z propozycją już konkretnego małoletniego. Tego typu informacje mogą dostarczyć kandydatom oraz lekarzom, z których usług w ocenie ryzyka adopcji kandydaci korzystają, wielu informacji o zdrowiu dziecka.

Przepis ten wzmocnił także uprawnienie podmiotów do przetwarzania danych dotyczących sytuacji prawnej dziecka, wprowadzając wprost uprawnienie do przetwarzania danych wynikających z orzeczenia o ustanowieniu opiekuna prawnego oraz danych wynikających z postanowienia potwierdzającego uregulowanie sytuacji prawnej dziecka. Wprowadzono także podstawę do przetwarzania informacji o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym małoletniego (analogicznie do przypadku kandydatów do przysposobienia). Informacje te są konieczne z punktu widzenia konieczności zapewnienia małoletniemu możliwości zachowania w wyniku przysposobienia tożsamości etnicznej i religijnej, o których mowa w art. 20 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 526, z późn. zm.).

Katalog ten rozszerzono także o dane dotyczące rodzeństwa dziecka w zakresie imienia, nazwiska, daty i miejsca urodzenia, sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu. Zabieg ten ma na celu umożliwienie ośrodkowi adopcyjnemu zapoznanie się z sytuacją rodzeństwa dziecka, tak aby decyzje przez niego podejmowane mogły w pełni uwzględniać dobro dziecko, którego sytuacja jest analizowana.

W art. 163 ustawy przyznano ministrowi właściwemu do spraw rodziny uprawnienie do prowadzenia centralnego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie. Jak to wynika z proponowanego brzmienia art. 163a ustawy, w takim przypadku odpowiednie zastosowanie znajdzie przepis art. 161 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy, dotyczący uprawnienia tego organu do prowadzenia dokumentacji dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie. W ślad za tą zmianą rozszerzeniu uległ katalog zadań ministra właściwego do spraw rodziny określony w art. 187 ust. 1. Minister właściwy do spraw rodziny będzie miał możliwość wyznaczenia ośrodka adopcyjnego do prowadzenia tego banku. Zmiana ta koreluje ze zmianą proponowaną do art. 154 ust. 1a ustawy.

Przekazanie zadania prowadzenia centralnego banku danych ministrowi właściwemu do spraw rodziny w praktyce daje szansę na centralne, szczelne monitorowanie przebiegu

procesu adopcyjnego w zakresie adopcji krajowej i zagranicznej. Wdrożenie tych propozycji będzie wiązało się z potrzebą zwiększenia nakładów finansowych przekazywanych w ramach dotacji ministrowi właściwemu do spraw rodziny. Zadania te wiążą się bowiem z koniecznością zatrudnienia dodatkowych specjalistów w resorcie. Zadaniem tych osób będzie analizowanie sytuacji dzieci zgłoszonych do centralnego banku danych w celu oceny zasadności kwalifikacji ich do przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, na miejsce zamieszkania w innym państwie. Wykonanie tych zadań wiązać się będzie z potrzebą oceny sytuacji dziecka w miejscu jego pobytu. Pozwoli to na sporządzenie przez pracowników organu centralnego dodatkowej informacji o aktualnej sytuacji dziecka. W obecnym stanie prawnym proces kwalifikacji dziecka do adopcji zagranicznej odbywa się w głównej mierze na podstawie oceny zgromadzonej w sprawie dokumentacji. Zdaniem projektodawcy prawidłowe przeprowadzenie tej oceny ma strategiczne znaczenie z punktu widzenia realizacji polityki Rządu w zakresie ograniczenia liczby adopcji zagranicznych, przy jednoczesnej konieczności zapewnienia przez państwo realizacji nadrzędnej zasady „dobra dziecka”. Propozycja ta ponadto przyczyni się do oceny sytuacji dziecka przez organ centralny na etapie wcześniejszym niż to jest czynione obecnie, zatem prowadzić będzie, w znacznym stopniu, do wyeliminowania sytuacji, w których dzieciom czynione były przedwczesne nadzieje na adopcję zagraniczną.

W wyniku nowelizacji nowe brzmienie otrzymuje art. 164 ustawy. Przepis ten wprowadza, w sytuacji niezakwalifikowania dziecka do przysposobienia krajowego, obowiązek poinformowania o tym fakcie odpowiedniego podmiotu, aby ten miał jasność, co do sytuacji małoletniego. Przepis ten wprowadza także obowiązek dokonania ponownej kwalifikacji dziecka w sytuacji, gdy nastąpiła zmiana jego sytuacji życiowej. Zmiany te mają na celu uporządkowanie działań podejmowanych wobec osoby dziecka przez różne podmioty, a także umożliwienie ośrodkowi adopcyjnemu odpowiednio szybkie reagowanie na sytuacje, kiedy w życiu dziecka następuje znacząca zmiana.

Nowością jest przepis art. 164 ust. 10a ustawy nakładający na ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego obowiązek aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka. Terminy dokonywania tych aktualizacji są zbieżne z terminami obowiązującymi przy ocenie sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, tj. nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dzieci w wieku poniżej 3. roku życia, a w przypadku dzieci w wieku powyżej 3. roku życia –

nie rzadziej, niż co 6 miesięcy. Przedmiotowa zmiana ma na celu umożliwienie ośrodkom adopcyjnym pracę w oparciu o pełne i aktualne informacje o dziecku, którego sytuacja zdrowotna, czy też osobista bywa bardzo dynamiczna, co dotychczas rzadko znajdowało odzwierciedlenie w jego dokumentacji kwalifikacyjnej.

W przypadku zmian wynikających z aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej, ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego będzie przysyłał zaktualizowaną dokumentację kwalifikacyjną do właściwego dla siebie miejscowo ośrodka adopcyjnego prowadzącego wojewódzki bank danych oraz do centralnego banku danych, następnie wojewódzki bank danych będzie przysyłał tę dokumentację do pozostałych wojewódzkich banków danych oraz ośrodków adopcyjnych działających na terenie jego województwa, tak aby w rezultacie poszukiwania kandydatów do przysposobienia danego dziecka na terenie całego kraju odbywały się w oparciu o dokumentację, odzwierciedlającą jego bieżącą sytuację.

Zmiana została wprowadzona także w sposobie wykonywania zadań organu centralnego, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy. Zgodnie z nowym brzmieniem ust. 18 i następujących w art. 164 postępowanie ww. organu centralnego będzie dwuetapowe. W pierwszym etapie organ centralny będzie rozstrzygał w przedmiocie potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków, o których mowa w art. 4 i 5 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, a dopiero w dalszej kolejności, po uzyskaniu sprawozdania z okresu osobistej styczności, będzie rozstrzygał w przedmiocie zgody, o której mowa w art. 17 lit. c konwencji haskiej, która jest niezbędna dla wydania przez sąd orzeczenia o przysposobieniu.

Dodatkowo, art. 164 ust. 20 ustawy rozszerza katalog sytuacji, w których organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy, nie wydaje zgody, o której mowa w art. 17 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego.

Do dotychczasowych przesłanek mówiących o braku wydania zgody, w przypadku gdy przysposobienie międzynarodowe nie leży w nadrzędnym interesie dziecka lub gdy postępowanie w sprawie przysposobienia dziecka zostało przeprowadzone z naruszeniem przepisów dotyczących przysposobienia dziecka, a naruszenie to ma istotny wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiocie zgody, został dodany przypadek, gdy organ centralny

może nie wydać zgody w sytuacji, gdy po dokonaniu analizy sprawozdania z przebiegu osobistej styczności kandydata do przysposobienia dziecka z dzieckiem, uzna, że kandydat do przysposobienia dziecka nie zapewni dziecku odpowiedniej opieki i wychowania. Zmiana ta jest skorelowana ze zmianą wprowadzoną do przepisu art. 156a ustawy oraz art. 120¹ ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Należy zaznaczyć, iż okres osobistej styczności jest czasem, w którym można zaobserwować, czy między danym dzieckiem a kandydatami możliwe jest prawidłowe nawiązanie więzi, a także czy kandydaci do przysposobienia dziecka rzeczywiście mają szansę poradzenia sobie z dzieckiem, dla którego zostali dobrani.

Możliwość niewydania przez organ centralny zgody jest narzędziem, które ma na celu przerwanie procedury, nawet na tak już zawansowanym etapie, jeżeli byłyby jakiegokolwiek wątpliwości, co do tego, czy przysposobienie międzynarodowe, w tym konkretnym przypadku, leży w najlepszym interesie danego dziecka.

W ślad za zmianą pojęcia rozwoju psychofizycznego dziecka, na pojęcie rozwoju dziecka w katalogu przetwarzanych informacji, dotyczących dzieci zgłoszonych do przysposobienia w art. 161 ust. 3 ustawy, analogicznej zmiany dokonano w art. 164a w ust. 1 pkt 6 ustawy.

Dodano także przepis art. 164b ustawy, dający ośrodkowi adopcyjnemu odpowiedzialnemu za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego prawo do żądania uzupełnienia lub aktualizacji opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1–5 ustawy. Opinie te powinny spełniać kluczową rolę przy kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia. Są one bowiem przygotowywane przez podmioty, które z reguły mają regularny kontakt z dzieckiem, a co za tym idzie mogą dostarczyć bardzo istotnych informacji ośrodkom adopcyjnym. Dotychczasowa praktyka pokazuje jednak, że opinie te nie zawsze są kompletne lub aktualne, a tylko w takim przypadku mogą one spełniać rolę, do której zostały powołane.

Aktualne brzmienie art. 165 ustawy mówi, o tym, że o możliwości przysposobienia dziecka, którego brat albo siostra zostali wcześniej przysposobieni, należy bezzwłocznie poinformować tę rodzinę, która przysposobiła brata albo siostrę.

Projekt ustawy w ust. 2 wprowadza zasadę, że informację, o której mowa powyżej, przekazuje ośrodek adopcyjny kwalifikujący dziecko do przysposobienia krajowego, za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, który kwalifikował do przysposobienia rodzinę,

która to wcześniej przysposobiła brata albo siostrę tego dziecka. Natomiast w dodanym ust. 3 mowa jest o tym, że w takim przypadku doboru rodziny przysposabiającej, właściwej ze względu na potrzeby dziecka, dokonuje ośrodek adopcyjny, który kwalifikował dziecko do przysposobienia krajowego. Rozwiązanie to ma za zadanie wprowadzenie jasnych zasad w ten szczególny i skomplikowany rodzaj procedury.

Projekt wprowadza obligatoryjny udział przedstawicieli marszałka województwa w kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, w dokonywaniu wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz przy wydawaniu opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka. Dodatkowo w czynnościach tych może brać udział wyznaczony przez wojewodę pracownik urzędu wojewódzkiego. Osoby te są obowiązane spełniać wymagania określone w art. 159 ust. 1.

Intencją wprowadzenia tych rozwiązań jest nadanie marszałkowi i wojewodzie uprawnień nie tylko w zakresie kontroli, czyli czynności podejmowanych *post factum*, które nierzadko nie są skuteczne, bowiem wadliwe działania ośrodka adopcyjnego już nastąpiły i spowodowały nieodwracalne skutki, ale także uprawnień, które pozwolą im brać czynny udział w czynnościach, o których mowa powyżej i na bieżąco, wspólnie z pracownikami ośrodków adopcyjnych je kształtować.

Swoje dotychczasowe brzmienie zmienia art. 167 ustawy odnoszący się do subsydiarności przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na miejsce zamieszkania w innym państwie. Nowe brzmienie tego przepisu zostaje ujednoczone z brzmieniem art. 114² ust. 1 ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy. W nowym brzmieniu przepisu jest mowa o możliwości zakwalifikowania dziecka do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie wówczas, gdy tylko w ten sposób można zapewnić mu odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne. Odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne obejmuje swoim zakresem zarówno przysposobienie krajowe, jak i rodzinne formy pieczy zastępczej. Zasadniczo, oznacza to zatem zawężenie katalogu sytuacji, kiedy to ten rodzaj przysposobienia będzie możliwy. Należy jednak zaznaczyć, iż wszystkie te sprawy podmioty będą rozstrzygały indywidualnie, kierując się każdorazowo najlepszym interesem małoletniego. W indywidualnych sprawach może się bowiem okazać, że ani rodzinne formy pieczy

zastępczej, w której małoletni przebywa, ani nawet przysposobienie krajowe, nie będą dla danego małoletniego odpowiednim zastępczym środowiskiem rodzinnym i wówczas kwalifikacja małoletniego do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na miejsce zamieszkania w innym państwie, będzie możliwa i zasadna.

Ograniczenie, o którym mowa powyżej, tak jak dotychczas, nie będzie jednak dotyczyło sytuacji, kiedy między przysposabiającym, a przysposabianym dzieckiem istnieje stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa albo gdy przysposabiający już przysposobił siostrę lub brata przysposabianego dziecka. Jest to związane z wymogiem zapewnienia dziecku ciągłości węzłów krwi, ciągłości jego tożsamości.

Konsekwencją zmiany wprowadzonej w art. 164 ust. 18 i następne do procedowania spraw przez organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy, jest zmiana brzmienia art. 169 ust. 2 pkt 2, który wprowadza zasadę, że w przypadku gdy kandydat do przysposobienia dziecka zamieszkuje poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, podmioty, o których mowa w art. 168 ust. 2 umożliwiają mu kontakt z dzieckiem, po wydaniu przez organ centralny, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 potwierdzenia spełnienia przez przysposobienie warunków w art. 4 i 5 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, a nie jak to było do tej pory po wydaniu zgody, o której mowa w art. 17 lit. c Konwencji haskiej.

Zmiana wprowadzona do art. 170 ust. 3 ustawy, polegająca na dodaniu do katalogu osób wymienionych w tym ustępie osób, które już przysposobiły brata lub siostrę małoletniego, ma na celu ujednoczenie katalogu osób należących do kategorii uprzywilejowanych, jeżeli chodzi o przysposobienie związane ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na miejsce zamieszkania w innym państwie, wymienionych w tym przepisie, z kategoriami osób wymienionych w art. 167 ustawy.

Projekt ustawy wprowadza w art. 171 ustawy obowiązek informowania przez ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do wojewódzkich banków danych lub do centralnego banku danych, ośrodków adopcyjnych prowadzących te banki danych, o przysposobieniu dziecka, w terminie 7 dni od dnia otrzymania od sądu prawomocnego postanowienia orzekającego przysposobienie

dziecka, a nie jak dotychczas w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu nie zawsze umożliwiało ośrodkom adopcyjnym dopełnienie tego obowiązku, bowiem, podmioty te nie zawsze otrzymywały z sądu informację o zakończeniu postępowania. Uporządkowanie w tej materii jest szczególnie istotne z punktu widzenia konieczności zapewnienia przejrzystości rejestrów dzieci, dla których należy poszukiwać rodziców. Zmiana ta jest skorelowana ze zmianą art. 588 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Istotnym rozwiązaniem mającym na celu skrócenie okresu oczekiwania na szkolenie przez kandydatów do przysposobienia jest nałożenie na ośrodek adopcyjny obowiązku przeprowadzenia wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz umożliwienia mu udziału w szkoleniu w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia zgłoszenia się kandydata do przysposobienia dziecka do ośrodka adopcyjnego.

Nowością wprowadzoną przez projekt jest obowiązek wydawania wstępnej oceny o kandydatach do przysposobienia dziecka oraz opinii kwalifikacyjnej na piśmie w formie papierowej lub elektronicznej. W przypadku gdy są one negatywne muszą zawierać szczegółowe uzasadnienie przyczyn ich negatywnego charakteru, ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Wprowadzony projektem przepis 172a szczegółowo określa, co powinna zawierać opinia kwalifikacyjna wydawana przez ośrodek adopcyjny. Jest to katalog otwarty, co oznacza, że ośrodek adopcyjny może w niej zawrzeć także inne, istotne z jego punktu widzenia informacje. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 175 ustawy wzór opinii kwalifikacyjnej zostanie określony w drodze rozporządzenia.

Art. 182 ust. 3 ustawy uzupełniono o odesłanie do art. 194 ust. 3 ustawy. W ten sposób usunięto pojawiające się wątpliwości dotyczące możliwości udzielenia przez starostę upoważnienia kierownikowi lub innemu pracownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie do wydawania decyzji w przedmiocie umorzenia w całości lub w części, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Ponadto w art. 182 ustawy dodano nowy przepis stanowiący konsekwencję zmian opisanych wcześniej. I tak w sprawach indywidualnych dotyczących wydania zezwolenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy, decyzje wydaje wójt lub starosta.

Nowością jest również rozwiązanie wynikające z dodanego art. 182a. Wprowadzone przepisy przewidują, że starosta oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie w związku z przyznawaniem i udzielaniem świadczeń i pomocy przyznawanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, tj. świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej oraz pomocy na kontynuowanie nauki, będą mogli samodzielnie uzyskiwać drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej oraz z wykazu, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym, odpowiednio:

- 1) dane identyfikacyjne dziecka, w tym imię i nazwisko, numer PESEL oraz numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość w przypadku osób, które nie posiadają numeru PESEL;
- 2) informacje o uczęszczaniu do szkół i placówek oświatowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1900), okresie uczęszczania, typie lub rodzaju instytucji oraz nazwie i adresie siedziby instytucji;
- 3) informacje o dacie rozpoczęcia studiów, w tym studiów doktoranckich, dacie ukończenia studiów, w tym studiów doktoranckich, dacie skreślenia z listy studentów lub doktorantów, nazwy uczelni oraz jednostki organizacyjnej prowadzącej kształcenie.

W związku z wyżej wskazanym rozwiązaniem wprowadzono przepis, który stanowi, że minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do przyznawania i udzielania świadczeń i pomocy udzielanych na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej oraz z wykazu, o którym mowa w przepisach o szkolnictwie wyższym, w celu umożliwienia starostom i kierownikom powiatowych centrów pomocy rodzinie przyznawania i udzielania tych świadczeń i pomocy, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji tych świadczeń i pomocy. Pozyskiwanie danych w sposób

opisany powyżej zastępuje potrzebę zbierania oświadczeń potwierdzających prawo do świadczeń.

W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany informacji, o których mowa wyżej, starosta oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie będą uzyskiwać te informacje pisemnie w postaci elektronicznej lub papierowej. Organy prowadzące rejestry publiczne będą przekazywać te informacje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku starosty lub kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. W przypadku braku możliwości samodzielnego uzyskania przez starostę lub powiatowe centrum pomocy rodzinie wskazanych informacji, z przyczyn nieleżących po stronie starosty lub powiatowego centrum pomocy rodzinie, organ przyznający świadczenie lub pomoc wezwie osobę wnioskującą o świadczenie lub pomoc na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, do dołączenia tych informacji.

Omawiane rozwiązanie niewątpliwie ułatwi i przyspieszy uzyskanie świadczenia, o którym mowa w art. 82 ustawy oraz pomocy na kontynuowanie nauki.

W związku z nowymi zadaniami wynikającymi z nowelizacji ustawy, w szczególności wynikającymi z wprowadzenia rejestru, o którym mowa w dodanym art. 38c, zmieniono przepisy regulujące zadania ministra do spraw rodziny, wojewody, powiatu i samorządu województwa.

Zgodnie z art. 185a zadaniem marszałka województwa jest zapewnienie wszystkim ośrodkom adopcyjnym równego traktowania, w szczególności w zakresie dostępu do informacji o dzieciach, których sytuacja uzasadnia ich zakwalifikowanie do przysposobienia.

Zmiana ta wynika z przeświadczenia o konieczności zagwarantowania niefaworyzowania na terenie danego województwa żadnego z ośrodków adopcyjnych w zakresie dostępu do informacji o dzieciach, których sytuacja uzasadnia ich zakwalifikowanie do przysposobienia. W niektórych województwach aktualnie podejmowane są bowiem działania mające na celu doprowadzenie do tego, by dzieci były zgłaszane przede wszystkim do ośrodków publicznych.

Nowością wprowadzaną przez projekt jest opracowywanie i wydawanie przez ministra właściwego do spraw rodziny standardów dotyczących wspierania rodziny, tworzenia, funkcjonowania i likwidowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz

organizacji i prowadzenia ośrodków adopcyjnych. Standardy wydane przez ministra właściwego do spraw rodziny będą określały ogólne kierunki rozwoju pieczy zastępczej i adopcji. Będą one – oprócz analizy obowiązujących sprawozdań rzeczowo-finansowych – opierać się na pogłębionej analizie statystyczno-jakościowej wynikającej z nowopowstałego narzędzia badawczego do oceny przebiegu procesu przemian jakościowych w pieczy zastępczej. Narzędzie to zostało przygotowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego 2014–2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (PO WER 2014–2020).

Opracowywanie standardów ma także na celu zintensyfikowanie wdrażania kierunkowych założeń polityki państwa przez samorzady w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz adopcji, w szczególności w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, ułatwienia dostępu do usług świadczonych przez ośrodki adopcyjne.

W art. 189 ustawy zmieniono termin i częstotliwość przedkładania Sejmowi i Senatowi informacji Rady Ministrów o realizacji ustawy w roku poprzednim, wraz z wnioskami dotyczącymi sposobu i zakresu finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego wynikających z ustawy. Dotychczasowy termin – do dnia 31. lipca zamieniono na termin – do dnia 30. września. Wydłużenie terminu na przedłożenie informacji Rady Ministrów o realizacji ustawy w roku poprzednim jest podyktowane długim okresem spływania do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej danych ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz koniecznością ich weryfikacji. Ponadto wprowadzono obowiązek przedkładania przedmiotowej informacji co trzy lata. Informacja będzie zawierała analizę realizacji zadań wynikających z ustawy za lata od ostatniej Informacji.

Dotychczas Informacja ta musiała być przedkładana w każdym roku. Obecnie, po upływie sześciu lat od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie ma potrzeby przygotowywania sprawozdania z jej realizacji z taką częstotliwością.

Projekt ustawy wprowadza możliwość częściowego zlecenia organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej oraz osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego

w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej, a także podmiotom dodanym w wyniku nowelizacji w art. 190 ust. 1, realizacji zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 i 3, art. 53a, art. 60 ust. 1, art. 76 ust. 1, art. 93 ust. 2 i 3 i art. 154 ust. 2 ustawy.

Do katalogu podmiotów wymienionych w art. 190 ust. 1, którym organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić realizację zadań dodano nowe podmioty: stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników – jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W ten sposób przy zleceniu realizacji zadań uwzględniono również inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wszystkie wymienione w tym przepisie podmioty mogą bowiem prowadzić na równi z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z art. 4 ww. ustawy, działalność w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponadto powyższe rozwiązanie jest zgodne z działaniami przewidzianymi w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w zakresie włączania podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych użyteczności publicznej, a także wzmacnia oddziaływanie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej – Ekonomia Solidarności Społecznej, będącego jednym z dokumentów rządowych realizujących ww. Strategię.

Ponadto wprowadzono przepis, z którego wynika, że osoby biorące udział w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, o których mowa w art. 130, osoby, z którymi oceniający rodziny zastępcze lub prowadzących rodzinny dom dziecka dokonuje konsultacji, o których mowa w art. 133 i osoby wchodzące w skład zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, o którym mowa w art. 137, mogą przekazywać informacje uzyskane w toku czynności zawodowych jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i systemu

pieczy zastępczej w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z ustawy, związanych z dokonywaniem oceny sytuacji dziecka i oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, o których mowa odpowiednio w art. 128 i art. 135 ustawy.

To rozwiązanie ułatwi wykonywanie zadań jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, związanych z dokonywaniem oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

W art. 191 ust. 1 ustawy doprecyzowano, że powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki za pobyt osoby, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka oraz średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie osoby, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, w dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

Wprowadzono również zasadę, że wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w tej samej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, w których umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka, ponosi powiat właściwy do ponoszenia wydatków odpowiednio na matkę lub ojca tego dziecka. Obecnie brakuje przepisu szczególnego w omawianym zakresie. Utrzymanie w dalszym ciągu obecnego stanu prawnego powoduje w praktyce, że rola powiatu, na terenie którego znajduje się sąd orzekający o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, które jest dzieckiem małoletniej matki przebywającej w pieczy zastępczej na terenie innego powiatu, sprowadzać się będzie jedynie do roli powiatu ponoszącego wydatki na pobyt takiego dziecka w tej placówce tylko dlatego, że na jego terenie ma siedzibę ten sąd. Ponadto należy zauważyć, że powiat ten jako zobowiązany do ponoszenia wydatków na dziecko umieszczone w pieczy zastępczej musiałby w takim przypadku wydać skierowanie dla nowo narodzonego dziecka do placówki, mimo, że placówka nie podlega temu powiatowi.

Ponadto ustawa wskazuje obowiązek zawierania w ciągu 30 dni od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej porozumień między powiatami. Porozumienia określają przede wszystkim sprawy związane z pobytem i wydatkami na utrzymanie dziecka. Przepis ten jest konsekwencją zmian w obszarze umieszczania dziecka w pieczy zastępczej, które mają ograniczyć praktyki blokowania przekształceń w obszarze pieczy zastępczej.

Na wzór przepisu art. 191 ust. 6 ustawy, uregulowano kwestię porozumień w przedmiocie warunków pobytu dziecka i wysokości wydatków, zawieranych między samorządem województwa, na terenie którego funkcjonuje interwencyjny ośrodek preadopcyjny, mogący przyjąć dziecko pozostawione bezpośrednio po urodzeniu lub dziecko, którego tożsamość rodziców jest nieznana, i powiatem właściwym ze względu na miejsce pozostawienia dziecka. Dotychczasowe przepisy nie regulowały tego zagadnienia.

W związku z rozbieżnościami interpretacyjnymi wprowadzono przepis, z którego wynika, że zwrot wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka oraz średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, na podstawie art. 191 ust. 5, 5a, 6 i 6a, nie stanowi dotacji w rozumieniu przepisów o finansach publicznych.

Projekt wprowadza zmiany w zakresie współfinansowania pieczy zastępczej przez gminę. Obecnie gmina współfinansuje pobyt dziecka w pieczy zastępczej na terenie powiatu, co powinno sprzyjać podejmowaniu działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Stąd gradacja wysokości współfinansowania – w pierwszym roku – 10%, w drugim 30%, w trzecim i w pozostałych 50%. Mechanizm ten niestety nie powoduje większej intensywności działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny. Liczba powrotów dzieci z pieczy zastępczej do domu rodzinnego wprawdzie wzrasta z roku na rok, ale nie jest to wzrost, który by zadowalał. W 2016 r. do domu powróciło 4682 osoby do 18. roku życia. W 2015 r. była to liczba 4507 dzieci. Podobną sytuację obserwuje się także w liczbie dzieci, które napłynęły do pieczy z domu rodzinnego. I tak w 2016 r. było to 11 813 dzieci, podczas gdy w 2015 r. było to 12 684 dzieci.²⁾ Zaobserwowany został wprawdzie w tym zakresie pożądany spadek, ale spadek ten nie spełnia oczekiwań w zakresie skuteczności działania narzędzi wsparcia rodziny. Efekty pracy z rodziną na terenie gminy są zatem wciąż niewystarczające.

²⁾ Informacja o realizacji w roku 2016 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, str. 17.

Projekt ustawy wprowadza zasadę, że w przypadku skierowania przez powiat dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej, powiat sam pokrywa koszty umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Gmina nie współfinansuje jego pobytu w placówce. Gmina współfinansuje koszty pobytu dziecka jedynie w rodzinnej pieczy zastępczej (1 rok – 30%), przy czym procent ten zwiększa się wraz z długością przebywania dziecka w pieczy zastępczej (2 rok – 40%, 3 rok i następne – 50%). Jeżeli dziecko powróci do rodziców biologicznych przed upływem roku od umieszczenia go w pieczy zastępczej, powiat zwraca określoną część środków przekazanych przez gminę (jednorazowo 20% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka do dnia jego powrotu do rodziny), w sytuacji gdy dziecko w okresie 3 lat nie zostanie ponownie umieszczone w pieczy zastępczej. Natomiast w sytuacji, gdy dziecko nie wróci do rodziców biologicznych po upływie roku, gmina zobowiązana będzie do współfinansowania kosztów ponoszonych przez powiat w wysokości jak w drugim roku, czyli 40%, a dodatkowo – jednorazowo – wpłaci na rzecz powiatu kwotę stanowiącą 10% kwoty wydatków poniesionych na dziecko w roku poprzednim.

Wyżej wskazanych rozwiązań nie będzie się stosować w przypadku dzieci pozostawionych bezpośrednio po urodzeniu lub dzieci, których tożsamość rodziców jest nieznana oraz w przypadku dzieci, których obydwój rodzice nie żyją, a także w przypadku dzieci umieszczonych w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w których umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka.

Najbardziej efektywna praca z rodziną powinna mieć miejsce na etapie profilaktyki oraz w pierwszym okresie po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Stąd zasadne jest zachęcenie gminy do intensywnych działań i pomocy rodzinie na etapie pojawiających się w niej problemów, ale także w momencie, gdy umieszczenie dziecka w pieczy staje się koniecznością. Wydaje się zatem zasadne zaproponowanie rozwiązania, które nagrodzi gminę zwrotem części poniesionych kosztów za osiągnięte efekty pracy z rodziną, z drugiej zaś strony zostanie nałożony na gminę obowiązek ponoszenia dodatkowych środków finansowych, w sytuacji gdy takich efektów w okresie roku od umieszczenia dziecka nie będzie.

Dodatkowo należy zaznaczyć, iż współfinansowanie przez gminy pobytu dzieci w pieczy zastępczej zostało wprowadzone do systemu dopiero ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przed 2012 r. całość kosztów w przedmiotowym zakresie

leżała po stronie powiatów, a wprowadzenie modelu współfinansowania nie dokonało zmian w zakresie dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W związku z powyższym, proponowana w nowelizacji ustawy zmiana nie powinna stanowić dla powiatów nadmiernej trudności.

W pierwszym roku obowiązywania ustawy saldo dla powiatów wynosi 4,59 mln zł, w drugim roku 10,19 mln zł, co daje przeciętnie na powiat 12 tys. zł rocznie w pierwszym roku i 27 tys. zł rocznie w drugim roku.

Koszty rozwiązania polegającego na zniesieniu współfinansowania przez gminy pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zawarte w OSR, zostały skalkulowane na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych, które zawierają informację o dofinansowaniu gmin w wysokości 10% kosztów w pierwszym roku pobytu, 30% w drugim roku pobytu i 50% w kolejnych latach. Mając na uwadze, że proponowane zmiany dotyczyć będą wyłącznie dzieci umieszczonych w pieczy po wejściu w życie nowelizowanej ustawy, to można przyjąć, że zmniejszenie przychodów powiatów będzie analogiczne do obecnie otrzymywanych kwot. Z uwzględnieniem, że w pierwszym roku obowiązywania ustawy utrata dofinansowania w wysokości 10% kosztów utrzymania, dotyczyć będzie tylko dzieci umieszczonych w ciągu danego roku, zatem ich koszt będzie o ok. 50% mniejszy niż wykazywany w sprawozdaniach obejmujących zwroty także za dzieci umieszczone w roku poprzednim. Dotyczy to także zwrotów za drugi, trzeci i kolejny rok pobytu w pieczy instytucjonalnej.

Szacunek kosztów zakłada utrzymanie obecnej liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jednakże wprowadzenie proponowanych zmian – zgodnie z intencją projektodawców – powinno spowodować znaczny postęp tempa procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, a w konsekwencji znaczne zmniejszenie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej po stronie powiatów i gmin w stosunku do stanu obecnego.

Na przykładzie dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, którego miesięczny koszt utrzymania wynosi 4648 zł, przy założeniu, że dziecko zostanie przeniesione do rodzinnej formy pieczy (przeciętny koszt utrzymania wynosi 2122 zł), miesięczne oszczędności powiatu wyniosą 2526 zł (rocznie 30 312 zł).

W przypadku gminy, której współdział w finansowaniu wynosi 10%, co w stosunku do wyżej wymienionego przykładu wynosi 464,80 zł – przy założeniu, że dziecko zostanie

przeniesione do rodzinnej formy pieczy, w której udział gminy w finansowaniu wynosi 212,20 zł miesięcznie, oszczędności w przypadku jednego dziecko w okresie jednego miesiąca wyniosą 252,60 zł (rocznie 3031,2 zł).

Jeżeli dziecko, o którym mowa powyżej, powróci do rodziny biologicznej w pierwszym roku pobytu w pieczy, to gmina nie poniesie dodatkowych 20% kosztów.

Ostatecznie zatem zarówno gmina, jak i powiat obniżają koszty ponoszone na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej.

Powyższe wyliczenia wskazują, że oprócz oczywistej realizacji dobra dziecka, proponowane rozwiązania przekładają się w pozytywny sposób na wysokość kosztów generowanych przez system pieczy zastępczej. Co więcej powyższe szacunki nie uwzględniają pozytywnych zmian o charakterze długofalowym, dotyczących choćby ich wpływu na przemiany społeczne w środowisku lokalnym i jego strukturę.

W artykule 192 uchylono pkt 6, dotyczący wliczania do wydatków na opiekę i wychowanie dziecka również środków finansowych na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Wydatki te nie są współfinansowane przez gminę. Pokrywane są w całości ze środków powiatu. Są one wymienione w art. 191 ust. 1 pkt 3 – zadanie finansowe powiatu i nie ma potrzeby dodatkowego ich wyliczania w art. 192 pkt 6. Obecne brzmienie budzi problemy realizacyjne.

W art. 193 ust. 1 ustawy doprecyzowano, że rodzice ponoszą miesięczną opłatę również za pobyt osoby, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej. Opłaty tej nie ponosi się za okres, w którym osoba, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, przebywa u rodziców.

Efektom nowelizacji ma być również weryfikacja zasad naliczania odsetek od opłaty z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. 193 ust. 7a ustawy, od opłaty z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja ustalająca opłatę stała się ostateczna. Przepis ten nie uwzględnia sytuacji, gdy opóźnienie z tytułu tej opłaty powstaje w późniejszym okresie, po uprawomocnieniu się decyzji w przedmiocie ustalenia opłaty, np. po 5 latach od jej wydania. Wówczas naliczanie odsetek wg powołanego przepisu nie jest możliwe. Wobec

powyższego dodano przepis, z którego wynika, że w sytuacji, gdy opóźnienie z tytułu opłaty nastąpiło w okresie po uprawomocnieniu się decyzji wówczas naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następującego po dniu upływu terminu płatności.

Ponadto uregulowano kwestię dziedziczenia i przedawnienia roszczeń z tytułu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie regulują tych kwestii. Odwoływanie się do innych aktów prawnych w omawianym zakresie powoduje rozbieżności interpretacyjne, a co się z tym wiąże możliwość nierównego traktowania osób zobowiązanych.

Kwestię dziedziczenia roszczeń w omawianym zakresie proponuje się uregulować na wzór przepisów regulujących fundusz alimentacyjny (art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów) – należności z tytułu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, obciążające rodziców, wygasają w przypadku ich śmierci.

Natomiast w zakresie przedawnienia roszczeń wprowadzono zasadę, że należności z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa wyżej, ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym opłata za dany miesiąc stała się wymagalna. Dodatkowo wprowadzono zasady przerwania biegu przedawnienia.

Zmiana do art. 196 ust. 1 ustawy polega na wprowadzeniu obowiązku uwzględniania przy ustalaniu średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce instytucjonalnej pieczy zastępczej również osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy. Ponadto doprecyzowano, że ustalając średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego nie uwzględnia się dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.

Projekt ustawy wprowadza od 2020 r. nowe zasady finansowania ośrodków adopcyjnych. Wojewoda, przekazując marszałkowi województwa środki na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych, które marszałek województwa zobowiązany jest przekazać ośrodkom adopcyjnym, wskazuje wysokości środków, które mają być przekazane poszczególnym niepublicznym ośrodkom adopcyjnym. Wojewoda wskazując wysokość środków, w stosunku do już istniejących niepublicznych ośrodków adopcyjnych, bierze pod uwagę zadania ośrodka adopcyjnego wynikające z art. 156 i art. 160 ustawy, a w szczególności: liczbę dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz liczbę

przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Jednocześnie wskazano, iż w przypadku zlecenia realizacji zadania, o którym mowa w art. 154 ust. 2, niepublicznemu ośrodkowi adopcyjnemu, który dotychczas nie funkcjonował, wojewoda, wskazując wysokość środków, których mowa w ust. 1, bierze pod uwagę w szczególności wysokość średnich miesięcznych wydatków z poprzedniego roku przeznaczonych na funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych działających na terenie województwa.

Ponadto, kierując się potrzebą rozwoju placówek wspierania rodziny, wprowadzono przepis umożliwiający ministrowi właściwemu do spraw rodziny opracowanie resortowych programów rozwoju tych placówek oraz finansowego wspierania tych programów. Opracowanie i realizacja programów odbywać się będzie we współpracy z wojewodą. Programy, o których mowa, będą kierowane do gmin, podmiotów, którym gmina zleciła realizację prowadzenia placówki wsparcia dziennego, i podmiotów, które uzyskały zezwolenie wójta na prowadzenie placówki.

Projekt ustawy przewiduje również zmiany w następujących aktach prawnych:

- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawie z dnia 24 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy,
- ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
- ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej,
- ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Nowelizacja wprowadza zmiany w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Pierwsza z nich zmierza do wydłużenia do 10 tygodni okresu, w którym rodzice wyrażają zgodę na przysposobienie bez wskazania przysposabiającego (tzw. przysposobienie blankietowe). Obecnie okres ten wynosi 6 tygodni i wydaje się zbyt krótki na podjęcie tak nieodwracalnej w skutkach decyzji.

Należy wziąć pod uwagę, że pierwsze tygodnie po porodzie, szczególnie dla kobiet są bardzo trudnym okresem, w którym mogą u nich występować różnego rodzaju zaburzenia zachowania związane z porodem, w tym depresje poporodowe, baby blues.

Zgodnie z opracowaniem „Rozpoznanie sytuacji matek małych dzieci w temacie depresji poporodowej i zaburzeń nastroju”³⁾ depresja poporodowa jest zaburzeniem, które dotyka 13–30% kobiet. Prawdopodobieństwo jej wystąpienia rośnie, gdy u kobiet w wywiadzie stwierdza się depresję (do 25%), smutek poporodowy lub depresję okołoporodową (do 50%). W opracowaniu tym wskazano, że zarówno według klasyfikacji DSM-IV-TR, jak i ICD-10 pojawia się ona w ciągu pierwszych sześciu tygodni po urodzeniu dziecka. Autorki opracowania wskazują jednocześnie, że wielu klinicystów podkreśla jednak, że epizod PPD może wystąpić nawet w 12 tygodniu po porodzie. U kobiet dotkniętych tym zaburzeniem pojawia się poczucie niemożności sprostania obowiązkom związanym z opieką nad dzieckiem, które może łączyć się z lękiem, a nawet paniką (...). Szczególne znaczenie mają objawy wskazujące na zakłócenie relacji z dzieckiem: osłabienie więzi, przesadne zamartwianie się o jego stan zdrowia, który nie budzi żadnych obaw.

W świetle powyższego, wydaje się, że okres 10 tygodni jest okresem optymalnym na wyrażenie zgody na przysposobienie, jest to bowiem czas, kiedy stan kobiety można uznać za bardziej ustabilizowany.

Dodatkowo należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 71 Konstytucji RP Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych, a matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa. Władze publiczne muszą mieć zatem czas na udzielenie wsparcia,

³⁾ „Rozpoznanie sytuacji matek małych dzieci w temacie depresji poporodowej i zaburzeń nastroju” Joanna Fejfer-Szpytko, Joanna Włodarczyka, Marlena Trąbińska-Haduch („Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka” Vol. 15 Nr 3 z 2016 r.).

które w takich sytuacjach niejednokrotnie wymaga skoordynowania działania wielu służb, tak aby pomoc taka miała charakter całościowy.

Wobec oczywistej konieczności szybkiego regulowania sytuacji prawnej małoletnich, która, co do zasady jest słuszna, nie można pomijać rodziców i ich prawa do uzyskania odpowiedniego wsparcia.

Projekt ustawy wprowadza istotne zmiany w art. 120¹ ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy odnoszące się do przysposobienia powodującego zmianę dotychczasowego miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie. Przepis ten wprowadza okres 14 dni, jako minimalny czas trwania obligatoryjnego, w tym przypadku, okresu osobistej styczności. Wydaje się, że długość tego czasu jest optymalna, bowiem, pozwala ona na dokładną obserwację dziecka znajdującego się pod opieką kandydatów z jednej strony, a z drugiej zaś jest to czas, który z reguły nie powinien stanowić problemu, jeżeli chodzi o długość okresu przebywania w Polsce kandydatów. Oczywiście sąd ma uprawnienie do wyznaczenia dłuższego okresu osobistej styczności.

Dodatkowo przepis ten wprowadza uprawnienie organu centralnego, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy lub upoważnionego przez organ centralny podmiotu, do monitorowania przebiegu osobistej styczności. Jest to bardzo cenne narzędzie, które może dostarczyć organowi centralnemu informacji z bezpośredniego spotkania kandydatów do przysposobienia z dzieckiem i, co dodatkowo cenne, mogą to być informacje z różnych, niezależnych źródeł. W sytuacji, gdyby po dokonaniu analizy z przebiegu osobistej styczności kandydata do przysposobienia dziecka z dzieckiem, wynikło, że kandydat do przysposobienia dziecka nie zapewni dziecku odpowiedniej opieki i wychowania organ centralny może nie wydać zgody, o której mowa w art. 17 Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego.

Dodatkowo, tak jak dotychczas, przy wykonywaniu nadzoru nad przebiegiem styczności przysposabiającego z przysposabianym sąd opiekuńczy będzie mógł korzystać z pomocy ośrodka adopcyjnego oraz, w razie potrzeby, organu pomocniczego w sprawach opiekuńczych, z wyłączeniem jednak ośrodka adopcyjnego, upoważnionego do współpracy z organami centralnymi innych państw lub z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi, o którym mowa w art. 168 ust.

2 ustawy. Wyłączenie to ma na celu zapewnienie bezstronności w sporządzeniu sprawozdania z tego okresu.

Zmiany wprowadzone w ustawie – Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „Kpc”, są konsekwencją wprowadzenia rejestru zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zasady nierozdzielania rodzeństwa na etapie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z dodanym art. 579^{2a} Kpc, przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka sąd bada sytuację rodzeństwa dziecka i w przypadku konieczności umieszczenia rodzeństwa dziecka w pieczy zastępczej albo w przypadku gdy rodzeństwo dziecka jest już umieszczone w pieczy zastępczej – umieszcza je w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, chyba że godzi to w dobro któregoś z dzieci.

Wprowadza się również przepis, z którego wynika, że przed umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, w przypadku gdy w pieczy zastępczej umieszczona jest matka lub ojciec dziecka, sąd bada sytuację matki lub ojca dziecka i umieszcza ich w tej samej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, chyba że godzi to w dobro dziecka.

Projekt wprowadza art. 585³ Kpc, który stanowi, że w przypadku gdy przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, będącym stroną Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, sąd ma obowiązek poinformowania organu centralnego, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 9 ustawy, o sposobie i okresie osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym. Wypełnienie przez sąd tego obowiązku jest niezbędne do osiągnięcia celów przyświecających wprowadzeniu zmian do art. 156a, art. 164 ust. 20 ustawy.

Analogicznie do zmiany w art. 161 ust. 2 ustawy, w art. 586 § 5 pkt 1 Kpc, obok miejsca zamieszkania kandydata, wprowadzono miejsce jego pobytu, co ma za zadanie zwrócić uwagę odpowiednich podmiotów na konieczność dokładnego przeanalizowania sytuacji i zastosowania odpowiednio procedury przysposobienia krajowego lub przysposobienia międzynarodowego.

Wprowadzony do art. 588 § 2 Kpc jest niezbędny do realizacji obowiązku ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do wojewódzkich banków danych lub do centralnego banku danych, na którym ciąży obowiązek poinformowania ośrodków adopcyjnych prowadzących te banki danych o przysposobieniu dziecka. Obowiązek ten wynika z nowego brzmienia art. 171 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Proponowana nowelizacja Kodeksu pracy wprowadza istotne zmiany w zakresie prawa do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługującego rodzicom adopcyjnym. Aktualnie prawo to przysługuje rodzicom adopcyjnym, którzy przysposabiają dziecko w wieku do 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10. roku życia.

W Kodeksie pracy dodano przepis mówiący o tym, że pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:

- 1) 10 tygodni – w przypadku dziecka w wieku powyżej 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku powyżej 10. roku życia, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 12. roku życia;
- 2) 5 tygodni – w przypadku dziecka w wieku powyżej 12. roku życia.

Proponowane rozwiązanie sprzyja budowaniu więzi rodziców adopcyjnych z dzieckiem, które pojawia się w rodzinie. To budowanie więzi jest trudniejsze i wymaga więcej pracy i zaangażowania, a co się z tym wiąże – również czasu w przypadkach dzieci starszych. Wydaje się zatem w pełni uzasadnione przyznanie uprawnienia do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, także rodzicom adopcyjnym decydującym się na adopcję dzieci starszych. Być może takie ułatwienie wpłynie na decyzje o adopcji dzieci starszych.

Konsekwencją wyżej wymienionych zmian w Kodeksie pracy są zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336, z późn. zm.).

Zmiana zaproponowana w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz.

1234, z późn. zm.) jest konsekwencją postulatu wprowadzenia rozwiązań ułatwiających uzyskanie pomocy mieszkaniowej przez osoby usamodzielniane z pieczy zastępczej. Polega ona na dodaniu przepisu, który przewiduje, że pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony i lokalu socjalnego, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, przysługuje osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 140 ustawy, które osiedliły się na terenie tej gminy.

Zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.) (zmiany w: art. 7 – prawo do zasiłku rodzinnego, art. 16a – prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, art. 17 – prawo do świadczenia pielęgnacyjnego) oraz w art. 17 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.) wynikają ze zmian wprowadzanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie art. 37 ust. 2 ustawy. Należy wskazać, że w obecnym kształcie prawnym na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej pomoc państwa w formie finansowanych w całości z budżetu państwa ww. świadczeń rodzinnych co do zasady nie przysługuje na dziecko umieszczone w systemie pieczy zastępczej, ponieważ osoby sprawujące pieczę na podstawie ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, są uprawnione do pomocy pieniężnej ze środków publicznych na zasadach określonych właśnie przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (wyjątek stanowi tu rodzina zastępcza spokrewniona w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia rodzicielskiego). W związku z powyższym, konsekwencją zmiany polegającej na doprecyzowaniu przepisów pozwalających na możliwość przebywania pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej w dotychczasowej rodzinie zastępczej (art. 37 ust. 2), będzie również brak prawa do ww. świadczeń rodzinnych na takie osoby.

Podobny charakter mają zmiany w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o osobach uprawnionych do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554, z późn. zm.) i w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, z późn. zm.).

Ponadto w ustawie o świadczeniach rodzinnych wprowadzono zmianę w art. 23b przez poszerzenie wykazu informacji, które ma obowiązek uzyskiwać lub weryfikować drogą elektroniczną organ właściwy ustalający prawo do świadczeń rodzinnych, o informacji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Odpowiednie zmiany w tym zakresie

wprowadzono również w ustawie o osobach uprawnionych do alimentów oraz w ustawie o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603, z późn. zm.) wprowadza się zmianę w art. 15 ust. 4 – spójnik „lub” znajdujący się obecnie w tym przepisie wprowadza w błąd zarówno urzędników dokonujących czynności nadzorczych w żłobkach i klubach dziecięcych, jak również podmioty prowadzące te instytucje. W przypadku posiadania przez osoby wskazane w tym przepisie zaświadczenia o niekaralności powstaje domniemanie, że nie ma już konieczności weryfikacji ich w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co jest niezgodne z intencją tego przepisu.

Zmiany dotyczące art. 28 ust. 1 polegają na dodaniu danych kontaktowych podmiotu zamierzającego prowadzić żłobek lub klub dziecięcy. Są one danymi istotnymi dla gminy przyjmującej wnioski – pozwalają bowiem na szybki kontakt w przypadku niejasności we wniosku. Taki kontakt pozwala na dużo szybsze wyjaśnienie wątpliwości, a tym samym na znacznie szybsze dokonanie wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Dane te potrzebne są wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, nie będą natomiast publikowane w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych.

Ponadto wprowadza się zmianę umożliwiającą podjęcie pracy w żłobku lub klubie dziecięcym na stanowisku opiekuna przez osobę, która, przez łączny okres co najmniej 3 lat, była zatrudniona na stanowisku wychowawcy lub opiekuna dziecięcego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym i odbyła 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności.

Omawiana zmiana stanowi wyraz realizacji postulatu ujednolicenia wymogu kwalifikacji dla kadry zajmującej się opieką zatrudnionej w żłobkach oraz w placówkach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ujednolicenie wymogów kwalifikacyjnych ułatwi przepływ pracowników zajmujących się opieką w różnych systemach i tym samym ułatwi im znalezienie nowego zatrudnienia.

Jednocześnie wykaz dziennych opiekunów oraz podmiotów ich zatrudniających nie zawiera dokładnego adresu prowadzenia opieki przez dziennego opiekuna – nie zawiera bowiem numeru budynku oraz lokalu. Dane te przekazywane są rodzicom powierzającym dzieci opiece dziennego opiekuna, jednak dla pozostałych osób dokładny adres nie jest

widoczny, z uwagi na okoliczność, że może to być adres zamieszkania dziennego opiekuna.

Dokładne dane adresowe są natomiast niezbędne wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta w celu dokonywania czynności nadzorczych, o których mowa w art. 54–57 ustawy.

Wprowadza się także zmianę brzmienia art. 45 – konieczność dokonania wyboru dziennego opiekuna w drodze konkursu ofert, przeprowadzanego w trybie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie często stanowi przeszkodę dla jednostek samorządu terytorialnego przy tworzeniu tych instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, ponieważ taki tryb wyboru pracownika jest bardziej skomplikowany i czasochłonny niż zwykły nabór na pracownika samorządowego (w szczególności w przypadku stanowisk pomocniczych i obsługi). Utrudnienia związane z realizacją art. 45 w jego obecnym brzmieniu są niewspółmierne dla jego celu, jakim jest zachowanie zasad otwartości i konkurencyjności tego wyboru, w związku z czym proponuje się rezygnację z określenia trybu wyboru dziennego opiekuna przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 oraz wskazanie zasad, jakie muszą być przestrzegane podczas tego wyboru, analogicznych do wyboru pracowników samorządowych na stanowiska urzędnicze.

Proponuje się, aby w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wprowadzić przepis umożliwiający finansowanie ze środków przeznaczonych na resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 kosztów obsługi programu przez wojewodów oraz ministra właściwego ds. rodziny, w wysokości nieprzekraczającej łącznie 0,5 mln zł rocznie. Przy czym warunkiem otrzymania przez wojewodów kosztów obsługi na wydatki osobowe (np. dodatki do wynagrodzenia, nagrody) byłyby osiągnięte efekty realizacji programu przez podmioty uczestniczące w konkursie. Wysokość środków przekazanych wojewodzie na ten cel byłaby przyznawana decyzją ministra właściwego ds. rodziny po dokonaniu analizy w oparciu o określone kryteria, takie jak m.in.: liczba nowo utworzonych miejsc przez jednostki samorządu terytorialnego w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna bądź liczby gmin, biorących udział w konkursie, na terenie których nie było do tej pory instytucji opieki nad najmłodszymi dziećmi.

Obecnie nie są przewidziane żadne środki finansowe na realizację resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Tymczasem realizacja programu powoduje znaczne obciążenie pracowników, którzy obsługują go mimo szeregu innych zadań służbowych. Program „Maluch+” wymaga obsługi nie tylko w trakcie weryfikacji ofert i ogłaszania wyników, gdyż w przypadku pracowników z urzędów wojewódzkich podpisywanie umów, kontrola ich wykonania oraz inne zadania wymagają zaangażowania przez niemal cały rok. Podobnie pracownicy Ministerstwa wykonują szereg zadań związanych z opracowywaniem programu, udzielaniem wyjaśnień, podziałem środków, opracowaniem wniosków finansowych oraz sprawozdawczością.

Tymczasem, co roku pojawiają się zwroty przyznanych środków do budżetu państwa w związku z rezygnacją części podmiotów wyłonionych w drodze konkursu z udziału w Programie albo z realizacji przez nich części zadania (powstaje mniej miejsc dla najmłodszych dzieci niż była zadeklarowane w dokumentacji konkursowej albo miejsca oddawane są w późniejszych terminach).

Proponuje się zatem wprowadzenie przepisu umożliwiającego sfinansowanie kosztów obsługi programu przez wojewodę i ministra właściwego ds. rodziny. Koszty obsługi były finansowane ze środków przeznaczonych na Program „Maluch+”, a ta część, która miałaby działanie motywacyjne dla pracowników urzędów wojewódzkich była przyznawana przez ministra właściwego ds. rodziny po dokonaniu analizy wyników realizacji Programu w oparciu o określone kryteria, takie jak m.in.: liczba nowo utworzonych miejsc przez jednostki samorządu terytorialnego w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna bądź udział gmin, na terenie których nie było do tej pory instytucji opieki nad najmłodszymi dziećmi. Wydaje się bowiem, że zwiększenie efektywności Programu jest możliwe dzięki wprowadzeniu zachęt dla pracowników urzędów wojewódzkich w postaci możliwości uzyskania dodatkowych środków finansowych, jeżeli podejmą działania promujące Program, będą współpracować z beneficjentami Programu „Maluch+”, zwłaszcza jednostkami samorządu terytorialnego, w zakresie pomocy w realizacji Programu przy opracowywaniu dokumentacji konkursowej, a następnie podpisywaniu umowy i realizacji zawartej umowy zgodnie z pierwotnymi założeniami.

Ponadto w art. 64 ust. 4 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, dotyczącym danych zbieranych w ramach sprawozdania, dodaje się pkt 7–11, tj. liczbę dzieci,

z uwzględnieniem informacji o ich wieku, liczbę dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki, czas otwarcia instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, łączną liczbą dni pobytu wszystkich dzieci przebywających w placówce w roku sprawozdawczym oraz czy żłobek, klub dziecięcy lub dzienny opiekun funkcjonuje jako instytucja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dla pracowników zatrudnionych przez jednostki prowadzące ten żłobek, klub dziecięcy lub zatrudniające dziennego opiekuna.

Projektowane rozszerzenie danych pobieranych w ramach sprawozdania, o którym mowa w art. 64 ust. 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wynika z okoliczności, że informacje o liczbie dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki oraz o wieku dzieci objętych opieką żłobków, klubów dziecięcych oraz dziennych opiekunów mają istotne znaczenie dla opracowywania resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+”, w szczególności wysokości kierowanego wsparcia ze względu na cechy instytucji i sytuacje gmin w zakresie realizacji zadania własnego gminy jakim jest zapewnienie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Dane te pełnią również istotną funkcję informacyjną podczas opracowywania projektów zmian prawnych obejmujących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Zmiana danych w zakresie wysokości otrzymanych dotacji ze środków publicznych wynika z faktu, że z jednej strony część gmin decyduje się objąć dofinansowaniem dzieci z wybranej kategorii, np. dzieci z rodzin wielodzietnych, natomiast z drugiej strony w przypadku otrzymania dofinansowania do funkcjonowania żłobków, klubów dziecięcych albo dziennych opiekunów w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, z jednego miejsca w ciągu roku może korzystać więcej dzieci, np. dwoje dzieci – jedno dziecko we wrześniu idzie do przedszkola a na to miejsce przychodzi następne dziecko i rodzice tego dziecka też mają przez kilka miesięcy obniżaną opłatę.

W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2159, z późn. zm.) wprowadzono zmiany w zakresie art. 66a. Zmiany te są konsekwencją dodania art. 182a w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) wprowadza się zmiany zapewniające dostęp do danych zawartych w wykazie

studentów oraz wykazie osób ubiegających się o stopień doktora starostom i powiatowym centrom pomocy rodzinie, w celu weryfikacji prawa do świadczeń i pomocy otrzymywanych odpowiednio na podstawie art. 82 lub art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w zakresie wskazanych danych. Zmiany te są konsekwencją dodania art. 182a w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kolejne przepisy projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw to przepisy przejściowe.

Wprowadza się zasadę, że do funkcjonujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rodzin wspierających, rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz do osób, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydatami do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka, kandydatami do przysposobienia dziecka, kierownikiem, dyrektorem, osobą zatrudnioną, osobą świadczącą usługi, osobą podejmującą się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96 ustawy, lub wolontariuszem w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka będzie stosowany dodany art. 7a, przewidujący warunek nieumieszczenia w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Podmioty, organy i osoby, o których mowa w art. 7a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, obowiązane do sprawdzenia i potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdzają i potwierdzają te informacje w stosunku do osób, o których mowa w ust. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Zważywszy, że wszystkie osoby podlegające procedurze sprawdzenia są już aktualnie zweryfikowane w zakresie niekaralności, okres 3 miesięcy jest okresem wystarczającym do sprawdzenia i potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Figurowanie w tym rejestrze jest możliwe tylko w przypadku tych osób, które – w okresie przed ubieganiem się o zatrudnienie lub pełnienie funkcji związanej ze sprawowaniem opieki i wychowaniem – skorzystały z instytucji zatarcia skazania.

W przypadku gdy osoby, o których mowa w ust. 1, figurują w Rejestrze Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, osoby te, z dniem powzięcia informacji przez podmioty, organy i osoby, o których mowa w art. 7a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, obowiązane do sprawdzenia i potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, tracą wynikające z ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uprawnienia do wykonywania zadań związanych ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem lub kontaktem z dzieckiem, a w przypadku gdy wykonywanie tych zadań powierzone było umową – ulega ona rozwiązaniu bez zachowania okresu wypowiedzenia.

W przypadku gdy osoby podlegające sprawdzeniu pełnią funkcję rodziny zastępczej, prowadzą rodzinny dom dziecka lub pełnią funkcję rodziny pomocowej, starosta jest obowiązany do zapewnienia dzieciom umieszczonym w tych rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub rodzinach pomocowych miejsca w innych rodzinach zastępczych, rodzinach pomocowych lub rodzinnych domach dziecka i jednocześnie zawiadomienia właściwego sądu o konieczności wydania odpowiednich postanowień. Umieszczenie dzieci w innych rodzinach następuje niezwłocznie po uzyskaniu informacji przez starostę. Zważywszy, że większość podmiotów zobowiązanych do zweryfikowania osób podlegających obowiązkowi sprawdzenia współpracuje ze starostą, a jednocześnie jest on podmiotem zobowiązanym zgodnie z ustawą do prowadzenia rejestru dzieci umieszczanych w pieczy i osób oraz placówek pieczy zastępczej, jest on podmiotem, który będzie mógł najszybciej wskazać nowe miejsce dla dziecka.

W sytuacji, gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej przed dniem wejścia w życie nowelizacji, nie stosuje się art. 11 ust. 1b nakładającego obowiązek przydzielenia asystenta rodziny w przypadku rodziny, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej.

W sprawach z wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego, odmowa wydania zezwolenia oraz cofnięcie zezwolenia będzie miało formę decyzji administracyjnej.

W przypadku gdy wójt, zarząd powiatu, zarząd województwa lub wojewoda wszczęli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy kontrolę w zakresie swojej właściwości

i postępowanie kontrolne nie zakończyło się, zastosowanie znajdzie przepis nakazujący przeprowadzenie indywidualnych rozmów z dziećmi, w tym zasięgnięcia opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej, o ile jest to uzasadnione przedmiotem i tematyką kontroli.

Przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą będą stosowane również do rodzin wspierających ustanowionych przed dniem wejścia w życie tej ustawy. Konsekwencją tego jest wymóg zawarcia z rodziną wspierającą ustanowioną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, umowy według nowych przepisów, która zastąpi umowę dotychczasową. Jednocześnie umowa ta nie będzie mogła zawierać postanowień mniej korzystnych dla rodziny wspierającej niż dotychczasowa umowa zawarta z tą rodziną.

Dodatkowo wprowadzono przepis, że do wyłaniania rodzin wspierających rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym. Do wyłaniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Dodatkowo przewiduje się, że w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy asystent rodziny lub odpowiednio pracownik socjalny są obowiązani opracować i wdrożyć plan pracy z rodziną i dzieckiem oraz, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, wójt porozumiewa się odpowiednio ze starostą lub marszałkiem województwa w celu zainicjowania współpracy w zakresie opracowania, realizacji i modyfikacji planów pracy z rodziną i dzieckiem. Ponadto plany pracy z rodziną oraz plany pomocy dziecku realizowane na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym zastępuje się, w odniesieniu do danego dziecka, planem pracy z rodziną i dzieckiem, o którym mowa w ust. 1.

Zgodnie z projektem ustawy, umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka zawarte na czas określony stają się umowami zawartymi na czas nieokreślony.

Na strony umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz strony umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka nałożono obowiązek, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, dostosować zapisy tych umów do przepisów odpowiednio art. 54 ust. 3 pkt 12a i 14 i art. 62 ust. 2 pkt 11, 14 i 15 ustawy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

W związku z wprowadzeniem zasady, że informacje o realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Rada Ministrów przedkłada Sejmowi i Senatowi RP co 3 lata, projekt ustawy przewiduje, że kolejna informacja o realizacji ustawy zostanie przedłożona do dnia 30 września 2021 r.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka posiadającego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wstępną akceptację, kieruje go na szkolenie. Szkolenia mogą być przeprowadzane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsca zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W sprawach z wniosków o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy nowe.

Do ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym oraz do ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zastosowanie będą miały przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Jednakże rodzice, którzy wyrazili zgodę, o której mowa w art. 119² ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, nie biorą udziału w ocenie sytuacji dziecka wszczętej i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Osoby usamodzielniane, którym odmówiono prawa do pomocy na usamodzielnienie lub pomocy na zagospodarowanie z powodu niespełniania wymogu przebywania w pieczy zastępczej przez okres określony w art. 141 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, nabywają prawo do pomocy na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie, jeżeli:

- 1) w stosunku do tych osób nie została dokonana ocena końcowa procesu usamodzielnienia, o której mowa w art. 145 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, oraz
- 2) spełniają warunki uprawniające do nabycia prawa do pomocy na usamodzielnienie lub pomocy na zagospodarowanie określone w ustawie zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

W sprawach z wniosku o przyznanie pomocy dla osób usamodzielnianych, złożonych i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się nowe przepisy (wymóg przebywania w pieczy przez okres co najmniej jednego roku). Pomoc na kontynuowanie nauki otrzymują osoby usamodzielniane, które kontynuują naukę po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, w sytuacji gdy nie spełniały wymogu przebywania w pieczy zastępczej przez okres 3 lat.

Do indywidualnych programów usamodzielniania opracowanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Projekt wprowadza także przepisy przejściowe w zakresie adopcji.

Pierwszy z nich stanowi, że zawarte na czas określony umowy, na podstawie, których zlecono prowadzenie ośrodka adopcyjnego, w tym umowy zawarte na podstawie art. 245 ustawy zmienianej w art. 1, stają się umowami w formie powierzenia zadania publicznego zawartymi na czas nieokreślony.

Kolejne przepisy odnoszą się do zmiany w zakresie prowadzenia centralnego banku danych.

W przypadku spraw procedowanych przez aktualny podmiot prowadzący centralny bank danych ma on za zadanie:

- przekazać przed dniem wejścia w życie dokumentację dotyczącą tych spraw podmiotowi, który od 1 stycznia 2020 r. będzie prowadził centralny bank danych (minister właściwy do spraw rodziny lub wyznaczony przez niego podmiot) na podstawie znowelizowanych przepisów, wraz z opisem sprawy i podjętych działań,
- przekazać przed dniem wejścia w życie dokumentację dotyczącą zakończonych spraw dzieci zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie,
- poinformować podmioty zaangażowane w te sprawy o zmianie podmiotu prowadzącego dalej sprawę w zakresie zadań centralnego banku danych tak, aby mogły one np. w dalszym ciągu w skuteczny sposób dokonywać aktualizacji informacji o dzieciach.

Kolejny przepis przejściowy w zakresie adopcji wprowadza zasadę, że do spraw w przedmiocie określenia okresu osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym, w których wniosek o przysposobienie został zgłoszony do sądu przed dniem 1 stycznia 2019 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Natomiast w przedmiocie monitorowania i nadzoru nad przebiegiem osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym, przepisy dotychczasowe będą miały zastosowanie do tych spraw, w których wniosek o przysposobienie został zgłoszony do sądu przed dniem 1 stycznia 2020 r.

Przepis przejściowy dotyczy także zmian związanych z wydawaniem przez ośrodki adopcyjne wstępnych ocen kandydatów i opinii kwalifikacyjnych. Znowelizowane przepisy znajdą zastosowanie w stosunku do tych dokumentów, które będą wydawane po wejściu w życie znowelizowanej ustawy.

Przepisy art. 191 ust. 5 ustawy zmienianej w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się przy zawieraniu porozumień w sprawie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Do porozumień w sprawie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, do czasu opuszczenia przez to dziecko odpowiednio rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka stosuje się przepisy dotychczasowe.

Do finansowania przez powiat i gminę pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do dnia 31 grudnia 2019 r. stosuje się przepisy dotychczasowe.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi w tym okresie odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, w wysokości 20% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. Przepisy art. 191 ust. 1–4 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się odpowiednio.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi w tym okresie odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, w wysokości 5% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. Przepisy art. 191 ust. 1–4 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się odpowiednio.

Przepisy art. 191 ust. 9a i 9b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się po raz pierwszy w odniesieniu do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej od dnia 1 stycznia 2021 r.

Opłatę za pobyt osoby, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej ustala się za okres pobytu tej osoby po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

Należności z tytułu opłaty za okres, w którym dziecko umieszczone w pieczy zastępczej lub osoba, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przebywało u rodziców przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nie dochodzi się.

Decyzje ustalające opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ulegają zmianie w zakresie ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres, w którym dziecko umieszczone w pieczy zastępczej lub osoba, o której mowa w art. 37 ust. 2, przebywa u rodziców.

Przepisy art. 193 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą w zakresie przedawnienia roszczeń z tytułu opłaty, o której mowa w tym przepisie, stosuje się do roszczeń wymagalnych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przepisy art. 193 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się także do opłat ustalonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Ustawa nakłada na ministra właściwego do spraw rodziny obowiązek zapewnienia, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, systemu teleinformatycznego oraz zapewnienia starostom dostępu, o którym mowa w art. 38d ust. 3 znowelizowanej ustawy. Starosta z kolei w terminie 7 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy ma umożliwić dostęp do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d znowelizowanej ustawy, organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, marszałkowi województwa, wojewodzie i sądowi oraz podmiotom, o którym mowa w art. 38c ust. 11 znowelizowanej ustawy.

Organy zobowiązane zostały z kolei do wprowadzania danych do rejestru, o którym mowa w art. 38c znowelizowanej ustawy, i ich uzupełnienia w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizowanej ustawy.

Osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu dotychczasowym, zachowują prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego do końca okresu, na który zostało im ono przyznane.

Ustawa wprowadza zasadę polegającą na tym, że nowe przepisy dotyczące urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego stosuje się również do pracowników, o których mowa w art. 183 § 3¹ tej ustawy, jeżeli przyjęli dziecko na wychowanie i wystąpili do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

W przypadku, o którym mowa powyżej, prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługuje przez okres od dnia wejścia w życie ustawy do dnia upływu:

- 1) 10 tygodni od dnia przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku powyżej 10. roku życia, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 12. roku życia;
- 2) 5 tygodni od dnia przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 12. roku życia.

Otwarte konkursy ofert na pełnienie funkcji dziennego opiekuna ogłoszone na podstawie art. 45 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w brzmieniu dotychczasowym i nie rozstrzygnięte przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, ulegają unieważnieniu z dniem jej wejścia w życie. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, do wyboru dziennych opiekunów zgłoszonych na podstawie otwartych konkursów ofert będą zobowiązane stosować nowe przepisy.

Przepisy dotyczące sprawozdań, o których mowa w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, zawierających informacje, o których mowa w art. 64 ust. 4 pkt 5, 7–11 tej ustawy w jej nowym brzmieniu, stosuje się po raz pierwszy do sprawozdań za 2019 r.

W projekcie wprowadzono przepisy określające limity wydatków w latach 2019–2028 z budżetu państwa wynikających z projektowanych zmian ustawy związanych z finansowaniem pobytu w pieczy zastępczej, pobytu w dotychczasowej pieczy zastępczej oraz usamodzielniania osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 w kwocie 30 000 tys. zł.

W przypadku osiągnięcia limitu wydatków w wysokości przyjętej na dany rok budżetowy następuje ograniczenie procedury przyjmowania do pieczy zastępczej kolejnych dzieci, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Ponadto wskazano limity wydatków z budżetu państwa w latach 2019–2028 na:

- prowadzenie centralnego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, o którym mowa w ustawie zmienianej w art. 1,
- utworzenie i utrzymanie systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d ustawy zmienianej w art. 1

w kwocie 10 100 tys. zł.

W przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, minister właściwy do spraw rodziny zastosuje, w celu dofinansowania wymienionego wyżej zadania, mechanizm korygujący polegający na podjęciu działań zapobiegających przekroczeniu limitu wydatków dotyczących finansowania lub dofinansowania zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej zmienianej w art. 1.

Nowelizowana ustawa wprowadza także limity wydatków z budżetu państwa w latach 2019–2028 będących skutkiem finansowym ustawy związanych z dotacją do funduszu emerytalno-rentowego w kwocie 1500 tys. zł. Mechanizm korygujący w tym przypadku polega na finansowaniu zadania ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 13, 49 i pkt 119 lit. b, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 2) art. 1 pkt 29, pkt 34, pkt 62 lit. e, pkt 65 w zakresie dodawanego art. 107b, pkt 88 lit. a i b, pkt 91, pkt 97, pkt 98 lit. c–g, pkt 99, pkt 105, pkt 112 lit. a i b, pkt 115, pkt 118 lit. a, pkt 119 w zakresie dodawanego w art. 187 w ust. 1 pkt 12, pkt 128 w zakresie dodawanego art. 196b, art. 2 pkt 2 lit. b i c oraz art. 3 pkt 1 i 3, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Późniejszy termin wejścia w życie ustawodawca przewidział m.in. w przypadku przepisów dotyczących legitymacji służbowej dla asystenta rodziny, legitymacji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i przepisów związanych z rejestrem centralnym prowadzonym przez ministra właściwego do spraw rodziny, co jest uzasadnione koniecznością podjęcia określonych czynności w celu wdrożenia wskazanych rozwiązań. Późniejsze wejście w życie zaplanowane jest również w odniesieniu do sposobu alokacji środków na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych (projektowany art. 196b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Problematyka regulowana w projekcie ustawy jest zgodna z przepisami prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Podsekretarz Stanu Bartosz Marczuk</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Katarzyna Napiórkowska – DSR, tel. 22 529-06-78 (meryt.) Aleksandra Brodzka-Jędrzejczak – DSR, tel. 22 529-06-69 (legislacja) Leszek Sarnowski – DSR, tel. 22-529-06-77 (analizy)</p>	<p>Data sporządzenia 2 listopada 2018 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac UD376</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czyli od dnia 1 stycznia 2012 r., etapowo wdrażany jest w Polsce proces przekształceń w obszarze pieczy zastępczej zmierzający do oparcia systemu przede wszystkim na rodzinnych formach pieczy zastępczej i ograniczeniu roli placówek opiekuńczo-wychowawczych. Prymat ten jest zgodny z kierunkiem wyznaczonym przez Konwencję o Prawach Dziecka, jak i przez inne europejskie akty prawne, zalecenia i rekomendacje. W Polsce system przekształceń w obszarze pieczy zastępczej, mimo zadowalającego kierunku i tendencji, nie przebiega wystarczająco dynamicznie i tym samym nie zapewnia spełnienia wskazanych w wymienionej na wstępie ustawie terminów wejścia w życie wyraźnie określonych standardów. Odnosi się to przede wszystkim do poziomu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, co oznacza ciągle niewystarczającą liczbę podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej i występowanie przypadków umieszczania w pieczy zastępczej o charakterze instytucjonalnym wciąż jeszcze dzieci w wieku poniżej 7 roku życia. Rozwiązywaniem problemem jest ponadto zagadnienie efektywnego wsparcia rodziny, tak aby do pieczy zastępczej trafiało dużo mniej dzieci niż to jest obecnie, a te, które musiały – z uwagi na problemy opiekuńczo-wychowawcze – zostać oddzielone od rodziny, aby mogły jak najszybciej do niej powrócić. Zmiany w obszarze pieczy to również kwestie jakości usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, których proces usamodzielnienia winien przebiegać w sposób zapewniający samodzielny start w dorosłość. I wreszcie ostatnim rozwiązywaniem problemem jest poprawa organizacji procedur adopcyjnych, w tym adopcji zagranicznej, tak aby zapewnić dzieciom, których sytuacja prawna umożliwia adopcję, jak najwięcej dobrze przygotowanych rodzin adopcyjnych na terenie kraju. Zmiany te mają przyczynić się do wdrożenia przyjętej przez Rząd w 2017 r. zmiany w obszarze adopcji, która ogranicza do minimum tzw. adopcję zagraniczną.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Obszary proponowanych zmian:

1. Zwiększenie podaży usług na rzecz rodziny i dziecka, tak aby do pieczy zastępczej trafiało dużo mniej dzieci niż to jest obecnie, a te które musiały zostać – z uwagi na problemy opiekuńczo-wychowawcze – oddzielone od rodziny mogły jak najszybciej do niej powrócić;
2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom pozbawionym opieki rodziców stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego;
3. Przekształcenia w obszarze instytucjonalnej pieczy zastępczej, zmierzające do zmniejszenia liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych i większej ich integracji ze środowiskiem lokalnym;
4. Wzmocnienie zakazu umieszczania w pieczy instytucjonalnej dzieci młodszych;
5. Poprawa zasad usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, tak aby ich proces usamodzielniania zapewniał bezpieczny start w dorosłość;
6. Wprowadzenie systemu teleinformatycznego służącego do prowadzenia rejestru wolnych miejsc w pieczy zastępczej i osób usamodzielnianych oraz udostępniania z niego danych;
7. Zmiany w zakresie kwalifikacji pracowników placówek wsparcia dziennego i placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i członka zespołu inspektorów upoważnionego do prowadzenia czynności kontrolnych w jednostkach kontrolowanych przez wojewodę;
8. Zmiany w zakresie współfinansowania pieczy zastępczej przez gminę;
9. Działania na rzecz poprawy procedur adopcyjnych i pozyskiwania większej liczby kandydatów do adopcji na terenie kraju jako realizacja zalecenia dotyczącego ograniczania adopcji międzynarodowych.

Rodzina potrzebuje wsparcia i bardzo wielu usług w środowisku lokalnym, dzięki temu proces opiekuńczo-wychowawczy będzie wzmocniany przez grono specjalistów. Ma to zapobiegać oddzielaniu dziecka od rodziny i sprzyjać powrotom dzieci z pieczy zastępczej do domu. Stąd też otwarcie dla każdej rodziny placówek wsparcia dziennego, zwłaszcza dla dzieci w wieku szkolnym, a także zmiany w obszarze organizacji rodzin wspierających.

Co więcej, tempo zmian deinstytucjonalizacyjnych nie jest zadowalające. Ustawa wprowadziła wprawdzie okres przejściowy dochodzenia do standardu liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, funkcjonujących przed dniem 1 stycznia 2012 r. tak, aby zmiany te miały charakter ewolucyjny. Jednak należy zauważyć, że na dzień 31 grudnia 2017 r. działało na terenie Polski ogółem 1 106 placówek opiekuńczo-wychowawczych, co oznacza kolejne zwiększenie liczby placówek w stosunku do 2016 roku. Jest to w większości wynik dostosowywania placówek do standardów określonych ustawą. Duże placówki zostały podzielone na mniejsze, a także powstało wiele nowych placówek, w których liczba miejsc nie przekracza 14. Efekt taki był wprawdzie przewidywany już na etapie tworzenia założeń do ustawy, ale wydaje się niestety, że proces ten w chwili obecnej w wielu powiatach związany jest z powstawaniem placówek nowych dla dzieci wpływających do systemu, podczas gdy przewidywany wzrost placówek z uwagi na dochodzenie do standardów miał być w zamyśle ustawodawcy zdecydowanie stanem przejściowym i dotyczyć miał przekształceń już istniejących placówek. W chwili obecnej jest to wzrost, który niewątpliwie należy zdecydowanie zatrzymać.

Począwszy od stycznia 2016 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mogą być umieszczane jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych do dnia 31 grudnia 2019 r. mogą jeszcze przebywać dzieci powyżej 7. roku życia. Niestety, przepisy dotyczące wieku dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie są przestrzegane.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało nadal 1 384 dzieci poniżej 7 roku życia. Pamiętać jednak należy, że stosownie do prowadzonego przez resort monitoringu realizacji ustawy na koniec roku było wolnych 1 350 miejsc w pieczy o charakterze rodzinnym. Miejsca te w wielu sytuacjach były blokowane przez samorząd powiatu na przyjęcie dzieci z własnego powiatu. Zakaz umieszczania dzieci młodszych niż 10-letnie w placówkach został zaostrzony, a ponadto wprowadzony brak współfinansowania przez gminę pobytu dzieci w pieczy instytucjonalnej podkreśla w sposób jeszcze bardziej zdecydowany kurs na rozwój rodzicielstwa zastępczego.

Kolejnym rozwiązywanym problemem jest kwestia zwiększenia liczby rodzin zastępczych. Proponowane uwolnienie rodzicielstwa zastępczego spod władztwa jedynie powiatu ich miejsca zamieszkania ma spowodować tworzenie większej liczby miejsc w pieczy rodzinnej. Projekt jednoznacznie przesądza o możliwości wstępnej kwalifikacji pod kątem spełniania warunków i odbycia szkolenia u dowolnego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w dowolnym czasie i miejscu. Sprzyjać temu ma także większa niż obecnie liczba podmiotów, które mogą organizować rodzinne formy pieczy zastępczej (podmioty niepubliczne na zlecenie). Ważne jest także w tym kontekście poczucie stabilizacji i wsparcie udzielane podmiotom rodzinnej pieczy zastępczej.

Bardzo ważną kwestią są procesy usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Wzmocnienia wymaga skuteczność procesu usamodzielnienia mierzona zdolnością do zakładania samodzielnych gospodarstw domowych, kontynuowaniem nauki czy wreszcie podejmowaniem pracy. Służą temu między innymi rezygnacja z kryterium dochodowego w odniesieniu do środków przekazywanych z tytułu usamodzielnienia oraz propozycje włączenia w procesy usamodzielnienia oferty Ochotniczych Hufców Pracy.

Bardzo istotnym efektem, który planuje się uzyskać dzięki proponowanym zmianom, jest informatyzacja przebiegu czynności przede wszystkim w obszarze pieczy zastępczej i usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Piecza zastępcza stanowi obszar, w którym dotychczas nie był wykorzystywany system teleinformatyczny. Istnieje potrzeba stworzenia rejestru miejsc w pieczy zastępczej oraz rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Dane zawarte w rejestrze mają służyć jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i pieczy zastępczej, wskazanym w projekcie, do lepszej organizacji pieczy zastępczej i zgodnego z dobrem dziecka poszukiwania wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski przez sąd rodzinny.

Zmiany w zakresie kwalifikacji pracowników polegają przede wszystkim na ujednoczeniu wymogów kwalifikacyjnych pracowników zatrudnionych w szerokim obszarze usług społecznych. Brak możliwości elastycznego wykorzystania potencjału kadrowego pracującego z dziećmi i rodziną z uwagi na różnice w wymogach kwalifikacyjnych stawianych przez różne ustawy powoduje niemożność swobodnego przepływu kadr.

Projekt ustawy wprowadza także zasadę, że w przypadku skierowania przez powiat dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej powiat sam pokrywa koszty umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Gmina nie współfinansuje jego pobytu w placówce. Takie rozwiązanie ma przyspieszyć proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Gmina współfinansuje koszty pobytu dziecka jedynie w rodzinnej pieczy zastępczej (1 rok – 30%), przy czym procent ten zwiększa się wraz z długością przebywania dziecka w pieczy zastępczej (2 rok- 40%, 3 rok i następne- 50%). Jeżeli dziecko powróci do rodziców biologicznych przed upływem roku od umieszczenia go w pieczy zastępczej, powiat zwraca określoną część środków przekazanych przez gminę (jednorazowo 20% wydatków poniesionych na opiekę i wychowanie dziecka do dnia jego powrotu do rodziny), w sytuacji gdy dziecko w okresie 3 lat nie zostanie ponownie umieszczone w pieczy zastępczej. Natomiast w sytuacji, gdy dziecko nie wróci do rodziców biologicznych po upływie roku gmina zobowiązana będzie do współfinansowania kosztów ponoszonych przez powiat w wysokości jak w drugim roku, czyli 40%, a dodatkowo – jednorazowo – wpłaci na rzecz powiatu kwotę stanowiącą 10% kwoty wydatków poniesionych na dziecko w roku poprzednim. Najbardziej efektywna praca z rodziną powinna mieć miejsce na etapie profilaktyki oraz w pierwszym okresie po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Stąd zasadne jest zachęcenie gminy do intensywnych działań i pomocy rodzinie na etapie pojawiających się w niej problemów, ale także w momencie, gdy umieszczenie dziecka w pieczy staje się koniecznością. Wydaje się zatem zasadne zaproponowanie rozwiązania, które

nagrodzi gminę zwrotem części poniesionych kosztów za osiągnięte efekty pracy z rodziną, z drugiej zaś strony zostanie nałożony na gminę obowiązek ponoszenia dodatkowych środków finansowych, w sytuacji, gdy takich efektów w okresie roku od umieszczenia dziecka nie będzie.

Osobnym obszarem regulowanym w nowelizacji jest adopcja i tu projekt ustawy stawia sobie za cel poprawę procedur adopcji zagranicznych poprzez wzmocnienie roli organu centralnego, jako realizację decyzji Rządu Premier Beaty Szydło o ograniczeniu adopcji z przemieszczeniem dzieci poza obszar Rzeczypospolitej Polskiej, a z drugiej strony poprawę dostępności i jakości adopcyjnych procedur krajowych.

Projekt nadaje m.in. ministrowi właściwemu do spraw rodziny kompetencje do prowadzenia procedur związanych z kwalifikacją dziecka do przysposobienia międzynarodowego. Aktualnie jest to zadanie ośrodka adopcyjnego prowadzącego centralny bank danych, który dokonując kwalifikacji dziecka do przysposobienia międzynarodowego może zasięgać opinii ministra właściwego do spraw rodziny. Dodatkowo wprowadzono pewne elementy standaryzacji prowadzenia procedur przysposobienia przez ośrodki adopcyjne poprzez wskazanie wzoru opinii kwalifikacyjnej, czy też zakresu gromadzonych danych osobowych. Ponadto projekt nadaje ministrowi właściwemu do spraw rodziny uprawnienie do opracowania i wydania standardów dotyczących organizacji i prowadzenia ośrodków adopcyjnych.

W zakresie pracy ośrodków adopcyjnych wprowadzono obligatoryjny udział przedstawiciela marszałka województwa w kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, w dokonywaniu wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz przy wydawaniu opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka. Projekt wprowadza konieczność dostosowania godzin pracy ośrodka adopcyjnego do realnych potrzeb osób korzystających z jego usług. Dodatkowo nałożono na ośrodek adopcyjny konieczność przeprowadzenia wstępnej oceny kandydata do przysposobienia oraz umożliwienia mu udziału w szkoleniu w terminie nie dłuższym niż 3 m-ce od momentu zgłoszenia się przez niego do ośrodka adopcyjnego.

Kolejną istotną zmianą jest wprowadzenie obowiązku wydawania wstępnej oceny o kandydatach do przysposobienia dziecka oraz opinii kwalifikacyjnej pisemnie w formie papierowej lub elektronicznej. W sytuacji gdy są one negatywne powinny dodatkowo zawierać szczegółowe uzasadnienie przyczyn wydania takiej opinii czy oceny, ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, z późn. zm.).

Projekt wprowadza także zmiany w zakresie okresu, nadzoru i monitorowania okresu osobistej styczności.

Ponadto proponowana nowelizacja wprowadza istotne zmiany w zakresie prawa do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługującego rodzicom adopcyjnym. Aktualnie prawo to przysługuje rodzicom adopcyjnym, którzy przysposabiają dziecko w wieku do 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10. roku życia. W Kodeksie pracy dodano przepis mówiący o tym, że pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:

- 1) 10 tygodni w przypadku dziecka w wieku powyżej 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego w wieku powyżej 10. roku życia, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 12. roku życia;
- 2) 5 tygodni – w przypadku dziecka w wieku powyżej 12. roku życia.

Powyższe rozwiązanie sprzyja budowaniu więzi rodziców adopcyjnych z dzieckiem, które pojawia się w rodzinie. Okres adaptacyjny w przypadku adopcji dziecka starszego pozwoli na szybsze nawiązanie relacji rodzinnych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Wiele krajów europejskich boryka się z podobnymi problemami i wciąż niezadowalającym tempem przebiegu procesu deinstytucjonalizacji. Niektóre z nich przyjęły krajowe strategie deinstytucjonalizacji, co pozwoliło im na wyraźną poprawę wskaźników w obszarze pieczy zastępczej (np. Słowacja, Rumunia, Litwa). Niektóre z nich, np. Rumunia, zakończyły ten proces spektakularnym sukcesem. Taki właśnie kierunek zmian w strukturze pieczy zastępczej podkreślony został między innymi w Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności – *Wytyczne w zakresie wdrażania i wspierania trwałego przejścia od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań rodzinnych i opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności w przypadku dzieci, osób niepełnosprawnych, osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym oraz osób starszych w Europie* oraz w dokumencie *Wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej w celu przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności – zestaw narzędzi*. Oba dokumenty przygotowane zostały przez Europejską Grupę Ekspertów ds. Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności (www.deinstitutionalisationguide.eu).

Ponadto w 2015 r. – podczas prezydencji estońskiej w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, której Polska jest aktywnym członkiem – zostały przyjęte „*Rekomendacje dotyczące wsparcia rodziny i rozwoju alternatywnych form opieki zastępczej*”, które stanowią swoisty scenariusz działań w obszarze wsparcia rodziny i pieczy zastępczej mających zapewnić wdrożenie procesu deinstytucjonalizacji. Grupa Children at Risk, działająca przy RPMB w obszarze problematyki dzieci zagrożonych, przygotowała w 2015 r. Raport odnoszący się do przebiegu procesu deinstytucjonalizacji w krajach Morza Bałtyckiego

(www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/opieka-zastepcza-nad-dzieckiem/wsparcie-dla-rodzin-i-opieka-zastepcza--sprawozdanie-rady-panstw-morza-baltyckiego-2015/). Raport ten został także opublikowany w języku polskim i rozesłany do podmiotów realizujących zadania z obszaru pieczy zastępczej.

W 2015 r. odbyła się w Genewie obrona sprawozdania Polski z realizacji Konwencji o Prawach Dziecka. Polska delegacja zaprezentowała sprawozdanie z realizacji w ustawodawstwie i praktyce zobowiązań wynikających z postanowień Konwencji o prawach dziecka w latach 1999–2010. Rządowe sprawozdanie złożone w 2012 r. było odpowiedzią na zalecenia Komitetu Praw Dziecka ONZ z 2002 r. W zaleceniach po obronie sprawozdania w 2015 r. Komitet Praw Dziecka ONZ zauważył pozytywne zmiany w pieczy zastępczej po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednocześnie zwrócił między innymi uwagę na obowiązek stosowania przez samorządy zakazu umieszczania dzieci młodszych w pieczy instytucjonalnej, a także zaapelował o zmiany prawne w odniesieniu do regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. W polu szczególnej troski Komitetu znalazła się sytuacja dzieci niepełnosprawnych.

Należy zauważyć, że problem deinstytucjonalizacji w obszarze usług społecznych stał się jednym z priorytetów przyjętych przez UE w ramach funduszy europejskich. I tak w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (PO WER 2014–2020) z poziomu krajowego wprowadzane są działania wspierające proces deinstytucjonalizacji pieczy w powiatach. Podobne działania są prowadzone w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014–2020.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
MRPiPS	1	Dane administracyjne	Przejęcia działań w zakresie Centralnego Banku Danych i prowadzenie rejestru centralnego
Powiaty	380	Dane administracyjne	Zmiany w zakresie współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej, wzrost kwot świadczeń na usamodzielnienie
Gmina	2478	Dane administracyjne	Zwiększenie udziału we współfinansowaniu pobytu dzieci w pieczy zastępczej, likwidacja współfinansowania pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
Marszałek Województwa	16	Dane administracyjne	Przeniesienia zadań związanych z prowadzeniem CBD do MRPiPS
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Ok. 1100	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej
Rodzinne formy pieczy zastępczej	Ok. 37 900, w tym 2 654 rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Zwiększenie liczby dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej, zmiana sposobu waloryzacji wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych
Asystenci rodziny	3,9 tys.	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Otrzymają legitymacje służbowe – polepszenie warunków pracy w terenie i bezpieczeństwa
Wychowankowie usamodzielniający się z rodzin zastępczych spokrewnionych	Ok. 2500 osób rocznie	Szacunek na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Wzrost kwot świadczeń z tytułu usamodzielnienia dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze spokrewnione.

Osoby przysposabiające dzieci w wieku pow. 7 roku życia	950 osób	Szacunek na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Sprawiedliwości	Możliwość skorzystania z urlopu macierzyńskiego w przypadku adopcji dziecka w wieku pow. 7 roku życia
Prezes GUS	1	Dane administracyjne	Możliwość korzystania z danych zawartych w rejestrach

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projektowana ustawa w dniu 25 kwietnia 2018 r. została przedstawiona do opiniowania i konsultacji publicznych przez reprezentatywne związki zawodowe i przez reprezentatywne organizacje pracodawców oraz do opinii strony pracowników i strony pracodawców Rady Dialogu Społecznego – zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240, z późn. zm.), art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881, z późn. zm.) oraz art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029, z późn. zm.). Ponadto projekt był przedmiotem konsultacji publicznych.

Projekt ustawy został przekazany także w dniu 25 kwietnia 2018 r. do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. KWRiST wydała opinię negatywną do projektu, wskazując, że negatywnie ocenia zniesienie obowiązku współfinansowania przez gminy dzieci i młodzieży umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej i zbyt krótką vacatio legis, brak informacji o sposobie rozpatrzenia niektórych uwag i nieprzekazanie wypracowanej wersji ostatecznej projektu.

W ramach konsultacji publicznych uwagi zgłosiły organizacje działające na rzecz dziecka i rodziny. Opinię przedstawił również Rzecznik Praw Dziecka. Uwagi zostały poddane szczegółowej analizie i uwzględniono te, które były zgodne z kierunkami wprowadzanych zmian, w szczególności w zakresie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	1,51	0,96	-7,86	-32,76	-53,76	-70,46	-91,46	-112,46	-133,46	-154,46	-175,46	-829,67
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST, z tego:	2,75	3,85	-3,15	-28,05	-49,05	-65,75	-86,75	-107,75	-128,75	-149,75	-170,75	-783,15
JST (gmina) zwroty powiatu dla gminy z tytułu powrotu dziecka do rodziny naturalnej w 1. roku pobytu w pieczy	0	0	0	0	0	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	25,8
JST (powiat), z tego:	3	4,1	-2,9	-27,8	-48,8	-69,8	-90,8	-111,8	-132,8	-153,8	-174,8	-806,2
zwiększenie współfinansowania pobytu dzieci przez gminy w rodzinnej pieczy zastępczej	0	4,3	20	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	206,7
dopłata gminy 10% wydatków poniesionych na dziecko w roku poprzednim w przypadku gdy upłynie rok od umieszczenia dziecka w pieczy	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	52
zmniejszenie dochodów powiatu w związku ze zniesieniem współfinansowania instytucjonalnej pieczy zastępczej przez gminy	0	-3,20	-25,9	-60,1	-81,1	-102,1	-123,1	-144,1	-165,1	-186,1	-207,1	-1097,9
poszerzenie zakresu podmiotowego art. 5 ust 1.	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	33,0
JST (marszałek) zmniejszenie dochodów w związku z oddaniem CBD	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-2,75
FUS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FER	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	2,75
FS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżety służb mundurowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FP	-1,49	-3,14	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-49,27

Wydatki ogółem	18,02	20,13	16,43	-5,07	-22,57	-35,67	-52,97	-70,07	-86,87	-103,57	-120,07	-442,28
Budżet państwa, z tego:	5,60	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	45,60
dotacja do FER	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	1,65
budżet państwa (Przeniesienie obsługi CBD do MRPiPS)	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	4,95
budżet państwa (utworzenie i utrzymanie systemu teleinformatycznego)	2,00	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	6,00
poszerzenie zakresu podmiotowego art. 5 ust 1.	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	33,00
JST, z tego:	9,88	13,59	9,89	-11,61	-29,11	-42,21	-59,51	-76,61	-93,41	-110,11	-126,61	-515,82
JST (gmina), z tego:	0,60	1,11	-5,89	-30,79	-51,79	-72,79	-93,79	-114,79	-135,79	-156,79	-177,79	-838,50
zwiększenie współfinansowania rodzinnej pieczy zastępczej	0	4,3	20	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	206,7
dopłata gminy 10% wydatków powiatu poniesionych na dziecko w roku poprzednim w przypadku gdy upłynie rok od umieszczenia dziecka w pieczy	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	52
zmniejszenie wydatków gminy w związku ze zniesieniem współfinansowania instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	-3,2	-25,9	-60,1	-81,1	-102,1	-123,1	-144,1	-165,1	-186,1	-207,1	-1097,9
legitymacje dla asystentów rodziny	0,6	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,70
JST (powiat), z tego:	9,53	12,73	16,03	19,43	22,93	30,83	34,53	38,43	42,63	46,93	51,43	325,43
zwroty powiatu z tytułu powrotu dziecka do rodziny naturalnej w 1. roku pobytu w pieczy	0	0	0	0	0	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	25,8
ujednoczenie świadczeń z tytułu usamodzielnienia dla wychowanków rodzin zastępczych spokrewnionych	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	84,70
zmiana sposobu waloryzacji wynagrodzeń rodzin zastępczych	3,5	6,7	10	13,4	16,9	20,5	24,2	28,1	32,3	36,6	41,1	233,3
poszerzenie zakresu podmiotowego art. 5 ust 1	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-1,67	-18,37
JST (marszałek) zmniejszenie wydatków w związku z oddaniem CBD	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-2,75
FUS	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	20,90
FER	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	2,75
FS	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	1,10
budżety służb mundurowych	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	3,19
FP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	-16,51	-19,17	-24,29	-27,69	-31,19	-34,79	-38,49	-42,39	-46,59	-50,89	-55,39	-387,39
budżet państwa	-5,60	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-45,60
JST, z tego:	-7,13	-9,74	-13,04	-16,44	-19,94	-23,54	-27,24	-31,14	-35,34	-39,64	-44,14	-267,33
JST (gmina)	-0,60	-1,11	5,89	30,79	51,79	77,09	98,09	119,09	140,09	161,09	182,09	864,30
JST (powiat)	-6,53	-8,63	-18,93	-47,23	-71,73	-100,63	-125,33	-150,23	-175,43	-200,73	-226,23	-1131,63
JST (marszałek)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FUS	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-20,9
FER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FS	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-1,1
budżety służb mundurowych	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	-3,19
FP	-1,49	-3,14	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-4,96	-49,27
Źródła finansowania	Utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej stanowi zadanie własne samorządu powiatowego i jest współfinansowane przez samorząd gminny, wydatki z tego tytułu powinny być sfinansowane											

	<p>z dochodów JST. Dzieci cudzoziemskie w związku z poszerzeniem art. 5 ust 1 finansowane będą w ramach działu 855 Rodzina i z rezerwy celowej 53 w ramach zaplanowanych wydatków bez konieczności ich zwiększania.</p> <p>Wydatki na obsługę Centralnego Banku Danych i stworzenie oraz utrzymanie Rejestru Centralnego – budżet państwa, środki zostaną zabezpieczone w cz. 63 – Rodzina, poprzez zwiększenie limitu wydatków na dany rok budżetowy, zasiłki macierzyńskie – FUS i budżety służb mundurowych bez konieczności zwiększania limitów, Fundusz Emerytalno-Rentowy (rolników) zostanie zwiększony dotacją budżetu państwa kwotą 0,15 mln zł rocznie od 2019 r.</p>
<p>Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń</p>	<p>Przedstawione w tabeli skutki finansowe dotyczą pełnego roku obowiązywania ustawy, w przypadku wejścia w życie w trakcie roku kalendarzowego skutki finansowe (dotyczące współfinansowania pobytu dzieci w pieczy, ujednoczenia kwot świadczeń z tytułu usamodzielnienia, poszerzenia zakresu podmiotowego art. 5 ust 1 i zasiłków macierzyńskich) będą proporcjonalnie mniejsze w pierwszym roku obowiązywania ustawy.</p> <p>Zwiększenie współfinansowania gmin pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej</p> <p>Obliczenie oparto o wydatki na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z 2017 r. w zakresie otrzymywanych z gmin kwot stanowiących współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków.</p> <p>Do obliczeń założono stałe wydatki w wariancie bez zmian i ich proporcjonalne zwiększenie zgodnie z wprowadzonymi zapisami o współfinansowaniu w wysokości 20% w pierwszym roku pobytu w pieczy w stosunku do dzieci umieszczonych w 2020 r. oraz 30%, 40% i 50% od 2021 r.</p> <p>Przyjęto, że nowe rozwiązanie dotyczyć będzie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po wejściu w życie ustawy.</p> <p>Z tytułu zwiększenia współfinansowania pobytu dzieci w pieczy rodzinnej powiaty odnotują wzrost dochodów w kwocie od 4,3 mln zł w 2020 r. do 22,8 mln zł w 2029 r.</p> <p>Dopłata gminy 10% wydatków poniesionych na dziecko w roku poprzednim, w przypadku gdy upłynie rok od umieszczenia dziecka w pieczy</p> <p>Przyjęto, że w 11% przypadków powrót dziecka do rodziny naturalnej nastąpi po pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej. Proporcjonalnie do tego ukształtują się dopłaty gmin do kosztów utrzymania (10% kosztów) w przypadku dzieci pozostających w pieczy ponad rok.</p> <p>Szacuje się, że roczne wydatki z tytułu dopłaty gmin wyniosą 6,5 mln zł. Rozwiązanie powyższe dotyczyć będzie dzieci umieszczonych w pieczy po 2020 r.</p> <p>Zwroty powiatów na rzecz gminy w przypadku powrotu dziecka do rodziny naturalnej w pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej w wysokości 20% kosztów.</p> <p>Przyjęto, że w 25% przypadków nastąpi powrót dziecka do rodziny naturalnej w ciągu pierwszego roku pobytu w pieczy zastępczej. Proporcjonalnie do tego ukształtują się zwroty powiatów do gmin (20% kosztów) w przypadku powrotu dziecka w pierwszym roku pobytu. Mając na uwadze, że zwroty nastąpią pod warunkiem, że dziecko w ciągu 3 lat nie powróci do pieczy zastępczej, szacuje się, że wydatki powiatów z tego tytułu wyniosą 4,3 mln zł, przy czym rozwiązanie to dotyczyć będzie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 2021 r., czyli wydatki z tego tytułu pojawią się najwcześniej w 2024 r.</p> <p>Zniesienie współfinansowania przez gminy pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p> <p>Założono, że nowe rozwiązanie dotyczyć będzie dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej po wejściu w życie ustawy. Zatem mając za podstawę dane o zwrotach gmin z tytułu współfinansowania pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2017 r. oszacowano, że wpływy powiatów z tego tytułu zmniejszać się będą stopniowo od 3,2 mln w 2020 r. do 207 mln zł w 2029 r., i o te same kwoty zmniejszą się wydatki gmin.</p> <p>Kwoty zostały skalkulowane na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych, które zawierają informację o dofinansowaniu gmin w wysokości 10% kosztów w pierwszym roku pobytu, 30% w drugim roku pobytu i 50% w kolejnych latach. Mając na uwadze, że proponowane zmiany dotyczyć będą dzieci umieszczonych po wejściu w życie ustawy to można przyjąć że skutek będzie analogiczny do wskazanych w sprawozdaniach kwot przekazywanych przez gminy. Uwzględniono, że w pierwszym roku obowiązywania ustawy utrata dofinansowania w wysokości 5% dotyczyć będzie tylko dzieci umieszczonych w ciągu danego roku, zatem utracone dochody powiatu będą mniejsze o ok. 25% niż wykazywane w sprawozdaniach obejmujących zwroty także za dzieci umieszczone w roku poprzednim.</p> <p><i>Dla przykładu w 2017 r. powiaty wykazały 12,7 mln zł zwrotów z gmin z tytułu utrzymania dziecka w pierwszym roku pobytu w instytucjonalnej pieczy zastępczej (10% kosztów utrzymania) przy czym koszty te obejmują zarówno część dzieci umieszczonych w 2016 r. jaki</i></p>

umieszczone w 2017 r. W pierwszym roku obowiązywania rozwiązania zasadą tą objęte będą tylko dzieci umieszczone w danym roku co oznacza że dotyczyć to będzie w przybliżeniu połowy liczebności. Jednocześnie w pierwszym roku (2020 r.) gminy nadal będą współfinansować dzieci po raz pierwszy umieszczone w pieczy instytucjonalnej w wysokości 5% kosztów utrzymania. (12,7 mln zł – 50% liczebności – 50% współfinansowania = 3,2 mln zł).

W drugim roku funkcjonowania proponowanego rozwiązania następuje całkowite zniesienie współfinansowania zatem utrata współfinansowania jest analogiczna do wykazywanych w sprawozdaniach zwrotów z tego tytułu. Kwoty w latach kolejnych rosną wraz z zakładanym wzrostem liczby dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie nowych przepisów.

Szacunek kosztów zakłada utrzymanie obecnej liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jednakże wprowadzenie proponowanych zmian spowoduje znaczny postęp procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, co oznacza znaczne zmniejszenie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej po stronie powiatów i gmin w stosunku do stanu obecnego.

Zmiana sposobu waloryzacji wynagrodzeń rodzin zastępczych

Na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oszacowano wzrost wydatków na wynagrodzenia rodzin zastępczych przy założeniu, że 75% (1 990 rodziny zastępcze zawodowe i RDD) z nich może dotyczyć wzrost wynagrodzenia w związku z podwyższeniem minimalnego wynagrodzenia (wzrost minimalnego wynagrodzenia obliczono z uwzględnieniem wytycznych makroekonomicznych MF)

Szacuje się, że wzrost wydatków z tego tytułu wyniesie od 3,5 mln zł w 2019 r. do 41,1 mln zł w 2029 r.

Ujednoczenie kwot świadczeń z tytułu usamodzielnienia dla wychowanków rodzin zastępczych spokrewnionych

Ze wstępnych danych ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2017 r. wynika, że wypłacono 1589 świadczeń z tytułu usamodzielnienia wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze spokrewnione, przy jednoczesnym odpływie dzieci powyżej 18 roku życia z tych rodzin w liczbie 2 428 osób.

Do obliczeń założono podwyższenie wysokości świadczenia 3300 zł dla przebywających co najmniej trzy lata w pieczy zastępczej o 3470 zł (1589 świadczeń) oraz założono, że pozostałe osoby w liczbie wynikającej z różnicy pomiędzy liczbą świadczeń a liczbą osób opuszczających te rodziny (839 osób), połowa z nich pobierze świadczenia w kwocie 3470 zł, a druga połowa w wysokości 1735 zł.

Poszerzenie zakresu podmiotowego art. 5. ust 1.

Zmiana spowoduje zwiększenie liczby dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej finansowanych przez budżet państwa, przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążeń powiatu z tego tytułu.

Zmiana zakłada poszerzenie zakresu liczby dzieci cudzoziemskich objętych finansowaniem budżetu państwa poprzez nadanie uprawnień do świadczeń należnych dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej po ukończeniu 18 roku życia, w tym świadczeń z tytułu usamodzielnienia (ok. 10 dzieci – m.in. dzieci przebywające na zasadzie pobytu tolerowanego i z powodów humanitarnych) oraz przejęcie finansowania pobytu i usamodzielniania dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej, których pobyt określony jest jako pobyt czasowy (40 dzieci). Przyjęto, że połowa dzieci znajduje się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a połowa w rodzinnej pieczy zastępczej. Do obliczeń przyjęto średnie koszty utrzymania dzieci w pieczy zastępczej w 2017 r., odpowiednio 2122 zł w rodzinnej pieczy zawodowej i 4648 zł w pieczy instytucjonalnej.

Przeniesienie zadań dotyczących prowadzenia Centralnego Banku Danych o dzieciach do MRPiPS

Oszacowano że przeniesienie zadań dotyczących prowadzenia CBD oznaczać będzie koszty ok. 450 tys. zł ((2 etaty * 7 630 zł z pochodnymi * 12 m-cy)+(2etaty * 7 556 zł dodatkowego wynagrodzenia rocznego z pochodnymi)) + ((2 etaty * 9 022 zł z pochodnymi * 12 m-cy.)+(2 etaty * 8935 zł dodatkowego wynagrodzenia rocznego z pochodnymi)) + odpis na ZFŚS w kwocie 4 743 zł oraz 12140 zł koszty bieżące utrzymania stanowisk pracy), z czego 250 tys. zł stanowić będzie kwota, o którą zmniejszona zostanie dotacja na prowadzenia ośrodków adopcyjnych przez Marszałka województwa, natomiast 200 tys. zł to dodatkowy koszt, jaki będzie musiał ponieść budżet państwa w związku z przeniesieniem prowadzenia Centralnego Banku Danych do MRPiPS. Wykonanie tego zadania wymaga zatrudnienia specjalistów, którzy nie tylko będą gotowi pod względem posiadanych kwalifikacji do

wykonywania tego zadania (psycholog, pedagog, prawnik), a także charakteryzować się będą dużą mobilnością związaną z koniecznością wykonywania zadań w terenie i odbywania częstych podróży służbowych. Proponowana zmiana ma przede wszystkim zaowocować lepszym monitorowaniem procedur adopcyjnych krajowych i zagranicznych, zwłaszcza w kontekście decyzji odnoszących się do zasadności kwalifikowania dzieci do adopcji zagranicznej. Wskazane wyżej kwoty uwzględniają również koszty zagwarantowania organowi centralnemu warunków do prowadzenia procedur w pomieszczeniach zapewniających właściwą ochronę danych osobowych i uwzględniających zasady archiwizacji dokumentów szczególnie wrażliwych.

System teleinformatyczny

Szacuje się, że stworzenie systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie rejestru spowoduje zwiększenie wydatków budżetu państwa o 2 mln zł w 1 roku funkcjonowania ustawy oraz 400 tys. zł w latach kolejnych z tytułu utrzymania aplikacji.

Zasiłki macierzyńskie

Na podstawie danych z III kwartału 2017 r. o liczbie dni zasiłkowych i kwotach zasiłków macierzyńskich, oraz na podstawie liczby dzieci adoptowanych w wieku pow. 7 roku życia w 2016 r. (968 osób) oszacowano, że nadanie uprawnień do urlopu macierzyńskiego osobom przysposabiającym dzieci pow. 7 r.ż. w wymiarze 10 tygodni, a także osobom przysposabiającym dzieci w wieku pow. 12 roku życia w wymiarze 5 tygodni spowoduje wzrost wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetów służb mundurowych łącznie w wysokości 2,19 mln zł rocznie.

Kalkulacja przewiduje 96 adopcji przez osoby zatrudnione w służbach mundurowych, z czego 58, gdzie urlop zostanie przedłużony o 10 tygodni i 38, gdzie urlop zostanie przedłużony o 5 tygodni. W kalkulacji uwzględniono, że dzienna stawka zasiłku macierzyńskiego wynosi 75,97 zł. (na podstawie danych ZUS o wysokości zasiłków macierzyńskich).

Na podstawie danych z 2017 r. oszacowano, że zmiany w niniejszej ustawie spowodują wzrost wydatków budżetu państwa z tytułu dotacji do Funduszu Emerytalno-Rentowego I(FER) o ok. 0,15 mln zł rocznie oraz Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (FS) o ok. 0,10 mln zł (przy założeniu, że rocznie ok 249 dzieci powyżej 7 roku życia zostanie przysposobionych lub przyjętych na wychowanie).

Rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do urlopu macierzyńskiego będzie skutkowało zmniejszeniem przychodów Funduszu Pracy z tytułu zwolnienia pracodawcy z opłacania składki na Fundusz Pracy na podstawie art. 104a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).

Zakładając, że wszystkie osoby, które uzyskają prawo do urlopu macierzyńskiego powrócą do zatrudnienia, roczne zmniejszenie dochodów Funduszu Pracy wyniesie 1,49 mln zł w 2019 r., 3,14 mln zł w 2020 r. i 4,96 mln zł w latach kolejnych.

Zmniejszenie dochodów Funduszu Pracy nie zakłóci realizacji zadań ustawowych Funduszu Pracy.

Do obliczeń przyjęto wysokość przeciętnego wynagrodzenia brutto z wytycznych dot. stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą do oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw.

Wydruk legitymacji asystentów rodziny

Roczny koszt może się kształtować w kwocie 60 tys. zł w pierwszym roku i ok. 6 tys. zł w latach kolejnych. Założono że w pierwszym roku może być konieczne sfinansowanie ok 4,5 tys. legitymacji (koszt jednostkowy 13,4 zł), a w latach kolejnych ok 450 legitymacji rocznie.

Przewidziane w projekcie zmiany przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie będą miały wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i Fundusz Pracy. Nie będą one stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki budżetu państwa. Dostosowanie systemów teleinformatycznych będzie finansowane przez zainteresowane instytucje w ramach posiadanych środków.

Wydruk legitymacji koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Projekt zakłada fakultatywność wydruku przez starostę legitymacji koordynatora, trudne zatem jest oszacowanie w jakim zakresie starostowie zdecydują się na to rozwiązanie, w związku z czym nie uwzględniono tego wydatku. Jednostkowy koszt legitymacji wynosi 13,4 zł.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	15,0	18,2	21,5	24,1	32,0	52,6	359,6
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne								

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wykazana kwota uwzględnia wzrost wydatków na zasiłki macierzyńskie, ujednoczenia kwot świadczeń dla wychowanków rodzin zastępczych spokrewnionych, poszerzenie zakresu podmiotowego art. 5. oraz zmianę sposobu waloryzacji wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych.

Wpływ na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych: projekt ustawy wpływa w sposób znaczący na sytuację rodzin wychowujących dzieci proponując im formy wsparcia pozamaterialnego, które wzmacniają kompetencje wychowawcze i pozwalają na przezwyciężenie problemów występujących w rodzinie, prowadzących do poważnego kryzysu skutkującego ingerencją we władzę rodzicielską i umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Efektywne wsparcie rodziny, tak aby do pieczy zastępczej trafiało dużo mniej dzieci, niż to jest obecnie, a te, które musiały – z uwagi na problemy opiekuńczo-wychowawcze – zostać oddzielone od rodziny, aby mogły jak najszybciej do niej powrócić to obszar tak istotnej profilaktyki opartej przede wszystkim na podaży usług jak najlepiej dostosowanych do indywidualnych potrzeb rodziny. Projekt nie wywiera wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Projekt zakłada wprowadzenie legitymacji służbowych asystenta rodziny wydawanych przez właściwego wójta, burmistrza, prezydenta miasta oraz fakultatywne wprowadzenie legitymacji służbowych koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Projekt zakłada również nałożenie na asystentów obowiązku przygotowania planu pracy z rodziną i dzieckiem – jest to zwiększenie liczby procedur; nie zwiększa się liczba dokumentów, ponieważ plan pracy z rodziną i dzieckiem zastępuje istniejący dziś plan pracy z rodziną. Kolejne wprowadzane procedury to obowiązek weryfikacji osób ubiegających się wykonywanie pieczy zastępczej w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym oraz

obowiązek przeprowadzania i wydawania kwalifikacji wstępnej dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka.

9. Wpływ na rynek pracy

Nie dotyczy

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

1) przepisów dotyczących wprowadzenia legitymacji asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz standardów wydawanych przez ministra właściwego do spraw rodziny, które wejdą w życie po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie:

2) przepisów dotyczących elektronicznego rejestru danych, monitorowania i nadzoru nad okresem osobistej styczności osób chcących przysposobić dziecko z dzieckiem, które wejdą w życie w dniu 1 stycznia 2020 r.

Ponadto proponuje się, aby zmiany w sposobie współfinansowania przez gminę pobytu dzieci w pieczy zastępczej docelowo (z płynnym dojściem do nowych rozwiązań) weszły w życie 1 stycznia 2021 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Po pełnym roku funkcjonowania ustawy w oparciu o sprawozdania rzeczowo-finansowe. Ewaluacja punktowa na potrzeby Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Miernik: udział dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej do ogółu dzieci w pieczy zastępczej.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Raport z konsultacji publicznych oraz opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa z chwilą skierowania projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania, ww. projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

W ramach opiniowania projektu ustawy uwagi zgłosił:

Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Związek Powiatów Polskich, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Ochrony Danych Osobowych, Główny Inspektor Pracy, Główny Urząd Statystyczny.

Uwagi zgłosili partnerzy społeczni: NSZZ Solidarność, Porozumienie Zielonogórskie.

W ramach **konsultacji publicznych** uwagi zgłosiły następujące organizacje: Fundacja Wielkie Serce, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, SSP „Iustitia”, Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, Rada Pomocy Społecznej, Ogólnopolska Koalicja Ośrodków Adopcyjnych, Fundacja Dziecko i Rodzina, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Stowarzyszenie Mały Człowiek, Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego Iskra Nadziei, Stowarzyszenie Katolickich Ośrodków Adopcyjnych, Dolnośląska Fundacja na rzecz Pieczy Zastępczej Przystanek Rodzina, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie.

Ponadto uwagi zgłosili **Rzecznik Praw Dziecka** oraz obywatele (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka).

Najważniejsze postulaty zgłoszone do projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw

1. Rezygnacja z propozycji prowadzenia na poziomie centralnym, przez ministra właściwego do spraw rodziny, rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, wolnych miejsc w pieczy zastępczej, osób posiadających wstępną kwalifikację i zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych albo interwencyjnych ośrodków preadpcyjnych oraz osób usamodzielnianych

2. Rezygnacja z propozycji wygaszania placówek typu rodzinnego na rzecz rodzinnych domów dziecka

3. Rezygnacja z przedłużenia liczonego od momentu urodzenia dziecka terminu na udzielenie przez rodziców zgody na przysposobienie dziecka

4. Pozostawienie obowiązku partycypacji gmin w kosztach utrzymania dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej

5. Rezygnacja z wydawanych przez ministra właściwego do spraw rodziny wytycznych dotyczących sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

6. Rezygnacja z propozycji, aby procedury związane z kwalifikacją dziecka do przysposobienia międzynarodowego prowadzone były przez ministra właściwego do spraw rodziny

7. Postulat wprowadzenia wydłużenia urlopu macierzyńskiego dla pracownika, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka

8. Rezygnacja z obowiązku gromadzenia przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka świadczeń alimentacyjnych na wyodrębnionym rachunku

9. Postulat, aby praca rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka wykonywana była w ramach stosunku pracy

10. Postulat rozszerzenia regulacji dotyczących sposobu alokacji środków finansowych na prowadzenie niepublicznych ośrodków adopcyjnych również na ośrodki publiczne

11. Rezygnacja z obowiązku uzyskania opinii psychiatry przez osoby sprawujące pieczę nad dzieckiem

12. Połączenie planu pomocy dziecku z planem pracy z rodziną w jeden plan pomocy dziecku i rodzinie

13. Wprowadzenie jednolitych standardów pracy ośrodków adopcyjnych

Stanowisko Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wobec zgłoszonych postulatów

Celem zmian wprowadzanych projektowaną nowelizacją jest przede wszystkim wzmocnienie narzędzi wspierania rodziny, tak by liczba dzieci umieszczanych corocznie w pieczy zastępczej ulegała dalszemu stopniowemu zmniejszaniu, a także wprowadzenie mechanizmów zapewniających efektywniejsze pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej czy chętnych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, tak aby dzieciom umieszczanym w pieczy zastępczej zapewnić optymalne warunki rozwoju. Priorytetem jest również przyspieszenie zmian w zakresie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i nade wszystko wdrożenie rozwiązań zabezpieczających właściwe, stabilne środowisko rodzinne dla dzieci młodszych, zwłaszcza tych poniżej 7 roku życia.

Obszarem szczególnym, który wymaga zmian w przepisach jest problematyka adopcyjna w odniesieniu do adopcji krajowych, ale także adopcji zagranicznych. W przypadku tych ostatnich niezwykle istotna jest kwestia uszczegółowienia zasad funkcjonowania Centralnego Banku Danych o dzieciach zakwalifikowanych do adopcji zagranicznej i organu centralnego upoważnionego do prowadzenia procedur przysposobienia międzynarodowego. Zmiany te wynikają z podjętej przez Rząd RP w roku 2017 decyzji o ograniczeniu adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju. W odniesieniu zaś do adopcji krajowych, nowelizacja proponuje zmiany służące pozyskiwaniu większej liczby kandydatów do adopcji dzieci na terenie kraju. Proponowane zmiany zmierzają do ułatwienia procesu adaptacji dziecka w nowej rodzinie poprzez rozszerzenie niektórych uprawnień wynikających z macierzyństwa na rodziców adoptujących dzieci starsze.

Po bardzo szczegółowej analizie zgłoszonych uwag, zostały uwzględnione wszystkie uwagi, które wpisują się w powyższe założenia. W efekcie uwzględniono następujące postulaty:

rezygnacja z wygaszania placówek typu rodzinnego na rzecz rodzinnych domów dziecka, rezygnacja z wydawanych przez ministra właściwego do spraw rodziny wytycznych dotyczących sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rezygnacja z obowiązku gromadzenia przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka świadczeń alimentacyjnych na wyodrębnionym rachunku oraz rezygnacja z obowiązku uzyskania opinii psychiatry przez osoby sprawujące pieczę nad dzieckiem. Wprowadzono także rozwiązanie polegające na połączeniu planu pomocy dziecku z planem pracy z rodziną w jeden plan pomocy dziecku i rodzinie.

Ponadto, częściowo przychyłono się do postulatu dotyczącego terminu na udzielenie przez rodziców zgody na przysposobienie dziecka. Projekt, w wersji skierowanej do konsultacji i opiniowania, stanowił, że zgoda rodziców na przysposobienie dziecka nie mogła być wyrażona wcześniej niż po upływie czternastu tygodni od urodzenia się dziecka. Na skutek zgłoszonych uwag termin ten został skrócony do dziesięciu tygodni.

Warszawa, 06 listopada 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.576.2018 / 17 / ebk

dot.: RM-10-167-18 nowy tekst z 02.11.2018 r.

Pan
Jacek Sasin
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Do wiadomości:
Pani Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Wawrzyk
Podsekretarz Stanu